

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22:MJU1

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar anslag för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård på ca 21 miljarder kronor i enlighet med utskottets förslag. Riksdagen har fastställt ramen för utgiftsområdet till 900 miljoner kronor mindre än vad regeringen har föreslagit i budgetpropositionen. Utskottets förslag överensstämmer med det förslag som ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har lagt fram under utskottets beredning av ärendet. Det innebär ändringar i förhållande till budgetpropositionen för två av anslagen och för ett av bemyndigandena om ekonomiska åtaganden. Utskottet föreslår även två nya anslag. I övrigt ställer sig utskottet bakom budgetpropositionen när det gäller förslag om anslagsfördelning och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Därmed tillstyrker utskottet delvis budgetpropositionen och fyra motionsyrkanden. Övriga motionsyrkanden avstyrks. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om godkännande av en investeringsplan för fastigheter och markanläggningar som riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar samt regeringens förslag om bemyndigande om borttagning av utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2020.

Med anledning av regeringens redovisning av sin hantering av vissa tillkännagivanden föreslår utskottet att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att den på ett tydligare sätt ska redovisa resultatet av de statliga insatserna på klimatområdet och att det behövs tydligare indikatorer som inriktas på klimat.

I betänkandet finns en reservation (S, MP) och fem särskilda yttranden (S, C, V, L, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:1 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.
Cirka 60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Budgetprocessen i riksdagen	7
Betänkandets disposition	8
Utskottets överväganden	9
Regeringens klimatredovisning	9
Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivande	13
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20	14
Statens budget inom utgiftsområde 20	21
Borttagning av utsläppsenheter under EU:s ansvars- fördelningsbeslut för 2020	55
Reservation	57
Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivande, punkt 1 (S, MP) ..	57
Särskilda yttranden	58
1. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 2 (S)	58
2. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 2 (C)	60
3. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 2 (V)	64
4. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 2 (L)	67
5. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 2 (MP)	69
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	75
Propositionen	75
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	75
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	81
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden	83
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	84
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden	85
<i>Bilaga 6</i>	
Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20	86

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Resultatfrågor

1. Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivande

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen på ett tydligare sätt ska redovisa resultatet av de statliga insatserna på klimatområdet och att det behövs tydligare indikatorer som inriktas på klimat, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Reservation (S, MP)

Anslagsfrågor

2. Statens budget inom utgiftsområde 20

a) Anslagen för 2022

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor som utskottet anger, anslagen för 2022 inom utgiftsområde 20 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2021/22:1 utgiftsområde 20 punkt 3 och motionerna

2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 1,

2021/22:3887 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) och

2021/22:4183 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 1 och

avslår motionerna

2021/22:14 av Ingemar Kihlström (KD),

2021/22:1621 av Per Åsling (C) yrkande 2,

2021/22:1642 av Rickard Nordin (C),

2021/22:2094 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 3.2,

2021/22:2102 av Per Åsling (C),

2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 22,

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 30 och 31,

2021/22:3298 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2021/22:3433 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 12,

2021/22:3435 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 3, 4, 13, 18,

20 och 24,

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 6, 11 och 27,

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 12,

2021/22:3664 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 4, 11 och 13,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 47 och 53,

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 17,

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 35,

2021/22:3959 av Jakob Olofsgård m.fl. (L),

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 14 och 29–32,

2021/22:4041 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 9,

2021/22:4124 av Kristina Yngwe m.fl. (C) och
2021/22:4183 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 3–20.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som utskottet föreslår i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2021/22:1 utgiftsområde 20 punkt 4 och motion 2021/22:4183 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 2.

c) Godkännande av en investeringsplan

Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2022-2024 som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 20 punkt 2.

Övriga frågor

3. Borttagning av utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2020

Riksdagen bemyndigar regeringen att ta bort de utsläppsrätter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2020 som Sverige har tilldelats och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtaganden inom EU för det året.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 20 punkt 1.

Stockholm den 7 december 2021

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Maria Gardfjell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Gardfjell (MP)*, Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S)*, Isak From (S)*, John Widegren (M), Runar Filper (SD), Elin Segerlind (V)*, Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S)*, Marlene Burwick (S)*, Jakob Olofsgård (L)*, Staffan Eklöf (SD), Ulrika Heie (C)*, Markus Selin (S)*, Kjell-Arne Ottosson (KD) och Magnus Ek (C)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2021/22:1 i de delar som gäller utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Vidare behandlas Moderaternas, Sverigedemokraternas, Centerpartiets, Vänsterpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas motionsyrkanden om anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden inom utgiftsområdet samt ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22 som återspeglar förslagen i partiernas anslagsmotioner. Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning av ärendet justerat sina respektive motionsyrkanden och lagt fram ett gemensamt förslag till såväl anslagsfördelning som bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för 2022.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1. I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2022 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna föreslår i sina respektive anslagsmotioner. I bilaga 3 finns en sammanställning av regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden. I bilaga 4 finns utskottets förslag till anslagsfördelning och i bilaga 5 finns utskottets förslag till bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

I betänkandet behandlas dessutom utskottets uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20. Utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp presenterade sin uppföljningsrapport om resultatredovisningen vid utskottets sammanträde den 25 november 2021. Rapporten finns i bilaga 6.

Enligt 10 kap. 4 § riksdagsordningen ska ett utskott begära in behövliga upplysningar om utskottet har för avsikt att tillstyrka motionsyrkanden som påverkar statens budget. För att uppfylla detta beredningskrav närvarade företrädare för Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet, Miljödepartementet och Näringsdepartementet), länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, på inbjudan av utskottet, vid utskottets sammanträde den 30 november 2021. Vid sammanträdet närvarade även företrädare för Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) Skogsägarna, Skogsindustrierna, Sveriges Jordägareförbund och Världsnaturfonden WWF. De inbjudna aktörerna lämnade information och svarade på frågor om konsekvenserna av Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas gemensamma budgetalternativ.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen). Regeringen har föreslagit att riksdagen bestämmer utgiftsramen för 2022 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård till 21 851 580 000 kronor (prop. 2021/22:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m.). Den 24 november 2021 beslutade kammaren i enlighet med finansutskottets förslag att utgiftsramen för utgiftsområde 20 ska vara 20 951 580 000 kronor, dvs. 900 miljoner kronor lägre än regeringens förslag (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Kammaren biföll därmed det gemensamma budgetförslag som Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna presenterat.

I detta betänkande föreslår miljö- och jordbruksutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområde 20 ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Regeringens klimatredovisning

Enligt 4 § klimatlagen (2017:720) ska regeringen varje år lämna en klimatredovisning till riksdagen. Redovisningen ska lämnas i budgetpropositionen och innehålla en redovisning av utsläppsutvecklingen, en redovisning av de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året som gått och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen samt en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet. Utskottet har mot den bakgrunden granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 i budgetpropositionen. Granskningen

är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens klimatredovisning behandlas först och därefter regeringens redovisning av ett slutbehandlat tillkännagivande följt av regeringens resultatredovisning. Utskottet behandlar sedan de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Slutligen behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen som avser ett bemyndigande om borttagning av utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2020.

Utskottets överväganden

Regeringens klimatredovisning

Propositionen

I bilagan till proposition 2021/22:1 utgiftsområde 20 lämnar regeringen årets klimatredovisning. Regeringen framhåller att klimatlagen ställer krav på innehållet i den klimatredovisning som regeringen är skyldig att ta fram varje år. Den ska omfatta

1. en redovisning av utsläppsutvecklingen
2. en redovisning av de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen
3. en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

I propositionen redovisar regeringen att klimatredovisningen har tagits fram med stöd av ett underlag som Naturvårdsverket lämnade till regeringen i mars 2021 och anför att strukturen i klimatredovisningen i huvudsak följer klimatlagens krav på innehåll. Regeringen redogör först för utsläppsutvecklingen i Sverige och för de sektorer som ingår i etappmålen. Därefter beskriver regeringen de viktiga beslut om styrmedel och förändringar av styrmedel inom klimatpolitiken som fattades under perioden den 1 januari 2020 till den 1 juli 2021 samt redovisar en bedömning av beslutens effekter på växthusgasutsläppen.¹

Vidare redovisar regeringen hur utsläppen antas utvecklas mot etappmålen till 2030, 2040 och 2045 till följd av dessa beslut, utsläppsgap i förhållande till de klimatpolitiska målen samt en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder. Regeringen redogör därefter för ytterligare åtgärder och aviserad politik som har potential att sluta utsläppsgapet. Regeringen beskriver också vilka andra viktiga klimatpolitiska beslut, förutom beslut om styrmedel, som har fattats och som kan komma att underlätta för kompletterande åtgärder.

Regeringen anför avslutningsvis att den sammanfattar och kommenterar de bedömningar som Klimatpolitiska rådet presenterat i sin rapport 2021.

Kompletterande uppgifter

Regeringen har tillsatt Klimatpolitiska rådet för att det bl.a. ska analysera hur målen på kort och lång sikt kan nås på ett kostnadseffektivt sätt samt granska och bedöma kvaliteten på de underlag och modeller som regeringen bygger sin politik på. I rådets uppgifter ingår att årligen överlämna en rapport till

¹ I propositionen anges perioden till den 1 januari 2020 till den 31 december 2020. Enligt uppgift från Regeringskansliet (Miljödepartementet) är det rätteligen perioden den 1 januari 2020 till den 1 juli 2021 som avses.

regeringen med en bedömning av hur klimatarbetet och utsläppsutvecklingen fortskrider, en bedömning av hur regeringens politik är förenlig med klimatmålen samt myndighetens övriga analyser och bedömningar (5 § 1 förordning [2017:1268] med instruktion för Klimatpolitiska rådet).

Klimatpolitiska rådet lämnade i mars 2020 sin tredje rapport (Klimatpolitiska rådets rapport 2020). Rådet bedömde att inte heller klimatredovisningen för 2019 uppfyllde klimatlagens krav på redovisning av vad besluten kan betyda för växthusgasutsläppen. I likhet med 2019 noterade rådet även den snäva tolkning regeringen gör av klimatpolitik och att klimatredovisningen presenterades som en underbilaga till budgetpropositionen för utgiftsområde 20.

Utskottet behandlade regeringens klimatredovisning 2020 i betänkande 2020/21:MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Utskottet ansåg att tabellerna där regeringen hade sammanfattat de kvantifierade effektbedömningarna och där den uppskattat effekter av några av de förändringar som föreslogs i budgetpropositionen för 2021 hade förbättrat klimatredovisningen och utskottet såg fram emot ytterligare utveckling av effektbedömningarna i kommande klimatredovisningar. Utskottet var mycket positivt till att regeringen hade sammanfattat och kommenterat de rekommendationer som Klimatpolitiska rådet lämnade i mars 2021. Utskottet konstaterade dock att regeringen inte hade redovisat eller bemött Klimatpolitiska rådets uppfattning om klimatredovisningens placering i budgetpropositionen, vilket enligt utskottet var önskvärt. Utskottet konstaterade vidare att utsläpp uppdelat per utgiftsområde inte gick att utläsa av klimatredovisningens diagram över utsläpp av växthusgaser som omfattas av EU:s ansvarsfördelningsförordning. Enligt utskottet borde utsläppen i den mån det är möjligt även redovisas uppdelade per utgiftsområde i klimatredovisningen.

I juni 2020 biföll riksdagen den klimatpolitiska handlingsplan som regeringen i enlighet med kraven i 5 § klimatlagen överlämnat till riksdagen (prop. 2019/20:65, bet. 2019/20:MJU16, rskr. 2019/20:314). Handlingsplanen går igenom hur Sveriges klimatpolitiska arbete bör bedrivas, vilka åtgärder som har beslutats tidigare och vilka åtgärder som är planerade för att nå uppsatta klimatmål. Av handlingsplanen framgår bl.a. att klimatpolitiken ska integreras i fler politiska områden, att all relevant lagstiftning ska ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag och att regeringen vid behov ska se till att andra samhällsmål omformuleras så att de är förenliga med klimatmålen.

I juni 2020 inrättade regeringen ett klimatkollegium för att samordna och inrikta genomförandet av handlingsplanen samt följa upp regeringens arbete med att nå klimatmålet. Klimatkollegiet har enligt budgetpropositionen för 2022 haft tre möten, varav det tredje mötet i juni 2021 handlade om tillståndsprocesser samt EU:s klimatpolitik och Fit for 55.

I mars 2021 lämnade rådet sin fjärde rapport (Klimatpolitiska rådets rapport 2021). Sammantaget välkomnade Klimatpolitiska rådet att regeringen på flera sätt höjt ambitionen i klimatredovisningen för 2020 vad gäller att bedöma

effekten av beslutad politik på utsläppen av växthusgaser. Rådet anförde dock att regeringen bör öka transparensen i hur bedömningarna är gjorda, inklusive redogöra för bakomliggande antaganden. Rådet lämnade flera rekommendationer, varav en var att presentera klimatredovisningen på samma anslagsövergripande nivå som finansplanen.

Av förarbetena till klimatlagen (2017:720) framgår bl.a. följande (prop. 2016/17:146 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige s. 40):

Regeringen redovisar redan i dag utsläppsutvecklingen i samband med budgetpropositionen. Däremot redovisas den politik som påverkar klimatet uppdelat på ett flertal olika utgiftsområden. För att underlätta för uppföljning och bedömning av de samlade klimateffekterna av alla politikområden, bör en särskild klimatredovisning finnas med som bilaga i budgetpropositionen. På motsvarande sätt har det sedan 1989 funnits en särskild bilaga om fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män i budgetpropositionen.

Utskottets bedömning

I juni 2017 beslutade riksdagen om ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17: MJU24, rskr. 2016/17:320). Detta ramverk innehåller nya klimatmål, en klimatlag och inrättandet av ett klimatpolitiskt råd. Av klimatlagen framgår att regeringen ska presentera en årlig klimatredovisning i budgetpropositionen och att redovisningen ska omfatta utsläppsutvecklingen, de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen samt en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder inom klimatpolitiken och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

Utskottet noterar att när det gäller beräknade effekter av viktiga beslutade styrmedel och förändringar av styrmedel inom klimatpolitiken under perioden den 1 januari 2020 till den 1 juli 2021 redovisar regeringen liksom förra året en sammanfattning av de kvantifierade effektbedömningarna i tabell 3.1, dock med en annan struktur än förra året. Årets tabell saknar en total effektbedömning av samtliga redovisade beslut. Utskottet anser att detta innebär en försämring jämfört med tidigare redovisningar och föreslår att en total effektbedömning återinförs till nästa år.

Regeringen redovisar i tabell 5.2 uppskattningar av direkta effekter på utsläppen av växthusgaser av några av de reformer som föreslås i budgetpropositionen för 2022. Regeringen uppger att tabellen kommer att kompletteras med mer utförliga effektberäkningar i kommande klimatredovisningar. Utskottet anser att tabellerna i årets redovisning är bra men att de kan bli ännu tydligare och ser fram emot ytterligare utveckling av effektbedömningarna i kommande klimatredovisningar.

Utskottet noterar vidare att strukturen i klimatredovisningen följer samma struktur som förra året, vilket betyder att den i huvudsak följer klimatlagens krav på innehåll.

I årets klimatredovisning är det i vissa delar svårt att följa vilken period redovisningen avser. I inledningen av avsnitt 3 anges att perioden är den 1 januari till den 1 juli 2021, men det är inte tydligt under vilket årtal perioden inleds. I inledningen av avsnitt 4 redovisar regeringen två scenarier. För det andra scenariot anger regeringen att det avser beslut fattade under perioden den 1 juli 2020 till den 31 december 2020 samt aviserade förslag under samma period. Här finns en hänvisning till avsnitt 3, men i det avsnittet anges perioden till den 1 januari till den 1 juli 2021. Det är således otydligt vilka beslut och aviserade förslag som innefattas i det andra scenariot som redovisas i avsnitt 4.

Vidare framgår det inte hur effektbedömningarna av besluten har gjorts eller vilka antaganden som ligger bakom, ett förhållande som även Klimatpolitiska rådet lyfte fram i sin rapport 2021. Utskottet anser sammanfattningsvis att regeringen behöver bli mer transparent och tydliggöra vad som ingår i de olika scenarierna och hur effektbedömningarna är beräknade.

Även i år har regeringen sammanfattat och kommenterat de rekommendationer som Klimatpolitiska rådet lämnade i mars 2021. Utskottet är mycket positivt till detta och noterar att regeringen i år kommenterar att den ska återkomma vid ett senare tillfälle i fråga om bilagans placering i budgetpropositionen. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla argumentationen i förarbetena till klimatlagen, där det anges att regeringens klimatredovisning bör presenteras på motsvarande sätt som redovisningen av fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män för att underlätta uppföljning och bedömning av de samlade klimateffekterna. Utskottet delar Klimatpolitiska rådets rekommendation att klimatredovisningen bör presenteras på samma anslagsövergripande nivå som finansplanen.

Utskottet välkomnar att regeringen avser att utveckla arbetet med effektutvärderingar av förslag som presenteras i regeringens klimatpolitiska handlingsplan, och utskottet ser fram emot att ta del av resultatet av detta arbete i framtida klimatredovisningar. Av proposition 2016/17:146 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige framgår att klimatredovisningen ska vara ett sektorsövergripande dokument som återspeglar de samlade klimateffekterna av alla utgiftsområden. Utskottet noterar att utsläpp av växthusgaser även i år redovisas i resultatredovisningarna för vissa utgiftsområden. I likhet med tidigare år finns det i årets klimatredovisning ingen redovisning av utsläpp uppdelat per utgiftsområde. I budgetpropositionen för 2022 redovisas t.ex. bygg- och fastighetssektorns utsläpp av växthusgaser inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik. Utskottet konstaterar att dessa utsläpp inte går att utläsa av klimatredovisningens diagram över utsläpp av växthusgaser i sektorer som omfattas av EU:s ansvarsfördelningsförordning (Effort Sharing Regulation, ESR). Utskottet upprepar därför sin bedömning att utsläppen i den mån det är möjligt även borde redovisas uppdelade per utgiftsområde i klimatredovisningen.

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen på ett tydligare sätt ska redovisa resultatet av de statliga insatserna på klimatområdet och att det behövs tydligare indikatorer som inriktas på klimat.

Jämför reservationen (S, MP).

Propositionen

Hösten 2016 tillkännagav riksdagen för regeringen det som miljö- och jordbruksutskottet anförde om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (bet. 2016/17:MJU1 punkt 1, rskr. 2016/17:116). I betänkandet anförde utskottet att resultatredovisningen på ett tydligare sätt ska redovisa resultaten av de statliga insatserna och att det behövs tydligare indikatorer som inriktas på resultatet. Regeringen bedömde att tillkännagivandet kunde anses slutbehandlat i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 20).

Riksdagen har därefter meddelat att den inte delar regeringens bedömning att tillkännagivandet kan anses som slutbehandlat. I sitt yttrande till konstitutionsutskottet över regeringens skrivelse om behandlingen av riksdagens skrivelser (yttr. 2018/19:MJU5y, bet. 2018/19:KU21) redovisade miljö- och jordbruksutskottet att det inte delar regeringens bedömning att tillkännagivandet är slutbehandlat i den del som avser klimat, och påtalade att det som riksdagen efterfrågat i tillkännagivandet är en redovisning av resultatet av de statliga insatserna på klimatområdet och indikatorer som inriktas på resultat.

Regeringen bedömer att med klimatlagens krav på klimatredovisning (från budgetpropositionen för 2019 och framåt) har redovisningen utvecklats väsentligt, bl.a. med årliga analyser av måluppfyllelse och styrmedelseffekter.

Utöver detta har regeringen vidtagit åtgärder för att ytterligare utveckla redovisningen av de statliga insatserna på klimatområdet. I december 2020 fick Naturvårdsverket, Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Trafikverket och Konjunkturinstitutet i uppdrag att utveckla arbetet med klimat-effektbedömningar. I uppdraget ingår bl.a. att utveckla metodiken för att beräkna effekter av klimatpolitiska styrmedel. Särskilda medel har avsatts för att utveckla myndigheternas arbete med klimateffektbedömningar. Regeringen framhåller att bilagan med klimatredovisning i årets budgetproposition är resultatet av detta utvecklingsarbete. Årets redovisning innehåller klimat-effektbedömningar på styrmedelsnivå liksom gapanalyser som illustrerar utvecklingen i förhållande till etappmålen.

Med denna redovisning anser regeringen att tillkännagivandet är tillgodosett och att det därmed är slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Riksdagens tillkännagivande från hösten 2016 innebär att resultatredovisningen för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård på ett tydligare sätt ska redovisa resultaten av de statliga insatserna och att det behövs tydligare indikatorer som inriktas på resultatet. Som framgår av redovisningen ovan har riksdagen därefter meddelat att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat i den del som avser klimat.

Regeringen anför i budgetpropositionen att redovisningen, i och med klimatlagens krav på en klimatredovisning, har utvecklats väsentligt. Vidare anför regeringen att den har vidtagit även andra åtgärder för att utveckla redovisningen. Regeringen hänvisar här till dels ett uppdrag till ett antal myndigheter att utveckla arbetet med klimateffektbedömningar, dels att särskilda medel har avsatts för att utveckla myndigheternas klimateffektbedömningar. Mot denna bakgrund samt det resultat som utvecklingsarbetet har lett till anser regeringen att årets redovisning har förbättrats på ett sådant sätt att tillkännagivandet är tillgodosett och därmed slutbehandlat.

Utskottet delar inte regeringens bedömning att tillkännagivandet är slutbehandlat. Det har visserligen tagits flera steg i rätt riktning, men eftersom regeringens klimatredovisning har de brister som utskottet påtalat under föregående avsnitt anser utskottet att det fortfarande är svårt att bedöma vilka resultat statens insatser har gett för klimatet. Utskottet ser således behov av att riksdagen återigen tillkännager för regeringen att den på ett tydligare sätt ska redovisa resultatet av de statliga insatserna på klimatområdet och att det behövs tydligare indikatorer som inriktas på klimat.

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20

Bakgrund

Den 6 maj 2021 beslutade miljö- och jordbruksutskottet att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder. Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka eventuella justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas. Uppföljningen kan även användas som ett underlag i dialogen med regeringen om hur den ekonomiska styrningen utvecklas när det gäller verksamhet och insatser som finansieras med statliga medel inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport för utgiftsområdet redovisas i bilaga 6 till detta betänkande.

Propositionen

Av budgetpropositionen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård framgår att målen för miljöpolitiken är strukturerade i ett målsystem som kallas för miljömålssystemet. Målen omfattar

- ett generationsmål som anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljö kvalitetsmålen
- miljö kvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till
- etappmål som beskriver de samhällsomställningar som är viktiga steg för att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet.

Regeringen uppger att generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och att det målet beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Det finns 16 miljö kvalitetsmål:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv.

Regeringen har beslutat om etappmål inom miljömålssystemet. Riksdagen har beslutat om etappmål som bidrar till att öka takten i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Sammantaget finns det nu 19 etappmål med målår som sträcker sig till 2021 eller senare. Övriga etappmål är enligt regeringen slutredovisade i tidigare budgetpropositioner.

Länsstyrelserna och 26 nationella myndigheter har i sina instruktioner ett utpekad ansvar för att verka för att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. Åtta av dessa myndigheter har även ett utpekad ansvar för att samordna uppföljningen, utvärderingen och rapporteringen av ett eller flera miljö kvalitetsmål. Naturvårdsverket har i uppgift att vägleda de myndigheter som

har ett ansvar i miljömålssystemet i deras arbete med genomförande och uppföljning.

Klimatlagen (2017:720) trädde i kraft 2018. Den utgör en viktig del i arbetet inom politikområdet. Regeringen uppger att miljömålen är den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling. Miljömålen är därför enligt regeringen en viktig utgångspunkt för Sveriges genomförande av Agenda 2030 med sina 17 globala mål för hållbar utveckling. Miljömålen utgör det nationella genomförandet av Agenda 2030:s miljörelaterade mål och delmål. Arbetet för att nå miljömålen bidrar även till att nå andra mål i Agenda 2030. Generationsmålet och de 16 miljö kvalitetsmålen är tydligt knutna till flera av de globala målen, som redovisas i en tabell.

Till varje miljö kvalitetsmål hör ett antal s.k. preciseringar. Regeringen uppger att preciseringarna beskriver innebörden av miljö kvalitetsmålet och det miljö tillstånd som ska uppnås och att de är bedömningsgrunder för resultaten i budgetpropositionen. Vidare uppger regeringen att för varje mål finns även ett antal indikatorer som redovisas återkommande i budgetpropositionen i form av tabeller och diagram.

Regeringen presenterar en övergripande bedömning av miljö uppfyllelsen. Den sammanlagda bilden är att 14 av de 16 miljö kvalitetsmålen fortfarande inte nås. Bedömningen är att endast miljö kvalitetsmålet Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö bedöms nås respektive vara nära att nås. De mål där utvecklingen är positiv men inte tillräcklig är Frisk luft och Bara naturlig försurning. För vissa mål går det enligt regeringen inte att utläsa en tydlig riktning i utvecklingen av miljön. Det kan bero på att det saknas tillräckliga underlag för att kunna mäta utvecklingen i miljön. En annan anledning kan vara att utvecklingen inom samma mål är motsägelsefull. Dessa mål är: Giftfri miljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård och God bebyggd miljö. Mål där utvecklingen är negativ är: Begränsad klimatpåverkan, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Av totalt nio etappmål med mållår 2020 har fyra nåtts. De åtta etappmål som har beslutats sedan förra budgetpropositionen samt ytterligare fyra har ännu inte följts upp. Regeringen bedömer att trots att inte alla etappmål i dagsläget bedöms möjliga att nå bidrar de till att öka takten i arbetet.

Utskottets bedömning

Miljö- och jordbruksutskottet har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Analysen har fokuserat på miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

Allmänt om resultatredovisningen

Utskottet vill även i år framföra att det ser positivt på utvecklings- och erfarenhetsutbytet mellan företrädare för regeringen och utskottet för att utveckla resultatredovisningen i budgetpropositionerna. Liksom tidigare har en dialog förts under det gångna året såväl på politisk nivå mellan berörda statssekreterare och utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp som på tjänstemannanivå. Utskottet anser liksom tidigare att det är väsentligt att dialogen fortsätter.

Utskottet konstaterar att regeringen har återinfört tabellen med kopplingar mellan Agenda 2030-målen och miljö kvalitetsmålen i årets budgetproposition. Utskottet välkomnar att regeringen har hört sammat utskottets önskemål från förra året och anser att tabellen bör finnas med även i kommande budgetpropositioner.

Utskottet noterar att de flesta indikatorer som regeringen valt som kompletterande bedömningsgrunder nu redovisas som diagram eller kommenteras i text. Dock redovisas inga indikatorer i resultatredovisningen för generationsmålet då inga nya data fanns tillgängliga. En av indikatorerna, Andelen förnybar energi, kommenteras i text men i avsnittet Regeringens bedömning av målpåfyllelsen. Utskottet beklagar att regeringen fokuserar på genomförda insatser men att nästan inga resultat för generationsmålet redovisas. Det finns heller inga hänvisningar till bilagan med klimatredovisningen, där indikatorn Konsumtionsbaserade utsläpp redovisas. Utskottet ser det som angeläget att indikatorer som utgör bedömningsgrunder åtminstone kommenteras kortfattat oavsett om de är uppdaterade eller inte samt att hänvisningar görs till bilagan Klimatredovisning där det är relevant.

Resultatredovisningarna som utskottet följer upp har blivit tydligare när det gäller vilka resultat som hänför sig till vilka preciseringar. Ett av miljö kvalitetsmålen, Ett rikt växt- och djurliv, har också kompletterats med en längre tidsserie, vilket är i linje med vad utskottet önskade i förra årets budgetbetänkande.

I resultatredovisningen för de miljö kvalitetsmål som utskottet följer upp har regeringen ännu inte gjort några utpräglade konsekvensanalyser på andra områden, t.ex. vilka effekter åtgärder inom miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap har på livsmedelsproduktionen. Utskottet betonar därför vikten av att regeringen utökar sin redovisning i nästa budgetproposition med sådana analyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som i så fall uppstår. Det är viktigt att regeringen på detta sätt redovisar en helhetssyn. Utskottet välkomnar dock att regeringen i resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö vid några tillfällen har kommenterat vilka övriga miljö kvalitetsmål som påverkas positivt av de åtgärder som vidtagits.

Utskottet noterar att av totalt nio etappmål med målår 2020 har fyra nåtts. De åtta etappmål som har beslutats sedan förra budgetpropositionen samt ytterligare fyra nya etappmål har ännu inte kunnat följas upp. Utskottet anser

att det är önskvärt att regeringen följer upp dessa etappmål och redovisar resultatet av de insatser som gjorts för att nå dessa etappmål, så snart det är möjligt. Regeringen bedömer att etappmålen bidrar till att öka takten i arbetet med att nå målen trots att alla etappmål i dagsläget inte bedöms möjliga att nå. Därtill har som nämnts ännu inte alla etappmål följts upp. Utskottet anser därför att regeringen bör förtydliga på vilket sätt etappmålen bidrar till att uppfylla målen.

Utskottet konstaterar att regeringen även i år har föreslagit anslagsförstärkningar inom det miljöpolitiska området, t.ex. för 1:14 Skydd av värdefull natur, 1:16 Klimatinvesteringar och 1:17 Klimatpremier. Därför vill utskottet påminna om att det är angeläget att regeringen rapporterar vilka effekter och resultat som kommit av dessa anslagsförstärkningar och hur dessa i sin tur bidragit till att nå de uppsatta målen i kommande resultatredovisningar.

Begränsad klimatpåverkan

Utskottet påminner om att det i kommande budgetpropositioner är viktigt att regeringen fortsätter att redovisa resultat så snart som möjligt för samtliga insatser. Om det inte finns någon resultatredovisning för en viss insats blir det enligt gruppen svårt att bedöma om och i så fall hur insatsen har bidragit till att uppfylla målen.

Utskottet saknar även i år kommentarer om effekter på andra områden. Därför önskar gruppen att regeringen ser över möjligheten att kommentera effekter på andra områden, eftersom sådana kommentarer är i enlighet med riksdagens önskemål.

Utskottet konstaterar att regeringen i år har utelämnat redovisningen av klimatpåverkan från svensk konsumtion under miljö kvalitetsmålet. Ingen hänvisning finns heller till bilagan med klimatredovisningen. I bilagan redovisar regeringen flera indikatorer för konsumtionsbaserade utsläpp i ett eget avsnitt. Därtill redovisar regeringen vad den gör för att främja de beteendeförändringar som stärker möjligheterna att nå miljömålen i ett avsnitt under kapitlet som handlar om Klimatpolitiska rådets rapport 2021. Dessutom redovisas i bilagan en lista med några av de klimatåtgärder som föreslås i budgetpropositionen för 2022 med exempel från flera utgiftsområden. Utskottet anser att det vore värdefullt om regeringen på ett tydligare sätt kunde hänvisa till dessa avsnitt i bilagan.

Gifrfri miljö

Regeringen redovisar i år på ett tydligare sätt vilka resultat som hänför sig till miljö kvalitetsmålens olika preciseringar, vilket underlättar för läsaren. Utskottet välkomnar detta förtydligande. Utskottet ser också positivt på att regeringen i resultatredovisningen i år kommenterar indikatorn Efterbehandlingsåtgärder som pågår eller är avslutade och att den redovisar indikatorn Miljögifter i modersmjölk och blod som diagram med kommentarer i text.

Utskottet noterar att regeringen kommenterar att satsningen på läkemedel i miljön bidragit till att öka takten i installationen av avancerad rening och därmed minska utsläppen av läkemedel till miljön och också möjliggör återanvändning av avloppsvatten. Utskottet noterar att tillkännagivandet om att främja utvecklingen av avancerad vattenrening och om att utreda om det på sikt bör införas krav på en sådan rening vid reningsverk där sådana krav ger störst miljönytta, fortfarande inte är slutbehandlat enligt regeringens skrivelse 2020/21:75. Vidare noterar utskottet att utredningen Framtidens kemikaliekontroll fortfarande är under beredning inom Regeringskansliet. Tillkännagivandet om hantering av grupper av kemiska ämnen är således inte heller slutbehandlat, vilket framgår av samma skrivelse från regeringen. Utskottet ser därför fram emot att ta del av regeringens förslag till åtgärder med anledning av utredningen.

Utskottet noterar att regeringen i årets resultatredovisning vid några tillfällen kommenterat vilka andra miljö kvalitetsmål som också påverkas positivt av åtgärder som genomförs för att uppfylla miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Utskottet ser positivt på denna utveckling och välkomnar en fortsatt utveckling av konsekvensanalyser på andra områden.

Ett rikt odlingslandskap

Utskottet noterar att regeringen i årets redovisning fortfarande inte har några underrubriker men att texten följer preciseringarnas ordning. Utskottet välkomnar denna förändring men ser gärna att kopplingarna mellan resultaten och preciseringarna blir ännu tydligare, t.ex. genom underrubriker eller kursiveringar.

Miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap har många kopplingar till resultatredovisningen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Utskottet noterar att det fortfarande inte finns några hänvisningar till exempelvis jordbrukets utveckling inom utgiftsområde 23 i avsnitten med resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet. Utskottet upprepar därför sitt önskemål om att regeringen hänvisar till de indikatorer och/eller avsnitt som har kopplingar till utgiftsområde 23 där det är relevant.

Utskottet noterar att regeringen liksom förra året redovisar längre tidsserier vid ett par tillfällen, och vid flera tillfällen resultat för det gångna året jämfört med året före, t.ex. när det gäller antalet nötkreatur. Mot bakgrund av de förtydligade riktlinjer som tagits fram för resultatredovisningen anser utskottet att det är angeläget att regeringen utökar jämförelserna över en längre tidsperiod, t.ex. med minst tioåriga tidsserier.

Utvecklingen av miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap är beroende av jordbrukets utveckling och möjligheterna att bo och leva på landsbygden, vilket regeringen kommenterar. Dock redovisar regeringen fortfarande inga konsekvensanalyser på andra områden för insatser och åtgärder som vidtas inom miljö kvalitetsmålet. Utskottet anser därför att det vore önskvärt om regeringen kunde utveckla sådana analyser i kommande resultatredovisningar,

t.ex. vilka effekter åtgärder inom miljö kvalitetsmålet har på livsmedelsproduktionen.

Utskottet vill informera regeringen om att miljö- och jordbruksutskottet publicerat en uppföljning av lantbrukets sårbarhet. Slutsatserna i den uppföljningen berör miljö kvalitetsmålet och gruppen anser därför att det skulle ha varit önskvärt om den hade nämnts i resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet.

Ett rikt växt- och djurliv

Utskottet noterar att regeringen har återinfört underrubriker som motsvarar preciseringarna av miljö kvalitetsmålet. Utskottet välkomnar förändringen som gör att det är enklare att följa utvecklingen av varje precisering.

Regeringen har i årets resultatredovisning tagit med en längre tidsserie över rödlisteindex. Utskottet välkomnar förändringen och uppmuntrar regeringen att även i kommande budgetpropositioner redovisa längre tidsserier och att fortsätta att utöka jämförelserna över en längre tidsperiod. Dock anser utskottet att regeringen bör förtydliga hur den har använt och tolkat indexet i sin bedömning av miljö kvalitetsmålet.

Regeringens bedömning av etappmålen redovisas i resultatredovisningen och en hänvisning ges till den tabell där samtliga etappmål redovisas. Utskottet anser nu att bedömningen av etappmålen redovisas tydligt och bra.

Utskottet noterar att det saknas en heltäckande statistik för att kunna följa upp preciseringen värdefull tätortsnära natur och att arbete pågår för att utveckla statistik. Utskottet är positiv till detta arbete och ser fram emot att ta del av ny statistik på området inom en snar framtid.

Utskottet noterar att regeringen bereder ett nytt förslag till etappmål för marint områdesskydd till 2030. Utskottet vill därför påminna om vikten av att regeringen redovisar vilka åtgärder som ska genomföras för att uppnå det målet samt vilka resultat dessa åtgärder får i kommande budgetpropositioner.

Statens budget inom utgiftsområde 20

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt utskottets förslag i bilaga 4 och lämnar de bemyndiganden om ekonomiska åtaganden som utskottet föreslår i bilaga 5. Riksdagen bifaller därmed delvis budgetpropositionen och fyra motionsyrkanden (M, SD, KD). Vidare bifaller riksdagen regeringens förslag om en investeringsplan för Naturvårdsverket. Övriga motionsyrkanden avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (C), 3 (V), 4 (L) och 5 (MP).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen att riksdagen anvisar anslagen för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt den fördelning som framgår av tabellen i bilaga 2 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 20 punkt 3). För vissa anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkt 4). Regeringens förslag till ekonomiska bemyndiganden framgår i tabellform av bilaga 3. Därutöver föreslår regeringen att riksdagen godkänner en investeringsplan för fastigheter och markanläggningar för perioden 2022–2024 som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar (punkt 2).

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 20. Inledningsvis redogörs för den politiska inriktningen inom utgiftsområdet.

Politikens inriktning

Grön återhämtning efter pandemin

Regeringen betonar att återhämtningen efter covid-19-pandemin ska ske på ett sätt som bidrar till klimatomställningen och som är i linje med miljömålen, Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Även omställningen till en giftfri cirkulär ekonomi och arbetet för biologisk mångfald måste prioriteras högt i återhämtningen. Enligt regeringen handlar det bl.a. om att genomföra den klimatpolitiska handlingsplanen (bl.a. anslaget 1:2) och strategin för cirkulär ekonomi (bl.a. anslaget 1:1). På så sätt menar regeringen att man tar Sverige mot målet om att bli världens första fossilfria välfärdsland.

För att genomföra den gröna återhämtningen och klimatomställningen behövs det enligt regeringen riktade satsningar på t.ex. kompetensutveckling och utbildning så att rätt kompetens finns på arbetsmarknaden (anslaget 1:22). Även arbetet med biologisk mångfald behöver föras framåt. Regeringen kommer att fortsätta verka för att EU:s återhämtningsåtgärder ska vara förenliga med målsättningen om ett klimatneutralt Europa till 2050.

Miljömålsarbetet

Regeringen framhåller att syftet med regeringens miljöpolitik är att nå miljömålen och att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Klimat- och miljöfrågorna behöver därför fortsatt integreras i arbetet i alla politikområden och sektorer och på alla nivåer i samhället. I den omställning som krävs är det avgörande att alla aktörer tar sitt ansvar. Staten ska vara ett föredöme i arbetet med att nå miljömålen.

Arbetet med miljömålen ska därför fortsätta och utvecklas med sikte på 2030. Det tillstånd som miljö kvalitetsmålen beskriver är dock något varje generation måste sträva efter att uppnå och upprätthålla. Enligt regeringen bör de mål som riksdagen beslutat om för respektive politikområde i samband med nästa översyn av respektive mål vid behov omformuleras så att de är förenliga med miljö- och klimatmålen (bl.a. anslaget 1:5). En viktig del i utvecklingen av miljömålssystemet är även att besluta om nya etappmål. Regeringen framhåller att etappmålen ska beslutas inom prioriterade områden och vara utformade för att vara drivande i arbetet för att nå miljömålen.

Klimatomställningen

Regeringen konstaterar att takten i det globala klimatarbetet behöver öka mycket snabbt. Kraftfulla åtgärder kommer att behövas för att Sverige ska lyckas ställa om till fossilfrihet i tid för att leva upp till Parisavtalet och för att uppnå regeringens ambition om att bli världens första fossilfria välfärdsland. Utvecklingen under de kommande tio åren kommer att bli avgörande för om världen kommer att klara att hålla Parisavtalets mål om att den globala uppvärmningen ska hållas långt under 2 grader med sikte på att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader över förindustriell nivå, samt att detta ska göras på ett globalt rättvist sätt. Den klimatpolitiska handlingsplanen, som riksdagen beslutade om i juni 2020 (prop. 2019/20:65, bet. 2019/20: MJU16, rskr. 2019/20:314) är utgångspunkten för regeringens arbete med att leva upp till klimatlagen och för att nå klimatmålen.

Regeringen anser att Sverige ska fortsätta att ta en ledande roll för ett ambitiöst globalt genomförande av Parisavtalet (anslaget 1:12). Regeringen kommer fortsatt att verka för att världens länder har en hög ambitionsnivå i sina nationellt fastställda bidrag och i långsiktiga klimatstrategier, men också i de gröna återhämtningsplanerna liksom i den globala industriomställningen. Detta är av yttersta vikt för att begränsa effekterna av klimatförändringarna, men också för trovärdigheten i det multilaterala klimatarbetet. Som värd för Stockholm+50 tar Sverige en ledande roll i att påskynda ett globalt genomförande av Agenda 2030 och mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna (anslaget 1:7).

Sverige ska också verka för ett ambitiöst genomförande av lagstiftning som ska bidra till att EU når sitt skärpta utsläppsmål till 2030. Sverige driver bl.a. på för att de nationella åtagandena inom förordningen om ansvarsfördelning ska ligga mer i linje med varandra så att samtliga medlemsstater bidrar till

klimatneutralitetsmålet. Sverige driver även på för en skärpning av EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS) genom en större årlig sänkning av taket och en hög avsättning till marknadsstabilitetsreserven (MSR). Regeringen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen bemyndigar regeringen att annullera de utsläppsenheter som inte behövs för att uppfylla Sveriges åtagande inom den icke handlande sektorn för 2020 (regeringens förslag i denna del behandlas i ett senare avsnitt).

I fråga om åtgärder på nationell nivå framhåller regeringen att klimatomställningen ställer nya krav på arbetsmarknaden. Efterfrågan väntas öka på bl.a. tekniker, servicepersonal och ingenjörer för batterifabriker, vätgasanläggningar, för nya fossilfria produktionsmetoder och för förnybar elproduktion. Regeringen satsar därför på ett klimatkompetenslyft med utbildningsinsatser och kompetenshöjande åtgärder. Syftet är att stärka kompetensen på arbetsmarknaden inom områden som bl.a. främjar klimatomställningen och övergången till en hållbar ekonomi (anslaget 1:22).

Regeringen redovisar att fortsatt trafiktillväxt gör det svårt att klara klimatmålen. Åtgärder som ökar samhällets transporteffektivitet kan dock minska trafikarbetet och därmed utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar. För att möta den ökade efterfrågan på klimatbonusbilar höjs anslaget till s.k. bonusbilar inom bonus–malus-systemet (anslaget 1:8). Prognoserna för bonusen är mycket osäkra. Regeringen följer därför utvecklingen noga och kommer att skjuta till mer medel för bonusen om så krävs. Vidare har regeringen för avsikt att sänka koldioxidgränsen för bonus och bonusbeloppen. För att minska utsläppen från den befintliga fordonsflottan anser regeringen att en konverteringspremie för bilar från fossil drift till biodrivmedel eller biogas bör införas 2022.

För att stimulera omställningen till hållbara förnybara bränslen inför regeringen en ekonomisk kompensation för merkostnaden som uppstår för bilägare vid besiktning av en bil som drivs med gas jämfört med andra drivmedel (anslaget 1:17).

Klimatklivet är regeringens generella klimatinvesteringsstöd med syftet att möjliggöra konkreta klimatinvesteringar på lokal och regional nivå (anslaget 1:16). Regeringen redovisar att 77 procent av stödet hittills har gått till företags klimatinvesteringar. För att möta den stora investeringsviljan i hela landet föreslår regeringen att medel tillförs anslaget 1:16 Klimatinvesteringar.

Vägen mot nettonollutsläpp kräver enligt regeringen även utveckling av och investeringar i innovativa och tekniksiftande lösningar inom industrin. För att ytterligare stärka och påskynda industrins klimatomställning föreslår regeringen därför att Industriklivet (anslaget 1:19) tillförs medel.

Utöver dessa satsningar anser regeringen att det också behöver utvecklas nya tekniker som möjliggör negativa utsläpp. Regeringen tillför därför medel för att införa ett driftstöd för avskiljning, infångning och lagring av biogen koldioxid (bio-CCS) genom att använda s.k. omvända auktioner (anslaget 1:21). Den första auktionen beräknas ske 2022, med utbetalning från 2026.

Vidare anför regeringen att det krävs kraftfulla åtgärder för klimatanpassning för att nå regeringens mål om ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar. Klimatanpassning måste vara en integrerad del i varje berörd aktörs ordinarie verksamhet. Fortsatt kunskapsuppbyggnad minskar osäkerheten och bidrar till vetenskapligt underbyggda beslutsunderlag. På så sätt kan fler förebyggande åtgärder vidtas. Regeringen föreslår därför en ökning av anslaget 1:10 Klimatanpassning.

Omställningen till en giftfri cirkulär ekonomi

Regeringen framhåller att omställningen till en giftfri cirkulär ekonomi är avgörande för att Sverige ska uppnå sina miljö- och klimatmål och de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030. För att öka takten i arbetet har regeringen beslutat om en nationell strategi för cirkulär ekonomi som pekar ut riktningen och ambitionen för omställningen. Den första handlingsplanen för cirkulär ekonomi innehåller över 100 åtgärder som ska stärka omställningen.

Regeringens pågående satsning Giftfritt från början är fortsatt en central åtgärd för att uppnå en säker omställning till en giftfri cirkulär ekonomi (anslaget 1:16). För att ta ytterligare steg i omställningen mot en cirkulär ekonomi kommer regeringen att ta fram en särskild handlingsplan för plast våren 2022. Det blir regeringens andra handlingsplan efter strategin för cirkulär ekonomi. Plast är en särskilt prioriterad materialström för den cirkulära ekonomin och det krävs ytterligare åtgärder för att uppnå en hållbar plastanvändning med giftfria och cirkulära plastflöden utan läckage. Handlingsplanen ska komplettera strategin för cirkulär ekonomi genom att förtydliga vilka insatser som är aktuella för plastområdet och för Sveriges fortsatta arbete för att uppnå en hållbar plastanvändning nationellt, inom EU och globalt. Regeringen föreslår därför särskilda medel för att möjliggöra åtgärder inom alltifrån cirkulär design till städning av plast i hav och natur samt ökad materialåtervinning och återanvändning (anslagen 1:1 och 1:4). Enligt regeringen kommer det också att krävas särskilda insatser för ett framgångsrikt genomförande av engångsplastdirektivet som syftar till att styra bort från en ohållbar användning av engångsplast.

En förutsättning för att en omställning ska ske är att näringsliv och andra aktörer har förutsättningar och en drivkraft att ställa om till cirkularitet. Regeringen föreslår i årets budgetproposition åtgärder inom olika utgiftsområden för att öka takten på den gröna omställningen.

Regeringen anför att det vidare krävs en fortsatt hög ambitionsnivå inom kemikalieområdet för att nå en giftfri miljö. Regeringen föreslår därför ytterligare medel för att bibehålla ambitionsnivån i kemikaliearbetet, öka takten i arbetet med sanering av förorenade områden samt en satsning för att minska spridningen av PFAS-ämnen (anslagen 1:1 och 1:4). Regeringen föreslår också att satsningen på avancerad rening av läkemedelsrester stärks och förlängs för att minska spridningen av läkemedelsrester i miljön och möjliggöra återanvändning av avloppsvatten (anslaget 1:11).

Regeringen framhåller vidare att Sverige ska fortsätta att vara pådrivande inom EU och globalt i frågor om hållbar användning och hantering av kemikalier och avfall och i omställningen till cirkulär ekonomi. Regeringen arbetar aktivt för att få till stånd ett globalt ramverk för kemikalier och avfall samt för en global överenskommelse om plast som ska minska och förebygga utsläpp av plastavfall och mikroplast i haven. Sverige ska fortsätta att verka för ambitiösa åtgärder som minskar mängden mikroplast inom hela EU. Regeringen arbetar även aktivt för att industriutsläppsdirektivet i högre utsträckning ska omhänderta cirkulär ekonomi och kemikalier.

Regeringen föreslår även en satsning för att stärka arbetet vid ett flertal myndigheter för att ytterligare förebygga och förhindra brottslighet inom avfallsområdet genom bl.a. förbättrad tillsyn, gränskontroll och förbättrat utredningsarbete (anslagen 1:1 och 1:6).

Åtgärder för en god havs- och vattenmiljö

Regeringen bedömer att det krävs kraftfulla åtgärder för att nå de havs- och vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen. Klimatförändringarnas och havsförsurningens påverkan på haven understryker vikten av att förbättra havets motståndskraft. Flera EU-direktiv är av stor betydelse i arbetet. Genomförande av åtgärdsprogrammen i nästa förvaltningscykel från 2022 inom både vatten- och havsmiljöförvaltningen är av stor betydelse för att nå målen.

Regeringen fortsätter att driva på för att göra sambandet mellan klimatförändringar och förvaltning av havsmiljön tydligt, t.ex. vad gäller de marina ekosystemens viktiga roll för kolinlagring. Skydd av marina områden som är ekologiskt representativa, sammanhängande och funktionella bidrar till att säkerställa och bevara den biologiska mångfalden i kust- och havsområden (anslaget 1:11). Regeringen tillför även medel till arbetet mot invasiva främmande arter och för att öka takten i arbetet mot övergödningen av hav och vatten (anslaget 1:11).

Regeringen avser vidare att fortsätta arbetet med att införa nödvändiga regleringar av fisket, bl.a. bottenrålning, för att nå bevarandemålen i marina skyddade områden. Regeringen föreslår mot denna bakgrund en förstärkning av Havs- och vattenmyndighetens förvaltningsanslag (anslaget 1:15).

Biologisk mångfald och tillgänglighet till naturen

Regeringen redovisar att den biologiska mångfalden minskar globalt, ekosystemtjänsterna försämras och en miljon arter riskerar att utrotas från jordens yta. Enligt regeringen behövs det insatser för att formellt skydda värdefulla naturområden för att öka takten i arbetet med att nå miljömålen (bl.a. anslagen 1:3 och 1:14). Insatser bidrar till ambitionen gentemot EU:s biodiversitetsstrategi samt internationella åtaganden som det nya globala ramverket inom ramen för FN:s konvention för biologisk mångfald.

För att främja biologisk mångfald, kulturmiljö, friluftsliv, renskötsel, jakt, fiske och besöksnäring föreslår regeringen en stor satsning för skydd av skog. I detta ingår frågan om möjlighet till ersättning till markägare för skydd av

fjällnära skog. För satsningarna föreslås att drygt 2 miljarder kronor tillförs anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur. Regeringen framhåller att den har som ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar, samt att miljöhänsynen i skogsbruket ska öka. Staten ska vara föregångare i hållbart skogsbruk och visa stor naturhänsyn. Skydd av värdefulla skogar ska göras i god samarbetsanda med skogsägarna. Skogsägare ska få ekonomisk kompensation i den utsträckning de har rätt till i de fall då åtgärder för skydd av värdefull natur medför inskränkningar i ägande- och brukanderätten. För att skydda värdefull natur och värna rödlistade och akut utrotningshotade arter ska naturvården stärkas på ett sätt som bygger legitimitet hos de människor och verksamheter som berörs.

Regeringen redovisar att det i Sverige finns 30 nationalparker och mer än 5 000 naturreservat, vilka är viktiga för friluftsliv och turism. Områdena behöver förvaltas och skötas för biologisk mångfald, kulturmiljövården och friluftsliv. Regeringen föreslår därför en satsning på åtgärder för naturvård (anslaget 1:3). Därutöver behöver fler nationalparker inrättas för att skydda värdefull natur och bidra till landsbygdsutveckling över hela landet. Regeringen framhåller att friluftslivet har varit viktigt för många människor under pandemin och besökstalen i bl.a. naturreservat och nationalparker har varit höga. För att möta detta behov och som en del av den gröna återhämtningen kommer regeringen att fortsätta att utveckla arbetet med skydd av och åtgärder för värdefull natur.

Miljöforskning

Regeringens ambition är att stärka den fria forskningen samtidigt som forskningspolitiken ska svara mot nationella och globala samhällsutmaningar, bl.a. inom klimat och miljö. Regeringen anför att miljöforskningen driver på och utvecklar miljöpolitiken och på så sätt bidrar till att nå de nationella miljö kvalitetsmålen och till Sveriges genomförande av Agenda 2030.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas, anslaget 2:1) har en central roll i förverkligandet av forskningspolitiken. Regeringen har i samband med den forsknings- och innovationspolitiska propositionen (prop. 2020/21:60, bet. 2020/21:UbU16, rskr. 2020/21:254) förstärkt och utökat Formas uppdrag. Regeringen förväntar sig att detta leder till ytterligare fördjupad samverkan mellan forskningsfinansiärer och till att synergier uppnås mellan nationell och internationell forskning, bl.a. inom ramen för EU:s ramprogram för forskning och innovation (Horisont Europa).

Ett nytt nationellt forskningsprogram för hav och vatten ska skapa förutsättningar för ett strategiskt och långsiktigt arbetssätt, med ett helhetsperspektiv på hav och vatten. Formas uppdrag att vara värd för den nationella kommittén för FN:s dekad för havsmiljöforskning möjliggör ytterligare synergier med den internationella forskningen på området.

Regeringen anför att det är viktigt att fortsatt stödja forsknings- och innovationsprogram som bidrar till helhetslösningar och samverkan mellan forskning och samhälle. Formas har flera uppdrag som innebär ökad samverkan mellan berörda aktörer, bl.a. de strategiska innovationsprogrammen. Regeringen redovisar att det pågår ett arbete med att utveckla de strategiska innovationsprogrammen i enlighet med den forsknings- och innovationspolitiska proposition som riksdagen har beslutat om.

Anslag inom utgiftsområdet

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget får användas för Naturvårdsverkets förvaltningsutgifter inklusive myndighetens utgifter för att administrera de verksamheter som finansieras via sakanslagen. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till utvecklingsarbete som andra än Naturvårdsverket organiserat och som främjar de verksamheter som Naturvårdsverket ansvarar för.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 645 033 000 kronor för 2022 till anslaget 1:1 Naturvårdsverket. Anslaget tillförs medel eftersom det enligt regeringen är angeläget att myndigheten ges förutsättningar att hantera regeringens satsningar inom miljöområdet och att upprätthålla en hög ambitionsnivå.

Naturvårdsverket har en viktig roll i utvecklingen av en hållbar cirkulär användning och hantering av plast. Regeringen föreslår därför att anslaget tillförs medel för myndighetens arbete med hållbar plastanvändning, minskad nedskräpning samt genomförande av EU-lagstiftning. Vidare tillförs anslaget medel för att dels täcka vissa kostnader för tillsyn över förpackningsproducenter, dels kunna fullgöra uppgiften att rapportera till EU vilken mängd icke materialåtervunnet plastförpackningsmaterial som årligen genereras i Sverige. Regeringen föreslår vidare att anslaget tillförs medel för att stärka myndighetens arbete mot brottslighet inom avfallsområdet. Anslaget tillförs också ytterligare medel för att stärka Naturvårdsverkets arbete med PFAS, t.ex. med att samordna och vägleda andra berörda aktörer för att minska spridningen av PFAS, och för att Naturvårdsverket ska ha rätt förutsättningar att arbeta med sanering av förorenade områden. Ökningen ska enligt regeringens förslag finansieras genom en minskning av anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden. Vidare tillförs anslaget medel för ytterligare insatser för bl.a. tillsyn, vägledning och kunskapsunderlag i fråga om strandskydd. Slutligen tillförs anslaget medel för att stärka Naturvårdsverkets arbete med miljöprövning och tillsynsvägledning.

Regeringen föreslår därutöver att riksdagen godkänner en investeringsplan som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar i fastigheter och markanläggningar för 2022–2024. Investeringarna, som avser samhällsändamål, avser främst förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden som avses skyddas enligt miljöbalken. Investeringarna avser även nyuppförande av naturum och andra byggnader som används bl.a. för

informationsändamål samt renovering av befintligt byggnadsbestånd i skyddade områden.

1:2 Miljöövervakning m.m.: Anslaget får användas till utgifter och bidrag för miljömålsuppföljning, för miljöövervakning, för statsbidrag till ideella miljöorganisationer, till verksamhet vid Swedish Water House och för arbete med miljöledningssystem. Anslaget får även användas till utgifter för internationell miljöövervakning samt internationell rapportering som följer av EU-direktiv och andra internationella åtaganden. Anslaget får även användas till Delegationen för cirkulär ekonomi. Anslaget får även användas till utgifter för uppdrag som syftar till att bidra till minskade utsläpp av växthusgaser.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 513 714 000 kronor för 2022 till anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m.

Anslaget tillförs medel för bidrag till ideella miljöorganisationer för arbete med kärnavfallsfrågor. Anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, som tidigare har finansierat denna utgift, föreslås minskas med motsvarande belopp.

För att genomföra den nuvarande klimatpolitiska handlingsplanen och ta fram underlag till nästa handlingsplan behöver regeringen underlag från ett antal myndigheter, och regeringen föreslår därför att anslaget tillförs medel.

I juni 2022 står Sverige värd för världsmiljödagen och FN-mötet Stockholm+50. Det civila samhället och ideella miljöorganisationer har en viktig roll i detta, och anslaget tillförs därför medel för att kunna förstärka stödet till ideella miljöorganisationer.

Regeringen vill att livsmedelsresurserna, inklusive dricksvattnet, ska skyddas bättre. PFAS-ämnen förekommer i livsmedel, bl.a. dricksvatten och fisk, men eftersom kunskaperna om detta är otillräckliga föreslår regeringen att anslaget tillförs medel för särskilda insatser inom miljöövervakningen riktad mot kopplingen mellan miljö och livsmedelsproduktion.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2023–2025. Bemyndigandet behövs för att fleråriga avtal ska kunna tecknas med de aktörer som utför miljöövervakning i program som löper under flera år och för att skapa kontinuitet, kostnadseffektivitet och ökad kvalitet i verksamheten.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget får användas till utgifter för insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv. Anslaget får användas till statsbidrag inom dessa områden. Anslaget får särskilt användas till utgifter

- för skötsel av skyddade områden, naturvårdsförvaltning och fastighetsförvaltning
- för artbevarande och viltförvaltning
- i samband med skötsel och övrig förvaltning av värdefull natur.

Regeringen föreslår att ändamålet förtydligas på så sätt att anslaget även får användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete inom anslagets ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 064 035 000 kronor för 2022 till anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur.

Regeringen bedömer att det behövs ytterligare insatser för skötsel av naturreservat, för vandringsleder och fjälleder samt för naturnära jobb riktade mot unga. Därför föreslår regeringen att anslaget tillförs medel.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 600 000 000 kronor 2023–2028. Bemyndigandet behövs för att fleråriga avtal om förvaltning av värdefulla naturområden ska kunna tecknas och för samverkansavtal mellan statliga myndigheter. Bemyndigandet behövs också för att möjliggöra medfinansiering av större EU-projekt.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden: Anslaget får användas till utgifter för att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden som behöver saneras och efterbehandlas, för att ta fram prioriteringsunderlag samt för teknikutveckling och tillämpad forskning för sanerings- och efterbehandlingsarbete. Anslaget får även användas till utgifter för att åtgärda saneringsobjekt som är särskilt angelägna ur risksynpunkt och till akuta saneringsinsatser.

Anslaget får vidare användas till utgifter för att inventera om det förekommer objekt som förorenats av en statlig organisation som inte längre finns kvar, och i så fall genomföra ansvarsutredningar och nödvändiga undersökningar av dessa. Anslaget får användas för efterbehandling av mark för bostadsbyggande. Anslaget får även användas till utgifter för omhändertagande av historiskt radioaktivt avfall från icke kärnteknisk verksamhet. Anslaget får även användas till omhändertagande av övergivna eller uttjänta fordon.

I linje med regeringens föreslagna satsningar på anslaget föreslår regeringen att det ska framgå av anslagsändamålet att anslaget ska få användas för omhändertagande av övergivna eller uttjänta fiskeredskap och fritidsbåtar som utgör en risk för miljön. Vidare föreslår regeringen att anslaget ska få användas för utgifter för att förebygga och förhindra stora saneringskostnader och risker med PFAS. Anslaget ska enligt regeringens förslag få användas för statsbidrag inom dessa områden. Regeringen föreslår vidare att det tydliggörs i anslagsändamålet att anslaget även får användas för vissa myndigheters arbete inom anslagets ändamål som finansieras från anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 167 318 000 kronor för 2022 till anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden.

Regeringen vill att åtgärdstakten i saneringsarbetet ska fortsätta att öka, vilket är en förutsättning för en giftfri miljö och rena hav och vatten. Framförallt covid-19-pandemin har resulterat i förseningar av flera åtgärdsprojekt, vilket innebär att de ökade medlen för 2021 inte beräknas användas fullt ut. Regeringen föreslår därför att anslaget tillförs medel.

Anslaget tillförs ytterligare medel för att fler områden som förorenats av PFAS ska kunna åtgärdas på ett effektivt sätt genom bl.a. stärkt teknik-utveckling. Satsningen ska också bidra till att få bort PFAS som är i omlopp i samhället genom insamling och destruktion av PFAS-baserade släckskum.

Anslaget tillförs också medel för att städa upp och återvinna gamla fiske-redskap och övergivna fritidsbåtar som nu hotar hav och vatten. Satsningen ska bidra till en mer hållbar hantering av plasten som fiskeredskapen och fritidsbåtarna består av, genom att den i stället kan städas upp och återvinnas i den cirkulära ekonomin.

Regeringen föreslår samtidigt att anslaget minskas för att finansiera ökning av anslaget 1:1 Naturvårdsverket och anslaget 1:8 Sveriges geologiska undersökning inom utgiftsområde 24 Näringsliv för att stärka dessa myndigheters arbete med förorenade områden. Minskningen beräknas inte påverka verksamheten inom saneringsanslaget utan syftar till att möjliggöra bättre utväxling för anslaget.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 065 000 000 kronor 2023–2050. Regeringen anför att ett beställningsbemyndigande är en förutsättning för att bidragshanteringen ska fungera effektivt. Saneringsåtgärder är ofta fleråriga, varför ett bemyndigande är avgörande för att aktörer och myndigheter ska ha möjlighet att genomföra åtgärder och undersökningar.

1:5 Miljöforskning: Anslaget får användas till utgifter för miljöforskning främst till stöd för arbete med miljökvalitetsmålen, miljöbalken och underlag för internationellt förhandlingsarbete. Anslaget får även användas till utgifter för statens andel av den forskning som bedrivs samfinansierat med näringslivet vid IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 96 825 000 kronor för 2022 till anslaget 1:5 Miljöforskning.

Regeringen bedömer att det behövs ytterligare insatser för internationell utvärdering av svensk ålförvaltning och föreslår därför att anslaget tillförs medel.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:5 Miljöforskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor 2023–2025. Bemyndigandet behövs för att regeringen ska kunna teckna avtal om fleråriga miljöforskningsprojekt, vilket i sin tur är en förutsättning för att medverka i t.ex. EU-gemensamma forskningssatsningar.

1:6 Kemikalieinspektionen: Anslaget får användas för Kemikalieinspektionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till verksamheter som främjar en giftfri miljö. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Internationella kemikaliesekretariatet och Karolinska institutet. Vidare får anslaget användas för utgifter för att täcka eventuellt underskott i prövningsverksamheten inom det svenska rapportörsprogrammet

(SERP) rörande riskbedömning av befintliga och nya verksamma ämnen i bekämpningsmedel. Anslaget får också användas för utgifter för att betala Livsmedelsverket och Statens jordbruksverk för nationell prövning av växtskyddsmedel och biocidprodukter.

Regeringen föreslår att anslagets ändamål ändras till att även få användas till utgifter för bidrag till verksamheter som främjar en giftfri miljö, i stället för bidrag till handlingsplanen för Giftfri vardag som har upphört. Ändringen möjliggör att myndigheten fortsatt får ge bidrag till verksamheter som främjar en giftfri miljö.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 298 094 000 kronor för 2022 till anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen.

Regeringen vill stärka arbetet för en giftfri miljö, och för att säkerställa ambitionsnivån på kemikaliearbetet föreslår regeringen att anslaget tillförs medel. Marknadskontroll är en viktig del i arbetet med att säkerställa en hållbar hantering av kemikalier och regeringen avser att göra Kemikalieinspektionen till marknadskontrollmyndighet inom kemikalieområdet. Regeringen föreslår därför att anslaget tillförs medel även för detta ändamål.

1:7 Avgifter till internationella organisationer: Anslaget får användas för utgifter för medlemsavgifter och stöd till internationella organisationer.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 282 131 000 kronor för 2022 till anslaget 1:7 Avgifter till internationella organisationer.

Som värd för Stockholm+50 ska Sverige stå för FN-systemets kostnader för att förbereda och genomföra mötet, däribland täcka kostnaderna för FN:s miljöprogram Unep som blivit utsett som fokuspunkt inom FN. Regeringen föreslår därför att anslaget tillförs medel.

Sverige kommer att stå värd för världsmiljödagen. Unep åtar sig att förbereda och genomföra en global kampanj medan värdlandet åtar sig att bl.a. finansiera Uneps kostnader. Regeringen föreslår därför att anslaget tillförs medel även för detta ändamål.

1:8 Klimatbonus: Anslaget får användas till utgifter för klimatbonusen, dvs. bidrag till fysiska och juridiska personer som har förvärvat en klimatbonusbil.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 510 000 000 kronor för 2022 till anslaget 1:8 Klimatbonus för 2022. Försäljningen av klimatbonusbilar har ökat kraftigt under 2021, och regeringen föreslår därför att anslaget tillförs medel för att möta det ökade finansieringsbehovet.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Anslaget får användas för Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHI) förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 298 143 000 kronor för 2022 till anslaget 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

1:10 Klimatanpassning: Anslaget får användas för utgifter för att förebygga och begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar såsom förebyggande och kunskaphöjande insatser, utredningar, samordning och planer. Anslaget får användas för statsbidrag inom dessa områden samt även för de administrativa utgifter som insatserna medför.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 140 000 000 kronor för 2022 till anslaget 1:10 Klimatanpassning.

Arbetet med kunskaphöjande insatser, utredningar, samordning och planer för att förebygga och begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar bör stärkas. Regeringen föreslår därför att anslaget tillförs medel.

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget får användas för utgifter för insatser och åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer. Anslaget får även användas för statsbidrag, medfinansiering av EU-medel, medlemskap i internationella organisationer samt utvärdering av ovan angivna insatser och åtgärder.

Regeringen föreslår att ändamålet förtydligas på så sätt att anslaget även får användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete inom anslagets ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 579 565 000 kronor för 2022 till anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.

Det behövs ytterligare insatser för lokala vattenvårdsprojekt (Lova), för åtgärder för vattenhushållning bl.a. på Gotland, för strandstädning samt för avancerad rening av läkemedelsrester och andra svårnedbrytbara föroreningar från avloppsvatten. Regeringen föreslår därför att anslaget tillförs medel för dessa ändamål.

Det behövs ytterligare insatser för att motverka invasiva främmande arter och åtgärder för ett frivilligt program för ersättning för ålfiskefångster. Regeringen föreslår att anslaget tillförs medel även för dessa ändamål.

Regeringen föreslår samtidigt att anslaget minskas för att finansiera en förstärkning av anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 620 000 000 kronor 2023–2027. Skälet är att regeringen behöver ett bemyndigande för att Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket ska kunna teckna avtal om fleråriga åtgärder.

1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar: Anslaget får användas för utgifter för insatser för internationella klimatinvesteringar som syftar till att uppfylla det svenska etappmålet för begränsad klimatpåverkan till 2020 samt internationella klimatåtaganden. Det kan vara genom att delta i, förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla projekt och metoder för gemensamt genomförande och mekanismen för ren utveckling under Kyoto-protokollet till FN:s ramkonvention för klimatförändringar samt liknande marknadsbaserade flexibla mekanismer. I samma syfte får anslaget användas för utgifter för förvärv av utsläppsutrymme.

Anslaget får även användas för att utveckla och stödja internationellt klimatsamarbete som syftar till att bidra till ökad ambition i genomförandet av Parisavtalet, bl.a. genom samarbetsformer enligt avtalets artikel 6. Insatserna ska bidra till att minska växthusgasutsläpp i utvecklingsländer. Anslaget får även användas för utgifter för utveckling av EU:s system för handel med

utsläppsrätter och utsläppsutrymme inom ramen för bördefördelningsbeslutet (beslut nr 406/2009/EG) samt för övervakning av internationell utsläppshandel. Anslaget får användas till finansiering av utgifter för den internationella transaktionsförteckningen för registerhållning av transaktioner av s.k. Kyotoenheter samt för klimatkompensering av Regeringskansliets flygresor utanför EU. Utsläppsminskningenheter som förvärfvas för klimatkompensering får annulleras.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 154 100 000 kronor för 2022 till anslaget 1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar. Anslaget minskas fr.o.m. 2022 för att finansiera ett nationellt biljettsystem för kollektivtrafik (se prop. 2021/22:1 utg.omr. 22 anslaget 1:1).

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 kronor 2023–2032. Bemyndigandet behövs för att det ska vara möjligt att stödja projekt som löper över flera år.

1:13 Internationellt miljösamarbete: Anslaget får i huvudsak användas för utgifter för samarbete med länder av strategisk betydelse för det globala miljö- och klimatsamarbetet samt för utgifter för kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland. Anslaget får användas för utgifter för projekt som stöder Arktiska rådets verksamhet och för projekt som stöder verksamhet inom Barents Euroarktiska råd, Nordiska ministerrådet samt Östersjöstaternas råd (CBSS). Anslaget får användas för utgifter för tillskott till miljöutvecklingsfonden inom Nordiska Miljöfinansieringsbolaget (Nefco) samt för administration och samordning av kärnsäkerhetssamarbetet med Ryssland.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 47 400 000 kronor för 2022 till anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2023–2026. Skälet är att regeringen ska kunna teckna avtal om fleråriga projekt inom bilateralt miljö-, klimat- och strålsäkerhetssamarbete.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget får användas till utgifter för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer för biologisk mångfald och friluftsliv samt för statsbidrag inom dessa områden. Anslaget får också användas till följande:

- ersättningar enligt 31 kap. miljöbalken inom Naturvårdsverkets ansvarsområde
- utgifter för förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden
- utgifter i samband med säkerställande av värdefulla naturområden
- statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden.

Regeringen föreslår att det tydliggörs att anslaget även får användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete inom anslagets ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 725 500 000 kronor för 2022 till anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur.

Anslaget tillförs medel för att möjliggöra ytterligare insatser för skydd av värdefull natur och för genomförande av Sveaskogsprogram.

Anslaget behöver även tillföras medel för att kunna genomföra ytterligare insatser med anledning av förslagen i skogsutredningen (SOU 2020:73) och för skydd av skog.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2023–2068. Skälet är att regeringen ska kunna teckna fleråriga avtal som avser skydd av värdefulla naturområden och kunna ge förhandsbesked om statsbidrag till områdesskydd.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget får användas för Havs- och vattenmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 307 151 000 kronor för 2022 till anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten.

Anslaget tillförs medel för att möjliggöra ytterligare insatser för havsmiljöarbetet och förstärkt fiskerikontroll samt för förstärkt kamerabevakning, fiskerireglering och områdesskydd. Ökningen av anslaget ska finansieras genom en neddragning av anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.

1:16 Klimatinvesteringar: Anslaget får användas för klimatinvesteringar på lokal och regional nivå samt för stöd till installation av laddinfrastruktur för elfordon. Anslaget får användas för statsbidrag för detta. Anslaget får även användas för utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 755 000 000 kronor för 2022 till anslaget 1:16 Klimatinvesteringar.

Regeringen tillför medel för att skapa möjlighet för ytterligare klimatinvesteringar på lokal och regional nivå i hela Sverige.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:16 Klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 6 175 000 000 kronor 2023–2026. Bemyndigandet behövs för att regeringen ska ha möjlighet att teckna avtal om fleråriga projekt som gör att fler stora långsiktiga och effektiva klimatinvesteringar kommer till stånd.

1:17 Klimatpremier: Anslaget får användas för att främja marknadsintroduktion av fordon med låga utsläpp av växthusgaser. Anslaget får användas för statsbidrag för detta. Anslaget får även användas för utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål. Anslaget får även användas för stöd för att stimulera överflyttning av godstransporter från väg till sjöfart och järnväg samt till att stimulera intermodala transportlösningar.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 600 500 000 kronor för 2022 till anslaget 1:17 Klimatpremier.

För att stimulera efterfrågan på miljölastbilar, elbussar och eldrivna arbetsmaskiner föreslår regeringen att anslaget tillförs medel.

Anslaget tillförs även medel för att tillfälligt återställa elbusspremien till 20 procent av inköpskostnaden (dock högst 40 procent av merkostnaden för närmast jämförbara fordon).

Anslaget tillförs ytterligare medel för att möjliggöra stöd till arbetsmaskiner som drivs av fordonsgas eller bioetanol eller som drivs med elektrisk energi från en bränslecell, ett batteri eller en extern källa eller en hybrid av tidigare nämnda bränslen.

Anslaget tillförs medel för att kompensera gasbilsägare för den merkostnad som uppstår vid kontrollbesiktning av gasdrivna bilar.

Regeringen tillför anslaget ytterligare medel till en förlängd och breddad ekobonus för att fortsätta att främja överflyttningen av gods till järnväg och sjöfart.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:17 Klimatpremier ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 850 000 000 kronor 2023–2024. Ett bemyndigande behövs för att det ska vara möjligt att besluta om klimatpremier redan innan fordonet har levererats.

1:18 Stöd till gröna och trygga samhällen: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till gröna och trygga samhällen. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stöden.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 200 000 000 kronor för 2022 till anslaget 1:18 Stöd till gröna och trygga samhällen.

1:19 Industriklivet: Anslaget får användas för utgifter kopplade till åtgärder såsom forskning, förstudier och investeringar, som bidrar till att minska industrins processrelaterade utsläpp av växthusgaser, inklusive andra typer av växthusgaser relaterade till dessa. Anslaget får också användas för utgifter kopplade till åtgärder som bidrar till negativa utsläpp av växthusgaser, såsom forskning, utveckling, test, demonstration och investeringar, exklusive driftstöd för bio-CCS.

Vidare får anslaget användas för utgifter kopplade till strategiskt viktiga insatser inom industrin som bidrar till klimatomställningen, såsom forskning, förstudier och investeringar. Anslaget får också användas till utgifter för berörda myndigheters arbete kopplade till stödet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 909 000 000 kronor för 2022 till anslaget 1:19 Industriklivet.

Regeringen tillför anslaget medel för att ge Energimyndigheten i uppdrag att vidta åtgärder för att genomföra den del av Sveriges återhämtningsplan (Fi2020/03864) som avser Industriklivet. Arbetet ska bestå i att säkerställa processer för användning av medel och att tillhörande villkor motsvarar de krav som ställs i förordning (EU) 2021/241 om inrättande av faciliteten för återhämtningsplan och resiliens.

Regeringen föreslår samtidigt en minskning av anslaget eftersom den satsning om ett driftstöd för bio-CCS som regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2021, och som placerades tillfälligt på anslaget 1:17, flyttas till det nya anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS. Ytterligare medel överförs till anslaget 1:21 för att täcka kostnader för upprättande och administration av det nya anslaget.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:19 Industriklivet ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 000 kronor 2023–2029. Bemyndigandet behövs för att det ska vara möjligt att stödja omfattande projekt som löper över flera år.

1:20 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv: Anslaget får användas till utgifter för ras- och skredsäkring längs Göta älv samt till Delegationen för Göta älv. Anslaget får användas som statsbidrag inom dessa områden samt för de administrativa utgifter som insatserna medför.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 215 000 000 kronor för 2022 till anslaget 1:20 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:20 Åtgärder för ras och skredsäkring längs Göta älv ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 215 000 000 kronor 2023–2026. Bemyndigandet behövs för att det ska vara möjligt att stödja projekt som löper över flera år.

1:21 Driftstöd för bio-CCS: Regeringen föreslår att ett system och ett nytt anslag för driftstöd för avskiljning, infångning och lagring av biogen koldioxid (bio-CCS) ska införas. Driftstödet ska utformas som omvänd auktionering.

Det nya anslaget får användas för utgifter kopplade till ett driftstöd för avskiljning, infångning och lagring av bio-CCS i form av omvänd auktionering. Anslaget får även användas för utgifter för administration av stödet. Anslaget finansieras genom att den satsning på ett driftstöd för bio-CCS, som aviserades i budgetpropositionen för 2021 flyttas från anslaget 1:19 Industriklivet till det nya anslaget 1:21.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 10 000 000 kronor för 2022 till anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS.

Anslaget får användas för upprättande av auktionsförrättare, förberedelser inför omvänd auktionering, information till aktörer, datastöd och övriga administrativa kostnader.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 6 000 000 000 kronor 2026–2040. Bemyndigandet behövs för att kunna ingå fleråriga åtaganden för avskiljning, infångning och lagring av koldioxid från förnybara källor (bio-CCS) fram t.o.m. med 2040. En första omvänd auktion med en kontraktslängd om 15 år planeras att genomföras 2022 med utbetalning på 400 miljoner kronor per år under perioden 2026–2040.

1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen: Anslaget får användas för utgifter för utbildningsinsatser och kompetenshöjande åtgärder som syftar till att möta arbetsmarknadens efterfrågan på kompetenser för att klara klimatomställningen och nå en cirkulär ekonomi.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 100 000 000 kronor för 2022 till anslaget 1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen.

Ett statligt finansierat kompetenslyft riktat mot nyckelkompetenser på arbetsmarknaden kan enligt regeringen underlätta näringslivets omställning och samhällets omställning till en cirkulär ekonomi och bidra till att minska arbetslösheten.

2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Anslaget får användas för Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggandes (Formas) förvaltningsutgifter inklusive vissa nämnder.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 128 163 000 kronor för 2022 till anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande.

Anslaget tillförs medel för att dels finansiera projektkostnader som är oberoende av ansökningsvolym, dels stärka myndighetens arbete med digitalisering och internationellt samarbete.

2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning: Anslaget får användas för utgifter för stöd till forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande. Anslaget får också användas till projektrelaterade kostnader, t.ex. beredningsarbete och vissa resor.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 104 908 000 kronor för 2022 till anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.

Anslaget minskas för att finansiera satsningen på anslaget 2:1.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 000 kronor för 2023–2028. Huvuddelen av de forskningsprojekt som Formas finansierar är fleråriga. För att underlätta planeringen och för att kunna teckna avtal om fleråriga projekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år.

Kompletterande uppgifter

Propositionens tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden för utgiftsområde 20 innehåller en felaktighet. För anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS anges tidsperioden till 2023–2040 men den ska rätteligen vara 2026–2040, vilket också är den period som framgår av propositionens brödtext.

Den 5 november 2021 redovisade regeringen att kommissionen utvärderar den nya klimatbonusens förenlighet med EU:s statsstödsregler, och att de planerade ändringarna i klimatbonusen därför kommer att träda i kraft senare

under 2022 och inte den 1 januari 2022 som föreslås i budgetpropositionen. Enligt Miljödepartementet kan senareläggningen av de nya reglerna komma att innebära att anslaget behöver tillskjutas medel, vilket regeringen i sådana fall återkommer till riksdagen med förslag om i antingen vår- eller höst-ändringsbudgeten för 2022. Tills vidare gäller nuvarande regler för utbetalning av klimatbonus enligt förordningen (2017:1334) om klimatbonusbilar.

Vidare har regeringen i höständringsbudgeten för 2021 (prop. 2021/22:2) föreslagit att anslaget för klimatbonus ska tillföras ytterligare 1 900 miljoner kronor, vilket bl.a. skulle innebära att Transportstyrelsen återupptar utbetalningen av klimatbonus i början av december. Den 24 november 2021 beslutade riksdagen i enlighet med regeringens förslag (prop. 2021/22:2, bet. 2021/22:FiU11, rskr. 2021/22:47–57).

Motionerna

I det följande sammanfattas partiernas förslag. En sammanställning som visar hur motionärernas förslag avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2. I det följande redovisas också ett antal motionsyrkanden från allmänna motions-tiden 2021/22 som återspeglar förslag i partiernas anslagsmotioner.

Moderaterna

I kommittémotion 2021/22:4183 av Jessica Rosencrantz m.fl. anför Moderaterna att klimatpolitikens syfte ska vara att bidra till omställningen av samhället och att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige och globalt. Klimatpolitiken måste vara resultatinkädd och åstadkomma minskade utsläpp. Moderaterna föreslår bl.a. åtgärder för att ställa om transportsektorn och industrin som tillsammans står för två tredjedelar av Sveriges samlade utsläpp.

I motionen lämnar Moderaterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2022 än vad regeringen gör (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 75 000 000 kronor och att åtta anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslår. Moderaterna föreslår även två nya anslag.

Moderaterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor (yrkande 3). För att minska nedskräpningen är det enligt Moderaterna viktigt med långsiktigt förebyggande insatser som leder till ökad kunskap och beteendeförändringar. Moderaterna vill därför stärka Håll Sverige Rents uppdrag att informera allmänheten om nedskräpning.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget ökas med 280 000 000 kronor (yrkande 4). Moderaterna vill säkerställa att det finns tillräckligt med medel för att sköta och förvalta skyddade områden i syfte att bevara och utveckla naturvärden, biologisk mångfald och möjligheten till friluftsliv.

Moderaterna anser att det även behövs en satsning för att underhålla dels vandrings- och fjälleder, dels den kringliggande infrastrukturen (yrkande 5). I

takt med att antalet besökare ökat behöver en tillfredsställande infrastruktur säkerställas, t.ex. i fråga om hantering av avfall och tillgång till toaletter.

Moderaterna avvisar regeringens satsning på naturnära jobb (yrkande 6) och väljer i stället att finansiera andra, mer prioriterade reformer.

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget ökas med 220 000 000 kronor. Moderaterna satsar medel på ett paket med insatser som syftar till att minska övergödningen, trygga dricksvattenförsörjningen och möta nya hot mot vattnets kvalitet.

Moderaterna bedömer att den statliga medfinansieringen av lokala vattenvårdsprojekt, det s.k. Lova-bidraget, är effektivt för att bl.a. minska övergödning. Bidraget betalas ut av länsstyrelserna till lokala vattenvårdsprojekt. Moderaterna föreslår en satsning på länsstyrelsernas arbete mot övergödningen i denna del (yrkande 7). Förslag om satsning på Lova-bidraget framförs även i kommittémotion 2021/22:3435 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 13.

Moderaterna avsätter ytterligare medel för att medfinansiera åtgärder som tryggar tillgång till dricksvatten och motverkar effekter av torka, t.ex. inventering av befintliga vattentäkter, nya brunnar och vattensnål teknik. Moderaterna avsätter även medel till Formas för att bistå i uppbyggnaden av ett nationellt kompetenscentrum för dricksvatten (mot. 2021/22:4183 yrkande 8). Liknande förslag återfinns i kommittémotion 2021/22:3435 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 20 och 24. Enligt motionärerna bör regeringen dels vidta åtgärder för att trygga dricksvattenförsörjningen, dels ge i uppdrag åt Formas att inrätta ett tvärvetenskapligt kompetenscentrum för dricksvatten.

Moderaterna föreslår en ytterligare satsning att få fler reningsverk att investera i avancerad vattenrening, bl.a. för att minska utsläppen av läkemedelsrester (yrkande 9). Moderaterna anser att regeringens satsning på reningsteknik är otillräcklig och att ytterligare medel behövs för att möta nya hot mot vattnets kvalitet, t.ex. PFAS. På liknande sätt föreslås det i kommittémotion 2021/22:3435 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 18 att det införs ett stöd till investeringar i avancerad vattenreningsteknik för att avskilja bl.a. läkemedelsrester och andra svårbehandlade kemikalier. Likaså i kommittémotion 2021/22:3433 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 12 föreslås det att medel avsätts för forskning och utveckling och utbyggnad av avancerad vattenrening.

Inom anslaget avsätter Moderaterna även medel för en förstärkning av det internationella arbetet i både Östersjön och Västerhavet samt för ytterligare åtgärder mot övergödning och nedskräpning (yrkande 10). Enligt motionärerna krävs det ökat internationellt samarbete och gemensamma ansträngningar. Moderaterna föreslår även ett riktat stöd till forskning om marin miljö och biologisk mångfald i våra hav och vatten (yrkande 11). Ytterligare medel avsätts för att bärga miljöfarligt avfall i havet (yrkande 12). Moderaterna anser att staten, genom länsstyrelserna, bör ta ett större ansvar för miljöfarligt avfall som har identifierats i haven.

Liknande förslag som framställs ovan framförs i kommittémotion 2021/22:3435 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 3 och 4, nämligen att Sverige ska vara pådrivande i internationella samarbeten för havsmiljöfrågor, lägga särskilt fokus på arbetet med att öka biologisk mångfald samt minska övergödningen, giftiga ämnen och mängden marint skräp.

Därutöver gör Moderaterna en satsning för att förebygga och åtgärda stranderosion (mot. 2021/22:4183 yrkande 13). Stranderosionen kan leda till stora kostnader både för samhället och för de personer som drabbas och dessutom riskerar stora och unika naturvärden att förstöras.

1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar: Anslaget ökas med 60 000 000 kronor (yrkande 14). Enligt Moderaterna är anslaget ett effektivt verktyg för att åstadkomma stora och långsiktigt hållbara utsläppsminskningar över hela världen.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget minskas med 2 005 000 000 kronor (yrkande 15). Moderaterna anser att förslaget om att undanta ytterligare stora arealer skog från bruk står i direkt konflikt med den ökande efterfrågan på skogsråvara som behövs för att tränga undan fossila alternativ. Den totala arealen skog som undantas från produktion bör inte öka. Moderaterna invänder dessutom mot att regeringen avsätter medel i budgeten för förslag som ännu inte lämnats till riksdagen.

1:16 Klimatinvesteringar: Anslaget minskas med 800 000 000 kronor (yrkande 16). Moderaterna har för avsikt att minska satsningarna på denna typ av åtgärder som de bedömer vara ineffektiva. I yrkande 2 i denna del i samma motion föreslår Moderaterna att beställningsbemyndigandet för anslaget 1:16 för perioden 2023–2026 minskas med 2 175 000 000 kronor.

1:19 Industriklivet: Anslaget ökas med 500 000 000 kronor (yrkande 17). Moderaterna vill skapa långsiktiga förutsättningar för att stödja industrins omställning. Industriklivet är enligt Moderaterna ett viktigt verktyg för att industrin ska kunna utveckla och investera i ny teknik som reducerar dess utsläpp. En satsning på Industriklivet av dessa skäl föreslås även i partimotion 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 14 och i kommittémotion 2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 6.

I kommittémotion 2021/22:4183 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 2 i denna del föreslår Moderaterna att beställningsbemyndigandet för anslaget 1:19 för perioden 2023–2029 ökas med 1 000 000 000 kronor.

1:21 Driftstöd för bio-CCS: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor (yrkande 18). Moderaterna anser att regeringens satsning är för återhållsam och att detta riskerar att driva upp priset i de omvända auktionerna. Moderaterna föreslår en större satsning på bio-CCS. Motionärerna anser att genomförandet bör ske skyndsamt och föreslår att den första auktionen ska omfatta upp till 1,2 miljoner ton. I yrkande 2 i denna del i samma motion föreslår Moderaterna att beställningsbemyndigandet för anslaget 1:21 ska ges för perioden 2026–2046 och ökas med 30 300 000 000 kronor.

På liknande sätt anförs det i kommittémotion 2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 11 att regeringen snarast bör få på plats en

finansieringsmodell för dels CCS, dels bio-CCS i enlighet med Energi-myndighetens förslag. Motionärerna framhåller att de anslag medel för en sådan redan i 2021 års budgetmotion.

Nytt anslag – 99:1 Laddinfrastruktur: Moderaterna satsar 1 000 000 000 kronor på fossilfri laddinfrastruktur för bilar och lastbilar under ett nytt anslag (mot. 2021/22:4183 yrkande 19). Moderaterna vill bygga ett nätverk av laddstationer i hela Sverige. Teknikutvecklingen är snabb och politiken bör vara neutral inför valet av fossilfria tekniker. Anslaget innefattar även en utbyggnad av infrastrukturen för ellastbilar, i ett första steg med fokus på regionala nätverk och sammanhängande stråk mellan Sveriges större städer. Moderaterna föreslår samma satsningar på teknikneutral laddinfrastruktur för dels personbilar, dels tunga transporter i partimotion 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. yrkandena 29 respektive 30.

Nytt anslag – 99:2 Grönt bränslestöd: Moderaterna satsar 800 000 000 kronor på ett grönt bränslestöd under ett nytt anslag (mot. 2021/22:4183 yrkande 20). Syftet är att skapa förutsättningar för att få till en storskalig inhemsk produktion av biobränslen och vätgas. Anslaget ska kunna användas för forskning, investeringar, demonstrationsprojekt och produktionsstöd för företag som vill utveckla hållbara biobränslen och el- och vätgasteknik till vägtransporter, flyg, elflyg och industrin. Inom ramen för anslaget ryms även stöd för att öka produktionen av biogas.

Moderaterna framför förslag på dessa satsningar även i partimotion 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. yrkandena 31 och 32. Moderaterna anser att riksdagen bör uppmana regeringen att införa ett grönt bränslestöd för att stimulera utvecklingen av hållbara biobränslen och vätgas. För att få igång en storskalig inhemsk produktion vill Moderaterna även att det införs stöd till forskning om, utveckling av och investeringar i hållbara biobränslen och vätgas. Stödet kan fungera utifrån samma principer som Industriklivet, som riktar sig till företag som forskar om, utvecklar och investerar i nya utsläpps-snåla tekniker i industrin.

På samma sätt föreslås det i kommittémotion 2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 27 att medel avsätts i budgeten för att ta fram ny teknik för omställningen av transportsektorn. Motionärerna vill accelerera utvecklingen för att ställa om hela flyget, inte bara nationellt utan globalt, genom stöd till forskning och utveckling med ny teknik. Förslaget om ett grönt bränslestöd för att säkra tillgången på hållbara biobränslen för tunga transporter som exempelvis till flyget återfinns även i kommittémotion 2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 17.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2021/22:3887 av Martin Kinnunen m.fl. anför Sverigedemokraterna att det finns möjligheter att bedriva en ambitiös miljöpolitik men med lägre anslagsnivåer. Bättre resultat nås genom att koncentrera

åtgärder till utvecklingsländer som har en högre andel fossilbaserad elproduktion. Sverigedemokraterna vill även satsa på utvecklingen av ny teknik.

I motionen lämnar Sverigedemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2022 än vad regeringen gör. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 9 038 000 000 kronor och att 14 anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslår. Sverigedemokraterna föreslår även tre nya anslag.

Sverigedemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget minskas med 37 000 000 kronor. Sverigedemokraterna framhåller att deras satsningar på en effektiv miljö- och klimatpolitik minskar myndighetens utgifter.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden: Anslaget ökas med 30 000 000 kronor. Motionärerna bedömer att saneringen av Sveriges förorenade områden är eftersatt och därför behöver anslaget stärkas.

1:8 Klimatbonus: Anslaget minskas med 3 510 000 000 kronor, vilket innebär att anslaget helt tas bort. Sverigedemokraterna motsätter sig bonus-malus-systemet och föreslår en återgång till förutvarande beskattning av personbilar.

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Enligt motionärerna ska anslaget användas för att bekämpa invasiva arter, för strandstädning och för att rena vatten från läkemedelsrester.

1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Motionärerna anser att anslaget ska användas till att sätta igång projekt med värdländer. På liknande sätt föreslås det i kommittémotion 2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 31 att satsningarna på internationella klimatinvesteringar ökas på bekostnad av ineffektiva åtgärder i Sverige.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget minskas med 2 005 000 000 kronor. Motionärerna anser att regeringens takt för statligt ianspråktagande av natur har varit och är för hög, och att fokus i stället ska vara att sköta redan avsatta områden. Motionärerna anser vidare att anslaget inte ska få användas till att öka nettoarealen avsatt skog utan till skötsel av redan avsatta områden. Anslaget ska enligt motionärerna även få användas till eftersläpande ersättning till markägare.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget minskas med 60 000 000 kronor.

1:16 Klimatinvesteringar: Anslaget minskas med 2 755 000 000 kronor, vilket innebär att anslaget helt tas bort. Enligt Sverigedemokraterna har flera instanser påvisat att en liknande stödform i Klimatklivet har haft mycket låg effekt. Enligt motionärerna är det även svårt att påvisa att de åtgärder som anslaget används till inte hade genomförts utan statliga bidrag.

1:17 Klimatpremier: Anslaget minskas med 1 331 000 000 kronor.

1:18 Stöd till gröna och trygga samhällen: Anslaget minskas med 200 000 000 kronor, vilket innebär att anslaget helt tas bort. Sverigedemokraterna vill ta bort anslaget eftersom de anser att anslaget är att betrakta som kommunal kompetens.

1:21 Driftstöd för bio-CCS: Anslaget ökas med 250 000 000 kronor. Utöver regeringens anslag till att utarbeta administrativa system och modeller för framtida projekt inom bio-CCS anslår motionärerna medel till bl.a. testning och utveckling redan 2022.

1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen: Anslaget minskas med 100 000 000 kronor, vilket innebär att anslaget helt tas bort.

2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Enligt motionärerna bör anslaget bl.a. användas till igångsättande av nya forskningsprojekt och anställning och/eller finansiering av behövlig personal.

2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning: Anslaget ökas med 150 000 000 kronor. Sverigedemokraterna framhåller att anslaget bl.a. bör användas till att utveckla svensk bioekonomi.

Nytt anslag – 99:1 Laddinfrastruktur: Sverigedemokraterna satsar 350 000 000 kronor på laddinfrastruktur under ett nytt anslag. Anslaget ska användas som stöd till uppsättning av infrastruktur för laddning av elfordon i anslutning till hemmet och andra lokala miljöer.

Nytt anslag – 99:3 Förädlingsprojekt Alm och Ask: Sverigedemokraterna satsar 20 000 000 kronor på åtgärder för att rädda alm och ask under ett nytt anslag. Genom åtgärder för att rädda alm och ask och organismer som är beroende av dessa träarter syftar anslaget till att främja biologisk mångfald.

Nytt anslag – 99:4 Centrum för genteknik i naturens tjänst: Sverigedemokraterna satsar 10 000 000 kronor för att upprätta ett särskilt centrum för genteknik och växtförädling i naturens tjänst. Syftet med anslaget är att utveckla och använda växtförädlingens och genteknikens potential för miljövänliga lösningar och artskydd samt dedikerad forskning kring genredigering. På liknande sätt föreslås det i kommittémotion 2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 22 att ett centrum för växtförädling i naturvårdens tjänst inrättas. Centrumet ska bedriva forskning som är direkt tillämpad för naturvården och ska kunna ta ut förädlingsmaterialet i användning. Likaså i kommittémotion 2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 30 föreslås det att ett genteknikcentrum inrättas för att ta tillvara potentialen inom genteknik och växtförädling.

Centerpartiet

I kommittémotion 2021/22:4124 av Kristina Yngwe m.fl. anför Centerpartiet att det för att realisera den fulla potentialen i klimatomställningen krävs att miljö- och klimatpolitiken innefattar effektiva styrmedel och riktade satsningar på hållbara lösningar.

I motionen lämnar Centerpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2022 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen inom utgiftsområdet understiger regeringens förslag med 973 225 000 kronor och att 13 anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslår. Centerpartiet föreslår också ett nytt anslag.

Centerpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget ökas med 25 276 000 kronor. Centerpartiet avvisar regeringens förslag om förstärkt tillståndsprövning, tillsyn, vägledning och kunskapsuppdrag till förmån för en egen större satsning på effektiv tillståndsprövning och tillsynsvägledning. Anslaget tillförs ytterligare medel för att finansiera det rovdjurspaket som Centerpartiet föreslår. Medlen är avsedda för stöd för en adaptiv sälförvaltning, inklusive ersättning för bärgning och transport för destruktion. Vidare är medlen avsedda att användas för att uppdatera riktlinjerna för skydds jakt, skapa länsvisa kartor över särskilt sårbara områden för tamdjurshållning och se över om det behöver vidtas åtgärder för att målet om 10 procents toleransnivå för rennäringen ska uppfyllas. Även motion 2021/22:1621 av Per Åsling (C) yrkande 2 handlar om att det finns behov av att se över arbetet med målet för toleransnivån för rennäringen. Ett förslag om att se över vilka åtgärder som måste vidtas för att riksdagens beslutade mål om 10 procents toleransnivå för rennäringen ska uppfyllas finns också i kommittémotion 2021/22:3664 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 13. I samma motion yrkande 11 pekar motionärerna på behovet av att skapa länsvisa kartor över särskilt sårbara områden för tamdjurshållning.

1:2 Miljöövervakning m.m.: Anslaget minskas med 8 000 000 kronor till följd av att Centerpartiet avvisar regeringens förslag om förstärkning av stödet till ideella organisationer och dessa organisationers arbete med kärnavfallsfrågor.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget ökas med 160 000 000 kronor. Satsningen syftar till att förstärka insatserna för redan skyddade områden liksom insatserna för att bekämpa invasiva främmande arter. Samtidigt avvisar Centerpartiet regeringens förslag om naturnära jobb. Även motion 2021/22:1642 av Rickard Nordin (C) handlar om att stärka arbetet mot utrotningen av invasiva arter.

1:5 Miljöforskning: Anslaget minskas med 3 000 000 kronor till följd av att förslaget om en utvärdering av svensk ålförvaltning avvisas.

1:6 Kemikalieinspektionen: Anslaget minskas med 359 000 kronor till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Anslaget minskas med 479 000 kronor till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget ökas med 201 000 000 kronor. Satsningen ska möjliggöra en förlängning och förstärkning av det s.k. Leva-programmet (Lokalt engagemang för vatten) med regionala samordnare

som arbetar med insatser mot övergödning. Anslaget förstärks också till följd av Centerpartiets satsning mot övergödning. Pengarna bör gå till åtgärder inom Lova, med särskilt fokus på sådana åtgärder som identifierats som viktiga inom Leva. Vidare förstärker Centerpartiet anslaget för att finansiera ett nytt stöd för utredning, analys och genomförande av tekniker som är till för att omhänderta och återcirkulera bl.a. fosfor, kväve och kalium i reningsverk. Centerpartiet avvisar förslaget om Lova till förmån för partiets egen satsning på arbete mot övergödning. Även regeringens förslag om strandstädning avvisas.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget minskas med 1 705 000 000 kronor eftersom Centerpartiet anser att skydd av skog ska bygga på frivillighet. Motionärerna vill se en ökad andel biotopskyddsområden och naturvårdsavtal. Centerpartiet anser att skogsägare är goda förvaltare av sin skog och att en stor andel av skogen bör brukas, bl.a. för att kunna öka inslaget av biobaserade produkter och energi inom ramen för klimatomställningen.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget minskas med 7 528 000 kronor till följd av att förslagen om fiskerikontroll och kamerabevakning m.m. avvisas. Centerpartiet vill inrätta ett centralt stöd för Leva vid myndigheten. Motionärerna föreslår också en satsning för att finansiera ökad kommunal samverkan kring va. Satsningen syftar till att öka samverkan kring va över kommungränserna.

1:17 Klimatpremier: Anslaget ökas med 200 000 000 kronor för att ytterligare förstärka stödet till omställningen av arbetsmaskiner. Förslag om en utvidgad klimatpremie för att också inkludera arbetsmaskiner som kan framdrivas av hållbara bränslen finns även i kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 53. Ett liknande förslag om en omställningspremie för att stärka incitamenten för en större andel förnybara drivmedel samt elektrifiering av arbetsmaskiner finns i kommittémotion 2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 12.

Anslaget tillförs ytterligare medel för att förstärka incitamenten för inköp av elbussar och ellastbilar. Centerpartiet anför samtidigt att konverteringspremien ska minskas och i stället ingå i det s.k. gröna avdraget.

1:19 Industrikivet: Anslaget ökas med 250 000 000 kronor för att också omfatta satsningar på s.k. carbon capture and utilization (CCU), vätgas och avancerad återvinningsteknik för t.ex. plast och textilier. Ett förslag om en möjlig utvidgning av industrikivet till satsningar på projekt inom CCU finns också i kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 47.

1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen: Anslaget minskas med 100 000 000 kronor, vilket innebär att anslaget helt tas bort.

2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Anslaget minskas med 135 000 kronor till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning

Nytt anslag – 99:5 Viltmyndighet: Anslaget tillförs 15 000 000 kronor. Anslaget ska finansiera förvaltningsutgifterna för en ny viltmyndighet som ska

ta över ansvaret för viltvårds- och jaktfrågor från Naturvårdsverket. Förslag om att inrätta en ny viltmyndighet finns också i motion 2021/22:2102 av Per Åsling (C), där motionären föreslår att myndigheten ska förläggas till Jämtlands län, motion 2021/22:2094 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 3 i denna del och kommittémotion 2021/22:3664 av Daniel Bäckström (C) yrkande 4.

Vänsterpartiet

I partimotion 2021/22:3298 av Nooshi Dadgostar m.fl. lämnar Vänsterpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2022 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen inom utgiftsområdet överstiger regeringens förslag med 2 360 000 000 kronor och att tre anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslår. Vänsterpartiet föreslår också två nya anslag.

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget ökas med 30 000 000 kronor till följd av Vänsterpartiets ökade satsningar på klimat och biologisk mångfald och att myndighetens administrativa kostnader därför kommer att öka.

1:5 Miljöforskning: Anslaget ökas med 30 000 000 kronor. Enligt motionärerna behövs det forskning och kunskap om både naturvetenskap och samhällsvetenskap som kan bidra till framtagande av kostnadseffektiva styrmedel. Vänsterpartiet tillför ytterligare medel för att stimulera ökad användning av tekniska innovationer och för att möjliggöra större forskningsprojekt och forskningssammanställningar. Utveckling av styrmedel inom konsumtions- och produktionsmönster för utveckling av den cirkulära ekonomin, transporter, klimat och luft, vatten samt biologisk mångfald är områden som enligt motionärerna skulle kunna vara aktuella för en sådan forskningssatsning.

1:18 Stöd till gröna och trygga samhällen: Anslaget minskas med 200 000 000 kronor, vilket innebär att anslaget helt tas bort. Vänsterpartiet avvisar regeringens satsning till förmån för en egen satsning under ett nytt anslag (se nedan, anslag 99:8).

Nytt anslag – 99:7 Investeringssöd för produktion av förnybara drivmedel samt laddinfrastruktur: Anslaget tillförs 500 000 000 kronor i syfte att åstadkomma de systemskiften som krävs för att nå klimatmålen. Enligt motionärerna krävs det statliga insatser för att investera i fossilfria lösningar, inte minst inom transportsektorn. Vänsterpartiet föreslår därför ett ökat riktat stöd till klimatinvesteringar som, utöver det befintliga investeringssödet Klimatklivet, ska användas för att stödja medfinansiering med denna inriktning. Genom investeringssödet kan utbyggnaden av biogas, elektrobränslen och andra hållbara drivmedel stärkas. Stödet kan också stärka produktionen av biodrivmedel i Sverige som därmed kan uppnå en högre grad av nationell självförsörjning av fossilfria drivmedel. Investeringssödet skapar enligt

motionärerna även förutsättningar för snabbare utbyggnad av laddinfrastruktur och vätgasinfrastruktur.

Nytt anslag – 99:8 Moderna och hållbara städer: Anslaget tillförs 2 000 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill öka möjligheterna för människor att gå, cykla, resa kollektivt och dela bil i stället för att äga en egen. Inom anslaget föreslår Vänsterpartiet också ett statligt stöd till kommuner för klimat-anpassade och grönare städer. Stödet ska ges för såväl utveckling av befintlig stadsgrönska som etablering av stadsgrönska för att främja dagvattenhantering och biologisk mångfald. Satsningen ska bl.a. möjliggöra åtgärder för att omvandla hårdgjorda ytor genom att anlägga vattenfördröjande åtgärder som växtbäddar, och därmed möjliggöra stöd för stadsnära odling i närmiljön.

Det nya anslaget ska bl.a. främja utbyggnad av gång- och cykelbanor, stöd till cykel- och bilpooler samt ombyggnad av kontor i framför allt centrala lägen till bostäder eller andra lokaler för allmänt nyttjande. Enligt Vänsterpartiet syftar åtgärderna till att främja klimatanpassning och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. lämnar Kristdemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2022 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 3 380 000 000 kronor och att tio anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslår. Kristdemokraterna föreslår också ett nytt anslag.

Kristdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget minskas med 12 000 000 kronor. Kristdemokraterna avvisar regeringens satsning på tillsyn, vägledning och kunskapsunderlag och anser att medlen i stället ska användas för dels bekämpning av invasiva arter såsom mördarnyckelpigor och guldschakaler, dels vildsvinsinventering. Anslaget minskas också som en följd av Kristdemokraternas förslag om att inrätta en jakt- och viltvårdsmyndighet inom utgiftsområde 23 (anslaget 99:12). I motion 2021/22:14 av Ingemar Kihlström (KD) föreslås ett arbete för att etablera en långsiktig och effektiv nationell strategi som motverkar den spanska skogssnigelns utbredning och skadeverkningar.

1:2 Miljöövervakning m.m.: Anslaget minskas med 38 000 000 kronor. Kristdemokraterna avvisar regeringens förslag om dels utökad miljöövervakning, dels stöd till ideella organisationers arbete med kärnavfallsfrågor.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget minskas med 350 000 000 kronor. Kristdemokraterna anser att regeringens satsning på återvätning av torvmarker ska avbrytas.

1:8 Klimatbonus: Anslaget ökas med 600 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för att ge marknaden långsiktiga förutsättningar när det gäller bonus-malus-systemet.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget minskas med 2 676 000 000 kronor. Kristdemokraterna avvisar bl.a. regeringens satsningar som relaterar till skogsutredningen (SOU 2020:73) och ett Sveaskogsprogram. Vidare avvisar Kristdemokraterna regeringens satsningar på skydd av värdefull natur.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget minskas med 124 000 000 kronor. Kristdemokraterna föreslår att Havs- och vattenmyndighetens verksamhet flyttas till andra myndigheter. Förslag om att avveckla Havs- och vattenmyndigheten och införliva relevanta delar i Jordbruksverkets och Naturvårdsverket uppdrag framförs även i kommittémotionerna 2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 35 och 2021/22:4041 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 9.

1:16 Klimatinvesteringar: Anslaget minskas med 300 000 000 kronor eftersom Kristdemokraterna avvisar delar av regeringens förslag om höjda anslag till Klimatklivet.

1:17 Klimatpremier: Anslaget minskas med 1 180 000 000 kronor. Kristdemokraterna avvisar regeringens satsningar på breddad ekobonus och elbusspremie. Motionärerna anser samtidigt att regeringens satsning på en konverteringsbonus bör ökas.

1:18 Stöd till gröna och trygga samhällen: Anslaget minskas med 200 000 000 kronor, vilket innebär att anslaget helt tas bort.

1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen: Anslaget minskas med 100 000 000 kronor, vilket innebär att anslaget helt tas bort.

Nytt anslag – 99:9 Effektiv utsläppsbroms: Anslaget tillförs 1 000 000 000 kronor. Anslaget ska användas för att annullera utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS).

Liberalerna

I kommittémotion 2021/22:3959 av Jakob Olofsgård m.fl. föreslår Liberalerna en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2022 än vad regeringen gör. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 319 300 000 kronor och att elva anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslår. Liberalerna föreslår också ett nytt anslag.

Liberalerna föreslår följande ändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget minskas med 1 000 000 kronor till följd av att Liberalerna gör en annan pris- och löneomräkning.

1:2 Miljöövervakning m.m.: Anslaget minskas med 8 000 000 kronor. Eftersom ansökan om ett slutförvar för använt kärnbränsle är färdig för regeringsbeslut avvisar Liberalerna det stöd som regeringen vill ge till organisationer för att arbeta med ansökningsprocessen. Vidare anser Liberalerna att nuvarande stöd till miljöorganisationer ligger på en rimlig nivå och avvisar därför regeringens förslag om att tillfälligt öka anslaget.

1:6 Kemikalieinspektionen: Anslaget minskas med 500 000 kronor till följd av att Liberalerna gör en annan pris- och löneomräkning.

1:8 Klimatbonus: Anslaget minskas med 500 000 000 kronor. Liberalerna föreslår en sänkning av den bonus som kan betalas ut.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Anslaget minskas med 600 000 kronor till följd av att Liberalerna gör en annan pris- och löneomräkning.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget minskas med 400 000 kronor till följd av att Liberalerna gör en annan pris- och löneomräkning.

1:16 Klimatinvesteringar: Anslaget ökas med 1 800 000 000 kronor för att bygga ut laddinfrastrukturen vid och i befintliga byggnader som kommer att omfattas av krav på att parkeringar ska vara utrustade med laddplatser.

1:17 Klimatpremier: Anslaget minskas med 900 000 000 kronor. Enligt motionärerna behövs en satsning på stöd till utsläppsfria lastbilar och arbetsmaskiner liksom en viss satsning på stöd till elbussar. Liberalerna avvisar dock regeringens föreslagna satsning på stöd till elbussar eftersom bussarna redan i stor utsträckning drivs fossilfritt, och klimatnyttan med regeringens stora satsning i denna del är därför tveksam.

1:21 Driftstöd för bio-CCS: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor för att hantera att fler aktörer än staten deltar som köpare vid auktionerna för negativa utsläpp.

1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen: Anslaget minskas med 100 000 000 kronor, vilket innebär att anslaget helt tas bort. Motionärerna anför att högskolan redan har till uppgift att tillgodose utbildning och anslaget bör därför inte införas.

2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning: Anslaget minskas med 200 000 kronor till följd av att Liberalerna gör en annan pris- och löneomräkning.

Nytt anslag – 99:10 Förberedelser för lagring av koldioxid i Sverige: Liberalerna satsar 20 000 000 kronor på ett nytt anslag med det syfte som framgår av anslagets benämning.

Gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna

Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning av ärendet justerat sina respektive motionsyrkanden och lagt fram ett gemensamt förslag till såväl anslagsfördelning för 2022 som bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för 2022. Ledamöterna framhåller att klimatomställningen är en av vår tids viktigaste frågor att lösa. Utsläppsminskningarna behöver påskyndas kraftigt om klimatmålen ska kunna nås men det är uppenbart att nödvändiga åtgärder för att tillräckligt snabbt minska utsläppen har uteblivit. Den senaste FN-rapporten bekräftar att klimatförändringarna är ett hot mot vår framtid. De globala utsläppen minskar för långsamt, och Sverige är på väg att missa det långsiktiga utsläppsmålet till

2045 med en tredjedel av dagens utsläpp. Ledamöterna anser att anslagen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård bör fördelas enligt följande.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget minskas med 2 005 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Ledamöterna avser att minska anslaget med samma belopp även 2023 och 2024. Skogsindustrin är Sveriges enskilt största nettoexportör och bidrar samtidigt till den gröna omställningen av samhället eftersom skogen binder stora mängder kol och gör det möjligt att byta ut fossilbaserade bränslen och produkter mot biobaserade sådana. Ledamöternas förslag om en minskning av anslaget är en följd av att de avvisar regeringens satsning för genomförande av förslagen i skogsutredningen (SOU 2020:73) om att undanta stora arealer fjällnära skog från att brukas. Ledamöterna anser bl.a. att förslaget står i direkt konflikt med den ökande efterfrågan på skogsråvara.

1:21 Driftstöd för bio-CCS: Anslaget ökas med 5 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Ökningen är ett led i en flerårig satsning, och ledamöterna avser att tillföra anslaget 5 000 000 kronor även 2023 och 2024. Satsningar på storskalig utveckling av teknik för att fånga in och lagra koldioxid, CCS och bio-CCS, är enligt ledamöterna effektiva sätt att bidra till att reducera utsläppen. Tekniken har stor potential att åstadkomma stora utsläppsminskningar som är nödvändiga för att nå klimatmålet. Ledamöterna anser att regeringens satsning på koldioxidinfångning är otillräcklig och att regeringens återhållsamhet för anslaget riskerar att driva upp priset i de omvända auktionerna. Därför bör Energimyndigheten tillföras resurser för att genomföra ett program för koldioxidlagring så att uppemot 2 miljoner ton koldioxid per år kan fångas in och lagras. Ledamöterna föreslår även att beställningsbemyndigandet för anslaget 1:21 ska ges för perioden 2026–2046 och ökas med 30 000 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Nytt anslag – 99:1 Laddinfrastruktur: Ledamöterna föreslår ett nytt anslag inom utgiftsområdet kallat Laddinfrastruktur. Anslaget tillförs 600 000 000 kronor 2022 som ett led i en tvåårig satsning. Ledamöterna avser att anvisa 1 000 000 000 för 2023. Satsningen innebär att anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter inom utgiftsområde 21 minskas med motsvarande belopp. Ledamöterna anför att för att kunna ställa om till en fossilfri transportsektor är Sverige i behov av satsningar på fossilfri ladd- och tankinfrastruktur för bilar och lastbilar. För att kunna bygga ett nätverk av laddstationer i hela Sverige behöver det enligt ledamöterna avsättas medel för detta, och stödet bör inte begränsas till enbart batteridrivna bilar. För att företag ska vilja investera i ellastbilar behöver en snabb utbyggnad av infrastrukturen för ellastbilar påbörjas, i ett första steg med fokus på regionala nätverk och sammanhängande stråk mellan Sveriges större städer. Stödet för att ställa om lastbilarna ska vara teknikneutralt och ska kunna användas till exempelvis laddstationer för el, elvägar och tankstationer för vätgas. Ledamöterna föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 99:1 Laddinfrastruktur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare

åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 000 000 000 kronor för 2023. Bemyndigandet behövs eftersom det, för att underlätta planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt, är nödvändigt att kunna fatta beslut om åtaganden för kommande år.

Nytt anslag – 99:2 Biogasstöd: Ledamöterna föreslår ett ytterligare nytt anslag inom utgiftsområdet kallat Biogasstöd. Anslaget tillförs 500 000 000 kronor som ett led i en flerårig satsning. För 2023 respektive 2024 avser ledamöterna att anvisa 700 000 000 kronor. Satsningen innebär att anslaget 1:7 Energiteknik inom utgiftsområde 21 Energi minskas med motsvarande belopp. Ledamöterna framhåller att över tid bör det ses över hur Sverige mer generellt kan stödja teknikutveckling och framtagande av gröna bränslen och elektrifieringsteknik.

Utskottets ställningstagande

Sverige behöver en ny kurs. Den 24 november 2021 fastställde riksdagen utgiftsramen för 2022 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård till 20 951 580 000 kronor (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Beslutet innebar att riksdagen biföll Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas gemensamma budgetalternativ och inte det förslag om ramar som förts fram i budgetpropositionen för 2022. Rambeslutet är styrande för riksdagens behandling av anslagsfördelning inom utgiftsområdena.

Utskottet har, som framgår nedan, en annan uppfattning än den som regeringen presenterar i budgetpropositionen för 2022 när det gäller anslagsramen för utgiftsområdet, politikens inriktning och fördelningen av anslagen inom utgiftsområdet. Utskottet ställer sig därför bakom det förslag till anslagsfördelning och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden som Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har presenterat i utskottet.

Utgångspunkten för utskottets anslagsförslag inom utgiftsområde 20 är att klimatomställningen är en av vår tids viktigaste frågor att lösa. Utsläppsminskningarna behöver påskyndas kraftigt om klimatmålen ska kunna nås, men det är uppenbart att nödvändiga åtgärder för att tillräckligt snabbt minska utsläppen har uteblivit. Den senaste FN-rapporten bekräftar att klimatförändringarna är ett hot mot vår framtid. De globala utsläppen minskar för långsamt, och Sverige är på väg att missa det långsiktiga utsläppsmålet till 2045 med en tredjedel av dagens utsläpp.

Med vårt anslagsförslag får Sverige sin genom tiderna största miljö- och klimatbudget. För att klara omställningen behövs tilltro till teknikens möjligheter och satsningar på effektiva åtgärder som minskar utsläppen och gör skillnad på riktigt. Elektrifieringen spelar en nyckelroll i omställningen till ett fossilfritt samhälle. Majoriteten av Sveriges utsläpp kommer i dag från industri- och transportsektorn. Många svenska företag har gjort minskade utsläpp till sin prioritet och har valt att investera miljarder för att kunna fasa ut fossila produktionsprocesser. Det är också glädjande att flera nya företag

väljer att etablera sig i norra Sverige just på grund av tillgången till ren el. Omställningen och nyetableringen av dessa industriföretag är något positivt som bör välkomnas, men det ställer också krav på politiken att långsiktigt säkerställa en stabil elproduktion. Åtgärder för såväl en bättre miljö som lägre utsläpp kan gå hand i hand med jobbskapande och en stark ekonomisk tillväxt, men för detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förearen ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik ska ges möjlighet att växa fram. På så sätt ger våra åtgärder största möjliga resultat för miljön.

Mot denna bakgrund anser utskottet att anslagen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård bör fördelas enligt följande.

Utskottet föreslår att anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur minskas med 2 005 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Skogsindustrin är Sveriges enskilt största nettoexportör och bidrar samtidigt till den gröna omställningen av samhället eftersom skogen binder stora mängder kol och gör det möjligt att byta ut fossilbaserade bränslen och produkter mot biobaserade sådana. Förslaget om en minskning av anslaget är en följd av att utskottet avvisar regeringens satsning för genomförande av förslagen i skogsutredningen (SOU 2020:73), vilka bl.a. omfattar att undanta stora arealer fjällnära skog från att brukas. Utskottet anser att förslaget står i direkt konflikt med den ökande efterfrågan på skogsråvara som behövs för att tränga undan fossila alternativ och att regeringens politik minskar Sveriges möjligheter att nå klimatmålen. Den totala arealen skog som undantas från produktion bör inte öka, utan staten bör i stället prioritera att underhålla redan skyddade områden bättre. De förslag som skogsutredningen har lämnat innebär att arealer ska tas ur produktion mot skogsägarens vilja, vilket är ett kraftigt intrång i äganderätten. Utskottet menar att avsättningar ska ske frivilligt. Utskottets förslag innebär att anslaget 1:14 ökar i jämförelse med föregående år och är på den nivå som Naturvårdsverket angett i sitt underlag till budgeten för 2022. Utskottet bedömer därmed att förslaget innebär fortsatta möjligheter att vidta åtgärder för formellt skydd av skyddsvärda naturområden samt att betala ut ersättning till de markägare som avsätter mark för formellt skydd. Utskottet menar att detta innebär att arbetet med att genom formellt skydd säkerställa biologisk mångfald kan fortgå samtidigt som åtgärder med negativ inverkan på äganderätten och utvecklingen av den svenska bioekonomin inte genomförs.

Utskottet avser att minska anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur med samma belopp även 2023 och 2024.

Utskottet föreslår vidare att anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS ökas med 5 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Satsningar på storskalig utveckling av teknik för att fånga in och lagra koldioxid, CCS och bio-CCS, är effektiva sätt att bidra till att reducera utsläppen. Tekniken har stor potential att åstadkomma stora utsläppsminskningar som är nödvändiga för att nå klimatmålet. Energimyndigheten har under 2021 delrapporterat ett uppdrag om genomförandet av infångning och lagring av koldioxid. I rapporten föreslår

myndigheten omvända auktioner för att finansiera infångning av koldioxid från förnybara källor (dvs. bio-CCS). Utskottet anser att regeringens satsning på koldioxidinfångning är otillräcklig eftersom regeringens återhållsamhet för anslaget riskerar att driva upp priset i de omvända auktionerna. Vidare riskerar regeringens begränsade satsning att leda till att potentialen i teknologin inte fullt ut nyttjas för att bidra till att minska de svenska koldioxidutsläppen. Därför bör Energimyndigheten tillföras resurser för att genomföra ett program för koldioxidlagring så att uppemot 2 miljoner ton koldioxid per år kan fångas in och lagras. Utskottet föreslår vidare att beställningsbemyndigandet för anslaget 1:21 ska ges för perioden 2026–2046 och ökas med 30 000 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Utskottet avser att tillföra anslaget 1:21 Driftstöd till bio-CCS 5 000 000 kronor även 2023 och 2024.

För att kunna ställa om till en fossilfri transportsektor är Sverige i behov av satsningar på teknikneutral fossilfri ladd- och tankinfrastruktur för bilar och lastbilar som inte begränsas till enbart batteridrivna bilar och lastbilar. För att kunna bygga ett nätverk av laddstationer i hela Sverige behöver det avsättas medel till stöd för detta.

Utskottet föreslår ett nytt anslag inom utgiftsområdet kallat Laddinfrastruktur, som tillförs 600 000 000 kronor. Satsningen innebär att de medel som regeringen anvisar till anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter inom utgiftsområde 21 Energi flyttas till det nya anslaget Laddinfrastruktur inom utgiftsområde 20.

Anslaget får användas för utgifter för stöd till publika stationer för snabb-laddning av elfordon för tillgänglighet längs större vägar samt infrastruktur för elektrifiering av tunga transporter genom statisk laddning eller tankning. För att företag ska vilja investera i ellastbilar behöver en snabb utbyggnad av infrastrukturen för ellastbilar påbörjas, i ett första steg med fokus på regionala nätverk och sammanhängande stråk mellan Sveriges större städer. Stödet för att ställa om lastbilarna ska vara teknikneutralt och ska kunna användas till exempelvis laddstationer för el och tankstationer för vätgas. Anslaget får också användas till utgifter för berörda myndigheters arbete kopplat till stödet samt för att infria ingångna åtaganden i fråga om anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter inom utgiftsområde 21 Energi.

Utskottets ambition är att anslaget på sikt även ska kunna inkludera stöd till t.ex. elvägar. För 2023 beräknas anslaget ökas med 1 000 000 000 kronor för ovan beskrivna ändamål. För 2024 beräknas inte några medel anvisas till anslaget.

Utskottet föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 99:1 Laddinfrastruktur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 000 000 000 kronor för 2023.

Vidare föreslår utskottet ett nytt anslag inom utgiftsområdet kallat Biogasstöd. Anslaget tillförs 500 000 000 kronor. Satsningen innebär att anslagsposten Biogasstöd under anslaget 1:7 Energiteknik inom utgiftsområde 21

Energi flyttas till det nya anslaget Biogasstöd inom utgiftsområde 20. Det nya anslaget får användas för utgifter för att stimulera utvecklingen av biogasproduktion. Anslaget får även användas för de administrativa utgifter som detta medför.

Över tid bör det ses över hur Sverige mer generellt kan stödja teknikutveckling och framtagande av gröna bränslen och elektrifieringsteknik. För 2023 respektive 2024 beräknas 700 000 000 kronor anvisas till anslaget.

Utskottet har under beredningen av betänkandet fått information från bl.a. berörda departement och myndigheter, vilket inte ger anledning någon förändring av utskottets bedömning.

Sammanfattning av utskottets förslag

Utskottets ställningstagande överensstämmer med det förslag som ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har lagt fram under utskottets beredning av ärendet. Förslaget innebär ändringar i förhållande till budgetpropositionen för två av anslagen (anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS) och för ett av bemyndigandena om ekonomiska åtaganden (anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS). Utskottet föreslår även två nya anslag (Laddinfrastruktur och Biogasstöd). I övrigt ställer sig utskottet bakom budgetpropositionen när det gäller förslag om anslagsfördelning och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Därmed tillstyrker utskottet delvis budgetpropositionen punkterna 3 och 4 och motionerna 2021/22:3881 (KD) yrkande 1, 2021/22:3887 (SD) och 2021/22:4183 (M) yrkandena 1 och 2. Övriga motionsyrkanden avstyrks. Utskottets förslag till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden framgår av bilaga 4 respektive 5. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag om godkännande av en investeringsplan för fastigheter och markanläggningar som riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar för 2022–2024.

Borttagning av utsläppsenheter under EU:s ansvars- fördelningsbeslut för 2020

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att ta bort de utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2020 som Sverige har tilldelats och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtagande inom EU för det året. Bemyndigandet innebär också att regeringen har rätt att annullera motsvarande mängd utsläppsenheter för Sveriges åtagande under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod när så är möjligt.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att ta bort de utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2020 som Sverige har tilldelats och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtaganden inom EU för det året. Bemyndigandet innebär också att motsvarande mängd utsläppsenheter för Sveriges åtagande under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod 2013–2020 kommer att annulleras när det blir möjligt.

Som skäl till detta förslag anför regeringen att Sverige har minskat utsläppen av växthusgaser mer än vad Sverige åtagit sig under EU:s ansvarsfördelningsbeslut som reglerar medlemsstaternas årliga utsläppsutrymme mellan 2013 och 2020. Det innebär att det uppstår överskott, dvs. återstår ett innehav av utsläppsenheter (s.k. annual emission allocation, AEA) efter avräkning mot åtagandet inom EU.

Regeringen framhåller att Sverige har möjlighet att spara utsläppsenheter till kommande år eller föra över utsläppsenheter till andra medlemsstater. Utifrån bl.a. utsläppsutvecklingen förväntar sig dock regeringen att efterfrågan på utsläppsenheter från andra medlemsstater kommer att vara begränsad. Mot bakgrund av detta och avsaknaden av ett marknadspris bedömer regeringen att inget ekonomiskt värde kan anges för det svenska överskottet av AEA:er.

Regeringen redovisar vidare att varje AEA under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod, dvs. 2013–2020, är kopplad till en tilldelad utsläppsenhet under Kyotoprotokollet (assigned amount unit, AAU). Det innebär att för varje AEA som tas bort under EU:s ansvarsfördelningsbeslut måste också en AAU annulleras under Kyotoprotokollet. Utfärdandet av AAU:er är dock avhängigt av när Kyotoprotokollet för den andra åtagandeperioden träder i kraft. Det är enligt regeringen osäkert när detta kommer att ske vilket innebär att annullering av AAU:er för borttagna AEA:er kan genomföras först senare.

Utskottets ställningstagande

Liksom föregående år konstaterar utskottet att Sveriges nationella mål för den icke-handlande sektorn är avsevärt högre än vårt nationella beting under EU:s ansvarsfördelningsbeslut. Som regeringen anför i propositionen innebär detta att det årligen uppstår ett överskott av utsläppsenheter. Riksdagen har till följd av utskottets tidigare förslag bemyndigat regeringen att annullera överskott av utsläppsenheter inom ansvarsfördelningsbeslutet för föregående år, dvs. 2013–2019. Annulleringen innebär att utsläppsenheterna inte kan sparas till framtida år eller säljas vidare till andra EU-medlemmar, vilket medför att EU:s totala utsläppsutrymme minskar med lika mycket som Sverige överträffat sitt mål med enligt ansvarsfördelningsbeslutet. Utskottet bedömer att detta skickar en viktig signal om att klimatinsatser som vidtas i Sverige har haft och kommer att ha effekt. I likhet med tidigare år välkomnar utskottet en annullering av även 2020 års överskott av utsläppsenheter under ansvarsfördelningsbeslutet. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet budgetpropositionen punkt 1.

Reservation

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivande, punkt 1 (S, MP)

av Maria Gardfjell (MP), Hanna Westerén (S), Isak From (S), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S) och Markus Selin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår utskottets förslag.

Ställningstagande

Med klimatlagens krav på klimatredovisning anser vi att redovisningen av vilka resultat statliga insatser har fått för klimatet har utvecklats väsentligt i budgetpropositionen från 2019 och framåt, bl.a. med årliga analyser av måluppfyllelse och styrmedelseffekter. Utöver detta har regeringen vidtagit åtgärder för att ytterligare utveckla redovisningen av de statliga insatserna på klimatområdet. I december 2020 fick Naturvårdsverket, Energimyndigheten, Trafikverket och Konjunkturinstitutet i uppdrag att utveckla arbetet med klimateffektbedömningar. I uppdraget ingår bl.a. att utveckla metodiken för att beräkna effekter av klimatpolitiska styrmedel. Särskilda medel har avsatts för att utveckla myndigheternas arbete med klimateffektbedömningar. Som regeringen framhåller i budgetpropositionen är bilagan med klimatredovisning i årets budgetproposition resultatet av detta utvecklingsarbete. Årets redovisning innehåller klimateffektbedömningar på styrmedelsnivå liksom gap-analyser som illustrerar utvecklingen i förhållande till etappmålen.

Med denna redovisning anser vi att tillkännagivandet är tillgodosett och att det därmed är slutbehandlat. Därför föreslår vi att utskottets förslag till tillkännagivande avslås.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 2 (S)

Hanna Westerén (S), Isak From (S), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S) och Markus Selin (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 fastställt att de samlade utgifterna 2022 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård inte får överstiga 20 951 580 000 kronor (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Riksdagen biföll därmed Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas gemensamma budgetförslag. Regeringens förslag inom utgiftsområdet överstiger denna nivå. Därför väljer vi att avstå från att delta i beslutet och lägger i stället fram detta särskilda yttrande om vår politik inom utgiftsområde 20. Anslagen inom utgiftsområdet borde ha utformats i enlighet med regeringens budgetproposition.

Tillsammans med resten av världen kämpar Sverige sedan ett och ett halvt år mot covid-19-pandemin. Läget är fortfarande mycket osäkert samtidigt som ekonomin återhämtar sig snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblem skapas. Som framhålls i budgetpropositionen är det dags att bygga Sverige starkare, tryggare och mer hållbart än det var före krisen. Genom reformer ska takten i klimatomställningen öka, fler ska komma i arbete, köerna i sjukvården ska förkortas och gängkriminaliteten ska övervinnas.

Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland och ska senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. För att nå dit krävs stora offentliga och privata investeringar i klimatsmart teknik och därför bör både Industri- och Klimatklivet förstärkas för att ytterligare stärka och påskynda industrins klimatomställning och för att möjliggöra klimatinvesteringar på lokal och regional nivå. Utsläppen ska minska genom en omfattande elektrifiering av bl.a. transporter och industrin, varför den s.k. elektrifieringsstrategin bör förstärkas och det s.k. Energisteget återstartas. Som framhålls i budgetpropositionen behöver transportsystemet vara robust, långsiktigt och hållbart för att vi ska klara klimatomställningen och för att människor ska kunna leva och bo i hela landet. Politiken ska därför inriktas på att bygga Sveriges infrastruktur stark och hållbar för framtiden.

Vi konstaterar att det i Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas budgetförslag finns ett nytt anslag som tillförs 600 000 000 kronor inom utgiftsområdet kallat Laddinfrastruktur. Satsningen innebär att de medel som regeringen anvisar till anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter inom utgiftsområde 21 Energi flyttas till det nya anslaget Laddinfrastruktur inom utgiftsområde 20. På samma sätt föreslår utskottsmajoriteten ett nytt anslag inom utgiftsområdet kallat Biogasstöd. Anslaget tillförs 500 000 000 kronor. Satsningen innebär att regeringens satsning på

Biogasstöd under anslaget 1:7 Energiteknik inom utgiftsområde 21 Energi flyttas till det nya anslaget Biogasstöd inom utgiftsområde 20.

Regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att rädda svenska jobb och livskraftiga företag när världsekonomin kraftigt försämrats till följd av pandemin, åtgärder som tillsammans med det svenska välfärdssystemet bidragit till att hålla upp såväl sysselsättningsgraden som arbetskraftsdeltagandet. Som anförs i budgetpropositionen kan dock inget land rädda alla jobb när en kris slår till, hur starka offentliga finanser det än har. Samtidigt finns en oro för att arbetslösheten ska bita sig fast, särskilt bland unga och utrikes födda. Som framhålls i budgetpropositionen är det därför viktigt att inte strama åt ekonomin för tidigt utan att skapa jobb genom att investera i det som bygger Sverige starkt och hållbart.

Pandemin har visat på styrkan och behovet av en generell och gemensamt finansierad välfärd, men den har också synliggjort allvarliga brister. Ökade resurser bör tillföras kommuner och regioner för att stötta arbetet med att minska väntetiderna, förbättra arbetssituationen för anställda inom hälso- och sjukvården och höja kvaliteten inom äldreomsorgen, t.ex. genom utbildning. Som framhålls i budgetpropositionen ska sjukförsäkringen ge en ekonomisk trygghet och det stöd som krävs för att åter komma i arbete, varför sjukförsäkringen bör stärkas, garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjas och bostadstillägget förstärkas, både för personer med sjuk- och aktivitetsersättning och för pensionärer. I likhet med det förslag som lämnas i budgetpropositionen bör det införas en familjevecka för att alla föräldrar som jobbar och sliter i Sverige ska få en lättare vardag.

Därtill anser vi att Sverige har en fantastisk och unik natur, som har stor betydelse både för biologisk mångfald och människors hälsa. Därför är det beklagligt att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna gör en omfattande neddragning på anslaget för skydd av värdefull natur med 2 miljarder kronor. Det minskade anslaget innebär att markägares möjligheter till ersättning för skydd av fjällnära skog och medlen till Naturvårdsverket och länsstyrelserna för att kunna besluta om naturreservat försvåras och försenas. Det minskade anslaget riskerar att få konsekvenser för den biologiska mångfalden, friluftslivet, kulturmiljön, besöksnäringen och människors möjlighet att få vistas i naturen.

Den svenska skogen och skogsnäringen spelar en stor roll för svensk välfärd och sysselsättningen i alla delar av landet. Skogen har en viktig roll i klimat- och miljöarbetet, för en växande cirkulär bioekonomi och för hållbar utveckling inklusive biologisk mångfald och sociala värden. Skogsnäringen står också för ca 10 procent av Sveriges totala varuexport och skapar jobb och tillväxt i hela landet. Vi ser med stor oro på att Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas budgetförslag i förlängningen riskerar att skada förtroendet för den svenska skogspolitiken och negativt påverka tillgången på fossilfria produkter från skogen.

2. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 2 (C)

Ulrika Heie (C) och Magnus Ek (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 20 951 580 000 kronor 2022 (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Riksdagen antog då en ram för utgiftsområde 20 som är 73 225 000 kronor högre än vad Centerpartiet har föreslagit i kommittémotion 2021/22:4124 av Kristina Yngwe m.fl. Centerpartiets budgetförslag är en sammanhållen helhet och eftersom riksdagen i steg ett har ställt sig bakom Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas gemensamma förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagets fördelning inom utgiftsområde 20. Vi vidhåller vår uppfattning om utgiftsramens nivå och vill inledningsvis anföra följande vad gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet.

Klimatet är vår tids ödesfråga. Trots återkommande rapporter som bekräftar att den mänskliga påverkan på klimatet är ohållbar finns det skäl att hålla fast vid hoppet. Klimatförändringarna kan hejdas; det är inte för sent. Vi vet vad som behöver göras och vi har mer kunskap om klimatförändringarna än någonsin tidigare. Det finns tekniska innovationer och lösningar som kan vända utvecklingen, och olika beteenden kan ändras utan att välfärd går förlorad. Svensk miljöteknik är en stark exportvara, vår konkurrenskraft är god, medvetenheten om hållbarhetsutmaningarna är hög bland allmänheten och våra företag är motiverade att driva på utvecklingen. För att realisera den fulla potentialen i klimatomställningen krävs en modig och offensiv miljö- och klimatpolitik med effektiva styrmedel och riktade satsningar på de hållbara lösningarna.

Lösningen för klimatet är inte att stoppa den ekonomiska tillväxten och blicka bakåt, utan vi bör i stället ta till vara människans uppfinningsrikedom och innovationskraft att finna de lösningar som krävs för att bryta fossilberoendet och öka resurseffektiviteten. För att bromsa och slutligen stoppa klimatförändringarna krävs dock ett genomgripande systemskifte när det gäller hur vi tillverkar och förbrukar produkter och råvaror samt hur vi konsumerar. De linjära materialflöden vi har byggt upp samhället kring måste brytas och ersättas med cirkulära kretslopp, där produkter används betydligt längre och där allt material kan recirkuleras för att bli insatsvaror i nya produktionsled. Beroendet av fossila och jungfruliga råvaror behöver minska och vi måste bli bättre på att utnyttja de resurser vi redan har i omlopp. Bioekonomin och potentialen för materialsubstitution som finns i förnybara naturresurser här i Sverige måste få en mer framträdande plats. Centerpartiet vill att det ska kosta att släppa ut och att slösa med våra resurser, också för att driva på teknikutvecklingen mot mer hållbara alternativ. Utan en mer cirkulär och resurseffektiv ekonomi som bryter fossilberoendet kommer vi inte att kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen och det ohållbara användandet av

naturresurser. För Centerpartiet är det en självklarhet att svenska teknik-utvecklare och entreprenörer har en nyckelroll att spela i detta systemskifte. Miljö- och klimatinnovationer och nya cirkulära affärsmodeller som växer fram inom näringslivet är den riktiga motorn i omställningen, och politiken måste säkerställa att företagen har bästa möjliga förutsättningar att växla upp sitt arbete ytterligare. Svensk teknik och svenska smarta lösningar kan dessutom bidra till jobb och tillväxt i Sverige, samtidigt som det ger minskade utsläpp i omvärlden när de exporteras.

Sverige har en ambitiös miljölagstiftning, men den bygger i flera hänseenden på gamla sanningar och föråldrade strukturer. Regelverken behöver ses över i ljuset av dagens samhällsstrukturer och nya tekniska landvinningar. Det som vi tidigare betraktade som avfall måste ses som en tillgång. Samhällskritiska anläggningar som vattenreningsverk behöver omvandlas till resursverk som i högre grad sluter kretsloppen. Som ett av världens mest innovativa länder har Sverige goda möjligheter att ta en global ledarroll i denna omställning. Sverige ska gå före, visa vägen och bli ett miljö- och klimatföredöme för resten av världen.

Parallellt med att vi begränsar koldioxidutsläppen, ställer om våra energisystem och ökar samhällets cirkulära materialflöden är det angeläget att vi vårdar och förvaltar de naturliga ekosystemen på ett ansvarsfullt sätt åt kommande generationer. Den biologiska mångfalden – samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem – är av fundamental betydelse för människans liv på jorden, våra samhällens välmående och klimatomställningen. Skogar, kuster, vattendrag och grundvatten är alla viktiga förutsättningar för livet och en hållbar utveckling. Den globala förlusten av arter och ekosystem är, vid sidan av klimatförändringarna, det mest brådskande miljöproblemet i världen i dag. För att bryta den negativa utvecklingen föreslår Centerpartiet kraftfulla satsningar för att bevara och restaurera den biologiska mångfalden och Sveriges naturliga rikedom. Landets redan skyddade områden, såväl på land som till havs, behöver förvaltas bättre och deras livskraftiga ekosystem måste säkerställas. Känsliga områden som har förorenats genom mänsklig aktivitet ska saneras och återställas, ett långsiktigt arbete som måste växlas upp en nivå. Övergödningen av våra hav måste förebyggas genom kraftfullare insatser både vid utsläppskällan och direkt i haven. Invasiva främmande arter måste bekämpas mer aktivt och hela samhället behöver inkluderas i det arbetet i större utsträckning. Tillräckliga statliga anslag är endast en del av lösningen på dessa utmaningar. Centerpartiet vill se en större mångfald av aktörer involverade i arbetet med att förvalta och återställa våra naturliga ekosystem. Den enskilda markägaren som bedriver sin näringsverksamhet inom lantbruket eller längs kusten har en nyckelroll att spela och det behövs fler ekonomiska incitament, mer samverkan och färre pekpinnar från myndigheterna. Insatser för den biologiska mångfalden behöver engagera allmänheten och civilsamhället för att skapa en större lokal acceptans och ett engagemang i frågan från yngre generationer.

Under de senaste åren har det skett en snabb omorientering i stödet för pilotprojekt och klimatsatsningar, från ineffektiv politik riktad till kommuner till alltmer fokuserade projekt som syftar till att påskynda stora utsläppsminskningar inom industrin, det s.k. Industriklivet, och genom initiativet Fossilfritt Sverige. De senaste åren har dessa satsningar gett spektakulära resultat i form av bl.a. industriell tävlan om att producera fossilfritt stål, rekordstora batterifabriker och miljardsatsningar på klimatneutral cement till 2030. Nu behöver dock nästa steg tas. Vi behöver skilja ut och använda koldioxid, s.k. carbon capture and utilization (CCU), satsa på forskning om vätgas och utveckla återvinningsteknik för fossilbaserade produkter som plast. Därtill krävs storskaliga satsningar på energilagring och på minusutsläpp. På samma sätt bör bioraffinaderier utvecklas vidare för att säkra utvecklingen av bio-baserade alternativ till bränslen och material.

Vägtransporter, som står för en tredjedel av utsläppen, utgör fortfarande den största källan till koldioxidutsläpp i Sverige och utsläpp från bilar utgör i sin tur den största andelen inom denna kategori. Som en följd av bonus – malus-systemet för inköp av nya bilar har rena elbilar och laddhybrider i mellanprisklass nu intagit en allt starkare position i bilförsäljningen i Sverige. Mer än en tredjedel av alla sålda bilar är nu laddbara, och över en tiondel är rena elbilar. Det gör att utsläppen från bilar nu minskar kraftigt. Renodlade elbilar utgör dock fortfarande bara några få procent av bilparken. När regeringen nu vill minska bonusarna för de bästa bilarna är detta därför en onödigt och förtida broms i omställningen till en ren bilpark. Toppbonusen på 70 000 kronor bör därför få finnas kvar och utbyggnaden av laddstolpar snabbas på. Även de tunga vägtransporterna minskar nu sina utsläpp tack vare reduktionsplikten, som innebär en ökad inblandning av biobränslen. Med ny teknik växer det dock fram en möjlighet till en ny flotta av tunga fordon laddade med el. Tack vare de särskilda premier som införts för ellastbilar och elbussar ökar antalet laddbara tunga fordon. Utvecklingen bör dock gå fortare och det bör satsas på mer kraftfulla premier med fokus särskilt på lastbilssegmentet, där behovet av en laddbar demonstrationsflotta i Sverige, en av världens främsta lastbilstillverkare, är särskilt stort.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 20 innebär följande.

Anslaget 1:1 Naturvårdsverket ökas med 25 276 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Centerpartiet avvisar regeringens förslag om förstärkt tillståndsprövning, tillsyn, vägledning och kunskapsuppdrag till förmån för en egen större satsning på effektiv tillståndsprövning och tillsynsvägledning. Vi tillför anslaget ytterligare medel för att finansiera det rovdjurspaket som Centerpartiet föreslår. Medlen är avsedda för stöd till en adaptiv sälförvaltning, inklusive ersättning för bärgning och transport för destruktion. Vidare är medlen avsedda att användas för att uppdatera riktlinjerna för skyddsjakt, skapa länsvisa kartor över särskilt sårbara områden för tamdjurshållning och se över om det behöver vidtas åtgärder för att målet om 10 procents toleransnivå för rennäringen ska uppfyllas.

Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. minskas med 8 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Minskningen är en följd av att Centerpartiet avvisar regeringens förslag om förstärkning av stödet till ideella organisationer och dessa organisationers arbete med kärnavfallsfrågor.

Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökas med 160 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vår satsning syftar till att förstärka insatserna för redan skyddade områden liksom insatserna för att bekämpa invasiva främmande arter. Samtidigt avvisar Centerpartiet regeringens förslag om naturnära jobb.

Anslaget 1:5 Miljöforskning minskas med 3 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av att vi avvisar förslaget om en utvärdering av svensk ålförvaltning.

Anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen minskas med 359 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Minskningen är en följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

Vidare föreslår vi en minskning av anslaget 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut med 479 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Även här är minskningen en följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ökas med 201 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vår satsning ska möjliggöra en förlängning och förstärkning av det s.k. Leva-programmet med regionala samordnare som arbetar med insatser mot övergödning. Anslaget förstärks också till följd av Centerpartiets satsning mot övergödning. Pengarna bör gå till åtgärder inom Lova, med särskilt fokus på sådana åtgärder som identifierats som viktiga inom Leva. Vidare förstärker vi och vårt parti anslaget för att finansiera ett nytt stöd för utredning, analys och genomförande av tekniker som är till för att omhänderta och återcirkulera bl.a. fosfor, kväve och kalium i reningsverk. Vi avvisar förslaget om Lova till förmån för Centerpartiets egen satsning på arbete mot övergödning. Vi avvisar även regeringens förslag om strandstädning.

Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur minskas med 1 705 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag eftersom Centerpartiet anser att skydd av skog ska bygga på frivillighet. Vi vill se en ökad andel biotopskyddsområden och naturvårdsavtal. Centerpartiet anser att skogsägare är goda förvaltare av sin skog och att en stor andel av skogen bör brukas, bl.a. för att kunna öka inslaget av biobaserade produkter och energi inom ramen för klimatomställningen.

Anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten minskas med 7 528 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Minskningen är en följd av att förslagen om fiskerikontroll och kamerabevakning m.m. avvisas. Centerpartiet vill inrätta ett centralt stöd för Leva vid myndigheten. Vi och vårt parti föreslår också en satsning för att finansiera ökad kommunal samverkan kring va. Satsningen syftar till att öka samverkan kring va över kommungränserna.

Anslaget 1:17 Klimatpremier ökas med 200 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för att ytterligare förstärka stödet till omställningen av

arbetsmaskiner. Vidare tillför vi anslaget ytterligare medel för att förstärka incitamenten för inköp av elbussar och ellastbilar. Vi och vårt parti anser samtidigt att konverteringspremierna ska minskas och i stället ingå i det s.k. gröna avdraget.

Anslaget 1:19 Industriklivet ökas med 250 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för att också omfatta satsningar på CCU, vätgas och avancerad återvinningsteknik för t.ex. plast och textilier.

Anslaget 1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen minskas med 100 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag, vilket innebär att anslaget helt tas bort.

Anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande minskas med 135 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Att vi minskar anslaget är en följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning

Vi föreslår också ett nytt anslag kallat Viltmyndighet som tillförs 15 000 000 kronor. Anslaget ska finansiera förvaltningsutgifterna för en ny viltmyndighet som ska ta över ansvaret för viltvårds- och jaktfrågor från Naturvårdsverket.

Sammantaget anvisar vi 973 225 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 20 för 2022.

3. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 2 (V)

Elin Segerlind (V) anför:

I Vänsterpartiets budgetmotion, Röd politik för en grön omställning (mot. 2021/22:3278 av Nooshi Dadgostar m.fl.), föreslås en återstart av den svenska ekonomin efter coronapandemin. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1 och vårt samlade förslag framgår av reservationerna 3 och 7 i det betänkandet. Vänsterpartiet vill se en stor grön och modern omställning av samhället som skapar utveckling och arbetstillfällen i hela landet. Våra förslag ökar tryggheten för människor genom stärkta socialförsäkringssystem och trygga arbetsvillkor. Vänsterpartiet ger småföretagare bättre förutsättningar och bygger ut infrastrukturen och transportsektorn. Genom vänsterpolitik skapar vi välfärd som kommer alla till del, från de minsta barnen på förskolan, genom skola och arbetsliv, till de äldre med behov av omsorg.

Krishanteringarna i dag handlar även om att reparera de stora skador som de nyliberala ekonomiska teorierna har orsakat i vårt samhälle. De senaste 30 åren har den politiska utvecklingen dominerats av nedmonteringar av vår gemensamma välfärd och våra trygghetssystem. Det handlar om en ekonomisk politik som bygger på idén att de rika ska gynnas, att makt lämnas över till marknaden och att allt som är demokratiskt och politiskt styrt är en belastning och därför ska privatiseras. De ekonomiska teorierna har gått före omsorgen om folket och tryggheten i landet.

Den nyliberala ekonomiska politiken har genomförts av både borgerliga och socialdemokratiska styren. Det är påtagligt att inte heller den sittande

regeringen eller deras samarbetspartier har gjort sig fria från de ekonomiska teorier som lagt välfärdssatsningar i ruiner över hela världen. I årets budgetproposition fortsätter satsningarna på nyliberala kaosreformer, såsom privatiseringen av arbetsförmedlingen, samtidigt som nödvändiga investeringar i reformer för jobb, klimat och ökad jämlikhet i samhället är otillräckliga. Nu står det bortom all tvivel att det inte bara drabbat jämlikhet och välfärd utan också tillväxten.

I Sverige har 10 procent av befolkningen hela 75 procent av den samlade privata förmögenheten. Vi har en av världens mest skeva fördelningar av förmögenhet och kapitalinkomster. I dag är beskattningen låg på kapitalinkomsterna och vi har ingen förmögenhetsskatt. Välfärdens underfinansiering, klimatkrisen och den höga arbetslösheten hänger samman med skattesänkningar. När kapitalet samlas hos ett fåtal används det inte för att investera i det gemensamma.

Vänsterpartiet vill ändra på detta. Vi vill låta kapitalet arbeta för oss alla. Så gör kapitalet bäst nytta. Enskilda individers vilja ska inte avgöra hur vi bygger framtiden. Nu behövs investeringar i vår gemensamma framtid. Därför föreslår vi att det införs en skatt på stora förmögenheter och att skatten på kapitalinkomster görs progressiv och höjs för att finansiera ökade resurser till det gemensamma. Koldioxidutsläpp och arbetslöshet ska ned och den ekonomiska jämlikheten ska upp. Vi avsätter ca 72 miljarder kronor mer än regeringen på reformer som syftar till att påskynda den gröna omställningen, stärka landsbygden och kommunsektorn, samt rusta upp trygghetssystemen och sjukvården.

I slutskedet av beredningen av budgetpropositionen för 2022, två dagar före planerad justering i finansutskottet, lämnade Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna ett gemensamt budgetförslag, vilket har försvårat processen. Som en del av den överenskommelse som Vänsterpartiet ingått med regeringspartierna om framtida samarbetsformer och kraftigt höjda pensioner för de pensionärer som har det sämst ställt och för att regeringen lagt in Vänsterpartiets förslag om förbättringar i sjukförsäkringen som den s.k. Arnepensionen, höjda ersättningar och borttagen s.k. funkisskatt i sin budgetproposition stödde Vänsterpartiet i andra hand, då vårt eget förslag till budget fallit, regeringens budgetförslag i kammaren, framför förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Vidare anser Vänsterpartiet att regeringens förslag i sin helhet är bättre för Sverige eftersom det utgår från andra utgångspunkter än de nationalkonservativa värderingar som genomsyrar det gemensamma förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna.

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 20 951 580 000 kronor 2022 (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen därmed gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Vänsterpartiet önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 20

Allmän miljö- och naturvård. Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområdet är en del av vårt budgetalternativ som är en helhet.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning och de förslag för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård som Vänsterpartiet presenterar i partimotion 2021/22:3298 av Nooshi Dadgostar m.fl. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområdet.

Anslaget 1:1 Naturvårdsverket ökas med 30 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av Vänsterpartiets ökade satsningar på klimat och biologisk mångfald och att myndighetens administrativa kostnader därför kommer att öka.

Anslaget 1:5 Miljöforskning ökas med 30 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Det behövs forskning och kunskap om både naturvetenskap och samhällsvetenskap som kan bidra till framtagande av kostnadseffektiva styrmedel. Vänsterpartiet tillför ytterligare medel för att stimulera ökad användning av tekniska innovationer och för att möjliggöra större forskningsprojekt och forskningssammanställningar. Utveckling av styrmedel inom konsumtions- och produktionsmönster för utveckling av den cirkulära ekonomin, transporter, klimat och luft, vatten samt biologisk mångfald är områden som enligt mig och mitt parti skulle kunna vara aktuella för en sådan forskningssatsning.

Anslaget 1:18 Stöd till gröna och trygga samhällen minskas med 200 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag, vilket innebär att anslaget helt tas bort. Regeringens satsning avvisas till förmån för Vänsterpartiets satsning under ett nytt anslag (se nedan under anslaget Moderna och hållbara städer).

Jag föreslår ett nytt anslag kallat Investeringsstöd för produktion av förnybara drivmedel samt laddinfrastruktur. Anslaget tillförs 500 000 000 kronor i syfte att åstadkomma de systemskiften som krävs för att nå klimatmålen. Det krävs statliga insatser för att investera i fossilfria lösningar, inte minst inom transportsektorn, och därför föreslås ett ökat riktat stöd till klimatinvesteringar som, utöver det befintliga investeringsstödet Klimatklivet, ska användas för att stödja medfinansiering med denna inriktning. Genom investeringsstödet kan utbyggnaden av biogas, elektrobränslen och andra hållbara drivmedel stärkas. Stödet kan också stärka produktionen av biodrivmedel i Sverige och därmed kan vi uppnå en högre grad av nationell självförsörjning av fossilfria drivmedel. Investeringsstödet skapar även förutsättningar för snabbare utbyggnad av laddinfrastruktur och vätgasinfrastruktur.

Avslutningsvis föreslår jag att 2 000 000 000 kronor anslås ett nytt anslag kallat Moderna och hållbara städer. Jag och mitt parti vill öka möjligheterna för människor att gå, cykla, resa kollektivt och dela bil i stället för att äga en egen. Inom anslaget föreslås också ett statligt stöd till kommuner för klimat- och gröna städer. Stödet ska ges för såväl utveckling av befintlig stadsgrönska som etablering av stadsgrönska för att främja dagvattenhantering och biologisk mångfald. Satsningen ska bl.a. möjliggöra åtgärder för att omvandla hårdgjorda ytor genom att anlägga vattenfördröjande åtgärder som

växtbäddar, och därmed möjliggöra stöd för stadsnära odling i närmiljön. Det nya anslaget ska bl.a. främja utbyggnad av gång- och cykelbanor, stöd till cykel- och bilpooler samt ombyggnad av kontor i framför allt centrala lägen till bostäder eller andra lokaler för allmänt nyttjande. Åtgärderna syftar till att främja klimatanpassning och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Sammantaget anvisar Vänsterpartiet 2 360 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 20 för 2022.

4. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 2 (L)

Jakob Olofsgård (L) anför:

Riksdagen beslutade den 24 november 2021 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. Beslutet innebar att riksdagen ställde sig bakom Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas gemensamma förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. Riksdagens rambeslut innebär att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 20 951 580 000 kronor 2022 (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46).

I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas gemensamma budgetförslag och regeringens liksom de övriga oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Liberalernas budgetförslag är en sammanhållen helhet och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas gemensamma förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar jag inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 20. I stället framför jag i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Liberalerna presenterar i budgetmotionen 2021/22:4181 av Johan Pehrson m.fl. och i utgiftsområdesmotion 2021/22:3959 av Jakob Olofsgård m.fl.

Sedan coronavirusets utbrott har världsekonomin befunnit sig i en djup kris. Det svenska näringslivet står i grunden starkt efter krisen. Samtidigt har de strukturella problem som Sverige hade före pandemin förstärkts. Sverige upplever nu en historiskt hög arbetslöshet, och erfarenheten från tidigare kriser är att arbetslösheten riskerar att permanentas på höga nivåer under många år. Särskilt allvarig är situationen på arbetsmarknaden för utrikes födda, med en skillnad i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda som i dag ligger långt över genomsnittet i EU.

Det är tydligt att den politik som har förts under den rödgröna regeringens tid vid makten inte har förmått att komma till rätta med Sveriges utmaningar. Vi har en enorm kunskapsskuld i den svenska skolan i sviterna av coronapandemin, en historiskt hög långtidsarbetslöshet, en eskalerad gängkriminalitet, ett växande utanförskap och en elmarknad i kris – för att bara

nämna några utmaningar som lämnats vind för våg. För att vända utvecklingen behövs en kraftfull, liberal reformagenda som svarar mot de utmaningar Sverige står inför. Det behövs en ny start för Sverige.

Liberalerna lägger fram en budget med en tydlig utgångspunkt: den nya start som Sverige behöver – en liberal reformagenda som ger Sverige en stark kunskapsskola för alla, som rivstartar arbetet med att betala av den integrationsskuld som alltför länge har tillåtits växa och som ger Sverige förutsättningar att bli världens första klimatneutrala välfärdsland. Därtill tillför vi en kraftig förstärkning av hela rättskedjan, stärker arbetslinjen i bidragssystemen, sänker skatten på arbete och sparande och stärker svenskt innovations- och företagsklimat.

Det är positivt att den nya budget som riksdagen har antagit innebär en mindre rödgrön politik för Sverige. På viktiga områden genomförs kursomläggningar i liberal och borgerlig riktning, vilket Liberalerna välkomnar. Samtidigt finns det inslag i budgeten som vi inte ställt oss bakom. Liberalernas budgetförslag är att betrakta som en helhet, och för majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkar. Jag väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. I det följande redovisas en sammanfattning av Liberalernas budgetförslag för utgiftsområde 20.

Anslaget 1:1 Naturvårdsverket minskas med 1 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av en annan pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. minskas med 8 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Eftersom ansökan om ett slutförvar för använt kärnbränsle är färdig för regeringsbeslut avvisar jag och mitt parti det stöd som regeringen vill ge till organisationer för att arbeta med ansökningsprocessen. Vidare ligger det nuvarande stödet till miljöorganisationer på en rimlig nivå, och därför avvisas regeringens förslag om att tillfälligt öka anslaget.

Anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen minskas med 500 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av en annan pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:8 Klimatbonus minskas med 500 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag eftersom jag och mitt parti föreslår en sänkning av den bonus som kan betalas ut.

Anslaget 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut minskas med 600 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av en annan pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten minskas med 400 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Även här beror minskningen på att mitt parti gör en annan pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:16 Klimatinvesteringar ökas med 1 800 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Ökningen behövs för att kunna bygga ut laddinfrastrukturen vid och i befintliga byggnader som kommer att omfattas av krav på att parkeringar ska vara utrustade med laddplatser.

Anslaget 1:17 Klimatpremier minskas med 900 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Det behövs en satsning på stöd till utsläppsfria lastbilar och arbetsmaskiner liksom en viss satsning på stöd till elbussar. Jag och mitt parti avvisar dock regeringens föreslagna satsning på stöd till elbussar eftersom bussarna redan i stor utsträckning drivs fossilfritt, och klimatnyttan med regeringens stora satsning i denna del är därför tveksam.

Anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS ökas med 10 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Ökningen behövs för att hantera att fler aktörer än staten deltar som köpare vid auktionerna för negativa utsläpp.

Anslaget 1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen minskas med 100 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag, vilket innebär att anslaget helt tas bort. Högskolan har redan till uppgift att tillgodose utbildning och anslaget bör därför inte införas.

Anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning minskas med 200 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av en annan pris- och löneomräkning.

Slutligen föreslår Liberalerna att 20 000 000 kronor tillförs ett nytt anslag kallat Förberedelser för lagring av koldioxid i Sverige. Anslaget ska ha det syfte som framgår av anslagets benämning.

Sammantaget anvisar Liberalerna 319 300 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 20 för 2022.

5. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 2 (MP)

Maria Gardfjell (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 20 951 580 000 kronor 2022 (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Riksdagen biföll därmed Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas gemensamma budgetförslag.

Anslagen inom utgiftsområdet borde ha utformats i enlighet med budgetpropositionen som Miljöpartiet, som vid den tidpunkt då propositionen beslutades ingick i regeringen, presenterat tillsammans med Socialdemokraterna. Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Miljöpartiet önskar avstå jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Jag lägger i stället fram detta särskilda yttrande om Miljöpartiets politik såväl i stort som inom utgiftsområde 20.

Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna gör omfattande nedskärningar och förändringar av den rödgröna regeringens budgetförslag. Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas förslag gör det billigare att släppa ut växthusgaser samt försämrar klimatet och stödet till skydd av natur. Neddragningen av pengarna till skydd av skog drabbar skogsägarna.

Sverige har systematiskt utvecklat miljöarbetet under de senaste 50 åren, och de senaste 6 åren med Miljöpartiet i regeringen har takten i arbetet ökat dramatiskt. De tydligaste exemplen är att det klimatpolitiska ramverket har beslutats, att en mångdubblad miljöbudget har antagits, att ett strategiskt samarbete med näringslivet för att skapa färdplaner för klimatomställningen har formulerats och att Sverige har stärkt sin roll i internationell miljöpolitik. Alla åtgärder och beslut ger inte alltid omedelbara resultat, något som kan vara bra att ha i åtanke. Ett effektivt miljöarbete ska ge långsiktiga resultat.

I dag är mycket av miljöarbetet gemensamt i EU. Det är också ett av skälen till att Miljöpartiet vill att Sverige aktivt ska verka inom EU för att flytta fram positionerna och höja lägstanivån för miljöarbetet på europeisk nivå. På så vis får en progressiv svensk miljöpolitik större effekt.

Den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (Ipbes) och FN:s klimatpanel IPCC har under senare år pekat på att klimatkrisen och krisen för den biologiska mångfalden är nära sammankopplade. Klimatförändringen hotar den biologiska mångfalden, men en rik biologisk mångfald kan motverka klimatförändringens effekter. Båda dessa kriser är akuta och kräver politiska krafttag redan nu. Ökat skydd av natur är helt avgörande för att nå nationella och internationella miljömål. Artrikedomen är det som ytterst bygger vår välfärd, och Miljöpartiet har i regeringen bidragit starkt till ett ökat skydd av Sveriges natur.

Utvärderingar visar att flera av miljömålen är svåra att nå, och därför behöver miljöpolitiken skärpas. En kunskapsöversikt över relationerna mellan de olika globala hållbarhetsmålen visar att upprätthållande och utveckling av naturens ekosystemtjänster är en förutsättning för att nå andra hållbarhetsmål. Exempelvis är mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald grundläggande för att andra mål ska nås. Vi är i stort behov av lika goda underlag om terrestra ekosystem som för det marina området.

Miljömålsarbetet är grunden för ett starkt miljöarbete på alla nivåer i Sverige. Miljömålen definierar den ekologiska dimensionen av FN:s globala hållbarhetsmål på det nationella planet. Miljömålen är det av riksdagen antagna målsystemet för ett systematiskt och heltäckande arbete för att lösa negativa tillstånd i miljön.

På tio år måste utsläppen av klimatgaser minska kraftigt. Vi har ett Parisavtal med skarpa mål, en svensk klimatlag på plats och ett stort engagemang bland företag, kommuner, organisationer och enskilda. Med samma beslutsamhet måste vi ta oss an hotet mot arterna.

Det är en väl utbredd kunskap att klimatförändringarna är en alarmerande global fråga. Om vi jämför klimathotet med en annan planetär utmaning – arternas överlevnad – så är situationen ännu mer alarmerande där. När det gäller den biologiska mångfalden har vi redan passerat motsvarande nivå för klimatets 1,5-gradersmål.

Sverige har en fantastisk och unik natur som har stor betydelse för både biologisk mångfald och människors hälsa. Genom allemansrätten är vi dessutom garanterade långtgående tillgång till vår natur. Därför är det verkligen

beklagligt att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna gör en omfattande neddragning av anslaget för skydd av värdefull natur. Men det som är mest anmärkningsvärt är att det försämrar möjligheterna att stärka äganderätten för skogsägare.

För att nå Sveriges klimatmål krävs stora offentliga och privata investeringar i klimatsmart teknik och därför bör den gröna politikens framdrivna satsningar med Industriklivet och Klimatklivet förstärkas för att ytterligare stärka och påskynda industrins klimatomställning och för att möjliggöra klimatinvesteringar på lokal och regional nivå. Utsläppen ska minska genom en omfattande elektrifiering av bl.a. transporter och industrin, varför den s.k. elektrifieringsstrategin bör förstärkas och det s.k. Energisteget återstartas.

Det är oerhört problematiskt att anslagen i Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas gemensamma budgetförslag när det gäller länsstyrelsernas arbete för energifrågor skärs ned. Att vi får färre klimat- och energistrateger på länsstyrelserna, att resurserna tas bort för arbetet för snabbare tillståndprocesser när det gäller elnäten vilket påverkar effektfrågan, att regionernas arbete för vindkraftsutbyggnad hämmas och att elektrifieringspiloterna drabbas. Det är oerhört allvarligt. Vidare anser vi att borttagande av investeringsstödet för energieffektivisering och en sänkning av skatten på bensin och diesel är helt fel väg att gå samtidigt som vi är inne i en brinnande klimatkris.

Från Miljöpartiets sida anser vi att den socialdemokratiska regeringen nu måste hitta lösningar för att den regionala klimatomställningen ska kunna fortsätta med full kraft och att Moderaterna inte sätter käppar i hjulet för att hindra effektivare tillsynsprocesser.

Efter många månader av intensivt förhandlingsarbete med syftet att förbättra skogspolitiken och skapa bättre förutsättningar för dialog presenterade Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Centerpartiet en gemensam proposition (prop. 2021/22:58). Propositionen innehåller många olika delar som tillsammans utgör en helhet som Miljöpartiet står bakom och som skulle kunna minska konflikten i skogsdebatten. Flera av delarna i propositionen är dock kopplade till satsningar i budgeten. Om inte budgetmedel finns saknas förutsättningar att genomföra bärande delar av propositionen.

Tjänstemän från Miljödepartementet och Näringsdepartementet betonade vid en information i miljö- och jordbruksutskottet att genomförandet av skogspropositionen kommer att både försenas och försvåras. Skulle riksdagen anta skogspropositionen kommer budgetmedel att behöva skjutas till i ett senare skede.

Detta är ett exempel på hur dåligt det är när riksdagspartier, som saknar de beredningsresurser som finns på Regeringskansliet, gör servettskisser på budgetförslag. Den rödgröna regeringen lade fram en budget som täckte de kostnader som skogspropositionen skulle medföra. Vissa kostnader är inte bara en följd av propositionen, utan är resultatet av de domslut som tvingar staten att betala ut ersättning till markägare i fjällnära områden när skogsmark

inte får avverkas. Enligt bl.a. tjänstemän på Länsstyrelsen i Jämtland har intresset för att få ersättning visat sig större än väntat. Regeringen hade därför budgeterat mer än det som Skogsstyrelsen i ett tidigare läge hade äskat. Nu riskerar det att bli så att enskilda skogsägare kommer att stå utan ersättning och att frivilligt formellt skydd inte kommer att fungera. Exempel på de förslag i skogspropositionen som inte kan genomföras med den av riksdagen antagna ekonomiska ramen, som dikterades av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna, är stärkt äganderätt och ersättning till markägare, ökat engagemang för frivilligt formellt skydd, mer förmånliga skattevillkor, väntansavtal, biotopskydd, nationalparkssatsningar, rådgivning för hållbar tillväxt, rådgivning om betesskador, ersättning för naturvårdsavtal och skötsel av naturreservat. När det gäller regeringens förslag till investeringsplan som riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar kan jag konstatera att förslaget är baserat på regeringens förslag till anslagsnivåer för anslagen 1:3 Åtgärder för värdefull natur och 1:14 Skydd av värdefull natur. Eftersom utskottet föreslår en kraftig sänkning av anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur föranleder det ändringar även av investeringsplanen. Det rimliga hade därför varit att investeringsplanen inte godkänts då det redan nu är klarlagt att den är felaktig. Min och mitt partis uppfattning är att utskottets förslag till beslut saknar tillräcklig beredning och att det inte borde godkännas.

Tillsammans med resten av världen kämpar Sverige sedan ett och ett halvt år mot covid-19-pandemin. Läget är fortfarande mycket osäkert samtidigt som ekonomin återhämtar sig snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblem skapas. Som framhålls i budgetpropositionen är det dags att bygga Sverige starkare, tryggare och mer hållbart än det var före krisen. Genom reformer ska takten i klimatomställningen öka, fler ska komma i arbete, köerna i sjukvården ska förkortas och gängkriminaliteten ska övervinnas.

Den rödgröna regeringen har tagit stort ansvar för att ställa om Sverige. Vi har investerat för att företagen ska våga satsa på ny teknik och nya lösningar, för att framtidens nya gröna jobb ska växa fram och för att göra det lättare för människor att utbilda sig till de jobb som behövs. Vi har satsat på att skydda och rena vatten, stärka friluftslivet och se till att vårt avfall tas till vara för att framställa biogas. Vi gör det lättare för var och en att göra miljövänliga val. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland och ska senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

Som framhålls i budgetpropositionen behöver transportsystemet vara robust, långsiktigt och hållbart för att vi ska klara klimatomställningen och för att människor ska kunna leva och bo i hela landet. Politiken ska därför inriktas på att bygga Sveriges infrastruktur stark och hållbar för framtiden. Därför gör vi en ordentlig satsning på järnvägen.

Den rödgröna regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att rädda svenska jobb och livskraftiga företag när världsekonomin kraftigt försämrats till följd av pandemin, åtgärder som tillsammans med det svenska välfärds-

systemet bidragit till att hålla uppe såväl sysselsättningsgraden som arbetskraftsdeltagandet. Som anförs i budgetpropositionen kan dock inget land rädda alla jobb när en kris slår till, hur starka offentliga finanser det än har.

Samtidigt finns en oro för att arbetslösheten ska bita sig fast, särskilt bland unga och utrikes födda. Som framhålls i budgetpropositionen är det därför viktigt att inte strama åt ekonomin för tidigt utan att skapa jobb genom att investera i det som bygger Sverige starkt och hållbart. Mot den bakgrunden och för att stärka hushållens ekonomi bör skattereduktionen för förvärvsinkomster förstärkas. Skillnaden i beskattning mellan sjuk- och aktivitetsersättning och arbetsinkomster bör tas bort, såväl av rättviseskäl som av fördelningspolitiska skäl.

För att fler ska komma i arbete är det också viktigt att jobbpolitiken fortsätter att skapa förutsättningar för fler vägar in på arbetsmarknaden. Därför bör ett nytt system för omställning införas, Kunskapslyftet byggas ut och antalet extratjänster, introduktionsjobb, praktikplatser och matchningstjänster utökas. Målet ska vara att alla som kan, ska vara med och jobba Sverige ur krisen. Systemet med extratjänster nyttjas också inom miljöpolitikens område i stor grad.

Pandemin har visat på styrkan och behovet av en generell och gemensamt finansierad välfärd, men den har också synliggjort allvarliga brister. Ökade resurser bör tillföras kommuner och regioner för att stötta arbetet med att minska väntetiderna, förbättra arbetsituationen för anställda inom hälso- och sjukvården och höja kvaliteten inom äldreomsorgen, t.ex. genom utbildning. Som framhålls i budgetpropositionen ska sjukförsäkringen ge en ekonomisk trygghet och det stöd som krävs för att åter komma i arbete, varför sjukförsäkringen bör stärkas, garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjas och bostadstillägget förstärkas, både för personer med sjuk- och aktivitetsersättning och för pensionärer. I likhet med det förslag som lämnas i budgetpropositionen bör det införas en familjevecka för att alla föräldrar som jobbar och sliter i Sverige ska få en lättare vardag.

Sverige ska ha en jämlik skola som ger varje elev möjlighet att nå sin fulla potential. För att mildra pandemins effekter och för att stötta fler gymnasieelever att slutföra sin utbildning ska skolväsendet ges ett tillfälligt stöd. Resurser ska också tillföras för att skapa förutsättningar för ett mer jämlikt skolval.

Den grova kriminaliteten hotar sammanhållningen och tryggheten i vårt land. Brotten ska bekämpas med full och oförminskad kraft med alla verktyg som står till buds. I likhet med vad som anförs i budgetpropositionen bör förstärkningen av Polismyndigheten fortsätta och hela rättsväsendet ska ges utökade resurser.

För att stoppa nyrekrytering ska kommunernas ansvar för att arbeta förebyggande tydliggöras och straffen ska skärpas för dem som felaktigt utnyttjar våra skattepengar och för dem som ägnar sig åt skattefusk. Därutöver ska satsningar stärkas för att stoppa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck.

Det förslag på ekonomiska ramar som riksdagen ställt sig bakom handlar till övervägande del om att byta modell från regeringens föreslagna förvävsreduktion till ett nytt jobbskatteavdrag och en sänkning av skatten för pensionärer. I praktiken innebär denna skatteförändring att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna utformat sitt skatteförslag med det specifika syftet att personer med t.ex. sjuk- och aktivitetsersättning, sjukpenning eller arbetslöshetsersättning inte ska få ta del av en ekonomisk förstärkning. Vi ställer oss kritiska till beslutet att slita i budgeten för att personer som inte har möjlighet att arbeta, arbetslösa, personer med funktionsnedsättning och cancersjuka ska betala upp till ca 1 800 kronor mer i skatt per år.

Inte heller kommer nedskärningar inom arbetsmarknadspolitiken att leda till färre arbetslösa. Tvärtom riskerar nedskärningarna att leda till att långtidsarbetslösheten biter sig fast i ett läge där den redan är hög på grund av krisen. Neddragningarna på arbetsmarknadsutbildningen riskerar också att leda till kompetensbrist.

Det står för oss klart att Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna går fram med förändringar av budgetpropositionen som i en avgörande tid styr Sverige i helt fel riktning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:1 Budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 20:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att genomföra borttagning av de utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut för 2020 som Sverige har tilldelats och som inte behövs för avräkning mot Sveriges åtagande inom EU för det året (avsnitt 3.25.1).
2. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2022–2024 som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar (avsnitt 4.1.23).
3. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt tabell 1.1.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:14 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett arbete bör initieras för att etablera en långsiktig och effektiv nationell strategi som motverkar den spanska skogssnigelns utbredning och skadeverkningar samt tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1621 av Per Åsling (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en toleransnivå på 10 procent och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1642 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet för utrotandet av invasiva arter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2094 av Kerstin Lundgren (C):

- 3.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av stärkt lokal förankring i viltvårdsdelegationerna samt inrättandet av en viltmyndighet och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser inrättandet av en viltmyndighet

2021/22:2102 av Per Åsling (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en ny viltmyndighet och undersöka möjligheten att förlägga denna till Jämtlands län och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett centrum för växtförädling i naturvårdens tjänst bör inrättas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättande av ett genteknikcenter och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsningarna på internationella klimatinvesteringar bör ökas på bekostnad av ineffektiva åtgärder i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3298 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3433 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa ytterligare på forskning och utveckling och utbyggnad av avancerad vattenrening och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3435 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande i internationella samarbeten för havsmiljöfrågor, lägga särskilt fokus på arbetet med att öka biologisk mångfald samt minska övergödningen och mängden marint skräp och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att minska övergödningen, spridningen av giftiga ämnen och nedskräpningen i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om LOVA-bidragets effektivitet och bredare syfte och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till investeringar i avancerad vattenreningsteknik för att avskilja bland annat läkemedelsrester och andra svårbehandlade kemikalier och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att trygga dricksvattenförsörjningen och ha beredskap mot torka och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdraga åt Formas att inrätta ett tvärvetenskapligt kompetenscentrum för dricksvatten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Industriklivet som ett viktigt och långsiktigt stöd till omställningen av industrin och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast få på plats en finansieringsmodell för CCS och bio-CCS och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning och utveckling av ny teknik för att minska utsläppen från flygplan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en omställningspremie för att stärka incitamenten för en större andel förnybara drivmedel samt elektrifiering av arbetsmaskiner och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3664 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till att en viltmyndighet inrättas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa länsvisa kartor över särskilt sårbara områden för tamdjurshållningen för att underlätta och skynda på beslut om skydds jakt och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vilka åtgärder som måste vidtas för att riksdagens beslutade mål om tio procents toleransnivå för rennäringen ska uppfyllas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en möjlig utvidgning av industriklivet till satsningar på projekt inom Carbon Capture and Utilisation (CCU) som möjliggör återanvändning av infångad koldioxid, vilket kan bidra till ökad resurseffektivitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utvidgad klimatpremie för att också inkludera arbetsmaskiner som kan framdrivas av hållbara bränslen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett grönt bränslestöd för att säkra tillgången på hållbara biobränslen för tunga transporter som exempelvis till flyget och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Havs- och vattenmyndigheten och införliva relevanta delar i Jordbruksverkets och Naturvårdsverkets uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3887 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3959 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka finansieringen till Industriklivet och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av teknikneutral laddinfrastruktur för personbilar i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av teknikneutral laddinfrastruktur för tunga transporter i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa grönt bränslestöd för att stimulera utvecklingen av hållbara biobränslen och vätgas och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning och utveckling av och investeringar i alternativa gröna bränslen för transporter och industrin och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4041 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att avveckla Havs- och vattenmyndigheten och införliva relevanta delar i Jordbruksverkets och Naturvårdsverkets uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4124 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4183 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 2 i motionen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till Naturvårdsverket och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till naturvård genom åtgärder för värdefull natur och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om friluftslivets infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till naturnära jobb riktade mot unga och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till insatser mot övergödning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tryggad dricksvattenförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till avancerad reningsteknik och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationellt miljösamarbete i Östersjön och Västerhavet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning kring den marina miljön och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bärning av miljöfarligt avfall i havet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stranderosion och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till insatser för internationella klimatinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till skydd av värdefull natur och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till klimatinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till Industriklivet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget till driftstöd bio-CCS och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbyggd laddinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grönt bränslestöd och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen					
		M	SD	C	V	KD	L
1:1 Naturvårdsverket	645 033	10 000	-37 000	25 276	30 000	-12 000	-1 000
1:2 Miljöövervakning m.m.	513 714	±0	±0	-8 000	±0	-38 000	-8 000
1:3 Åtgärder för värdefull natur	2 064 035	280 000	±0	160 000	±0	-350 000	±0
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	1 167 318	±0	30 000	±0	±0	±0	±0
1:5 Miljöforskning	96 825	±0	±0	-3 000	30 000	±0	±0
1:6 Kemikalieinspektionen	298 094	±0	±0	-359	±0	±0	-500
1:7 Avgifter till Internationella organisationer	282 131	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:8 Klimatbonus	3 510 000	±0	-3 510 000	±0	±0	600 000	-500 000
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	298 143	±0	±0	-479	±0	±0	-600
1:10 Klimatanpassning	140 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	1 579 565	220 000	50 000	201 000	±0	±0	±0
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	154 100	60 000	50 000	±0	±0	±0	±0
1:13 Internationellt miljösamarbete	47 400	±0	±0	±0	±0	±0	±0
1:14 Skydd av värdefull natur	3 725 500	-2 005 000	-2 005 000	-1 705 000	±0	-2 676 000	±0
1:15 Havs- och vattenmyndigheten	307 151	±0	-60 000	-7 528	±0	-124 000	-400
1:16 Klimatinvesteringar	2 755 000	-800 000	-2 755 000	±0	±0	-300 000	1 800 000
1:17 Klimatpremier	1 600 500	±0	-1 331 000	200 000	±0	-1 180 000	-900 000
1:18 Stöd för gröna och trygga samhällen	200 000	±0	-200 000	±0	-200 000	-200 000	±0
1:19 Industriklivet	909 000	500 000	±0	250 000	±0	±0	±0
1:20 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	215 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0

1:21	Driftstöd för bio-CCS	10 000	10 000	250 000	±0	±0	±0	10 000
1:22	Kompetenslyft för klimatomställningen	100 000	±0	-100 000	-100 000	±0	-100 000	-100 000
2:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	128 163	±0	50 000	-135	±0	±0	±0
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 104 908	±0	150 000	±0	±0	±0	-200
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>								
99:1	Laddinfrastruktur	±0	1 000 000	350 000	±0	±0	±0	±0
99:2	Grönt bränslestöd	±0	800 000	±0	±0	±0	±0	±0
99:3	Förädlingsprojekt Alm och Ask	±0	±0	20 000	±0	±0	±0	±0
99:4	Centrum för genteknik i naturens tjänst	±0	±0	10 000	±0	±0	±0	±0
99:5	Viltmyndighet	±0	±0	±0	15 000	±0	±0	±0
99:6	Biopremie	±0	±0	±0	±0	±0	±0	±0
99:7	Investeringsstöd för produktion av förnybara drivmedel samt laddinfrastruktur	±0	±0	±0	±0	500 000	±0	±0
99:8	Moderna och hållbara städer	±0	±0	±0	±0	2 000 000	±0	±0
99:9	Effektiv utsläppsbroms	±0	±0	±0	±0	±0	1 000 000	±0
99:10	Förberedelser för lagring av koldioxid i Sverige	±0	±0	±0	±0	±0	±0	20 000
Summa för utgiftsområdet		21 851 580	75 000	-9 038 000	-973 225	2 360 000	-3 380 000	319 300

BILAGA 3

Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden

Beställningsbemyndiganden för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod	Avvikelse från regeringen						
			M	SD	C	V	KD	L	
1:2	Miljöövervakning m.m.	150 000	2023–2025						
1:3	Åtgärder för värdefull natur	600 000	2023–2028						
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	2 065 000	2023–2050						
1:5	Miljöforskning	102 000	2023–2025						
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	620 000	2023–2027						
1:12	Insatser för internationella klimatinvesteringar	400 000	2023–2032						
1:13	Internationellt miljösamarbete	9 000	2023–2026						
1:14	Skydd av värdefull natur	100 000	2023–2068						
1:16	Klimatinvesteringar	6 175 000	2023–2026	–2 175 000					
1:17	Klimatpremier	850 000	2023–2024						
1:19	Industriklivet	3 000 000	2023–2029	1 000 000					
1:20	Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	215 000	2023–2026						
1:21	Driftstöd för bio-CCS	6 000 000	2023–2040	30 300 000 ²					
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	2 000 000	2023–2028						

² Moderaternas förslag till beställningsbemyndigande för anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS avser perioden 2026–2046.

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Förslaget till beslut överensstämmer med regeringens förslag utom när det gäller anslagen 1:14 och 1:21 samt de nya anslagen 99:1 Laddinfrastruktur och 99:2 Biogasstöd.

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Naturvårdsverket	±0	645 033
1:2 Miljöövervakning m.m.	±0	513 714
1:3 Åtgärder för värdefull natur	±0	2 064 035
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	±0	1 167 318
1:5 Miljöforskning	±0	96 825
1:6 Kemikalieinspektionen	±0	298 094
1:7 Avgifter till Internationella organisationer	±0	282 131
1:8 Klimatbonus	±0	3 510 000
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	±0	298 143
1:10 Klimatanpassning	±0	140 000
1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	±0	1 579 565
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	±0	154 100
1:13 Internationellt miljösamarbete	±0	47 400
1:14 Skydd av värdefull natur	-2 005 000	1 720 500
1:15 Havs- och vattenmyndigheten	±0	307 151
1:16 Klimatinvesteringar	±0	2 755 000
1:17 Klimatpremier	±0	1 600 500
1:18 Stöd för gröna och trygga samhällen	±0	200 000
1:19 Industriklivet	±0	909 000
1:20 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	±0	215 000
1:21 Driftstöd för bio-CCS	5 000	15 000
1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen	±0	100 000
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	±0	128 163
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	±0	1 104 908
99:1 Laddinfrastruktur	600 000	600 000
99:2 Biogasstöd	500 000	500 000
Summa för utgiftsområdet	-900 000	20 951 580

BILAGA 5

Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden

Beställningsbemyndiganden för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Förslaget till beslut överensstämmer med regeringens förslag utom när det gäller beställningsbemyndigandet för anslaget 1:21 samt det nya anslaget 99:1 Laddinfrastruktur.

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag	Tidsperiod
1:2 Miljöövervakning m.m.	±0	150 000	2023–2025
1:3 Åtgärder för värdefull natur	±0	600 000	2023–2028
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	±0	2 065 000	2023–2050
1:5 Miljöforskning	±0	102 000	2023–2025
1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	±0	620 000	2023–2027
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	±0	400 000	2023–2032
1:13 Internationellt miljösamarbete	±0	9 000	2023–2026
1:14 Skydd av värdefull natur	±0	100 000	2023–2068
1:16 Klimatinvesteringar	±0	6 175 000	2023–2026
1:17 Klimatpremier	±0	850 000	2023–2024
1:19 Industriklivet	±0	3 000 000	2023–2029
1:20 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	±0	215 000	2023–2026
1:21 Driftstöd för bio-CCS ³	30 000 000	36 000 000	2026–2046
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	±0	2 000 000	2023–2028
99:1 Laddinfrastruktur	1 000 000	1 000 000	2023

³ Utskottets förslag till beställningsbemyndigande för anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS avviker från regeringens förslag även i fråga om tidsperioden, 2026–2046.

BILAGA 6

Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20

Förord

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 6 maj 2021 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder.

Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka eventuella justeringar som kan behövas i budgeten eller lagstiftningen.

Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Underlagen till uppföljningen har på gruppens uppdrag tagits fram inom Riksdagsförvaltningen av utvärderaren Madeleine Nyman vid riksdagens utvärderings- och forskningssekretariat i samarbete med uppföljnings- och utvärderingsgruppens sekreterare, utskottshandläggare Eva Forsman vid miljö- och jordbruksutskottets kansli. Även sekretariatschef Thomas Larue har deltagit i arbetet. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen överlämnar härmed sin uppföljningsrapport till miljö- och jordbruksutskottet.

Stockholm den 15 november 2021

Betty Malmberg (M), ordförande

Maria Gardfjell (MP), vice ordförande

Malin Larsson (S)

Ulrika Heie (C)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Staffan Eklöf (SD)

Elin Segerlind (V)

Jakob Olofsgård (L)

Sammanfattning

Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp (nedan kallad gruppen) har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Analysen har fokuserat på miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

Allmänt om resultatredovisningen

Gruppen vill även i år framföra att den ser positivt på utvecklings- och erfarenhetsutbytet mellan företrädare för regeringen och utskottet för att utveckla resultatredovisningen i budgetpropositionerna. Liksom tidigare har en dialog förts under det gångna året såväl på politisk nivå mellan berörda statssekreterare och gruppen som på tjänstemannanivå. Gruppen anser liksom tidigare att det är väsentligt att dialogen fortsätter.

Gruppen konstaterar att regeringen har återinfört tabellen med kopplingar mellan Agenda 2030-målen och miljö kvalitetsmålen i årets budgetproposition. Gruppen välkomnar att regeringen har hörsammat utskottets önskemål från förra året och anser att tabellen bör finnas med även i kommande budgetpropositioner.

Gruppen noterar att de flesta indikatorer som regeringen valt som kompletterande bedömningsgrunder nu redovisas som diagram eller kommenteras i text. Dock redovisas inga indikatorer i resultatredovisningen för generationsmålet då inga nya data fanns tillgängliga. En av indikatorerna, Andelen förnybar energi, kommenteras i text men i avsnittet Regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Gruppen beklagar att regeringen fokuserar på genomförda *insatser* men att nästan inga *resultat* för generationsmålet redovisas. Det finns heller inga hänvisningar till bilagan med klimatredovisningen, där indikatorn Konsumtionsbaserade utsläpp redovisas. Gruppen ser det som angeläget att indikatorer som utgör bedömningsgrunder åtminstone kommenteras kortfattat oavsett om de är uppdaterade eller inte samt att hänvisningar görs till bilagan Klimatredovisning där det är relevant.

Resultatredovisningarna som gruppen följer upp har blivit tydligare när det gäller vilka resultat som hänför sig till vilka preciseringar. Ett av miljö kvalitetsmålen, Ett rikt växt- och djurliv, har också kompletterats med en längre tidsserie, vilket är i linje med vad utskottet önskade i förra årets budgetbetänkande.

I resultatredovisningen för de miljö kvalitetsmål som gruppen följer upp har regeringen ännu inte gjort några utpräglade konsekvensanalyser på andra områden, t.ex. vilka effekter åtgärder inom miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap har på livsmedelsproduktionen. Gruppen betonar därför vikten av att regeringen utökar sin redovisning i nästa budgetproposition med sådana analyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som

vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som i så fall uppstår. Det är viktigt att regeringen på detta sätt redovisar en helhetssyn. Gruppen välkomnar dock att regeringen i resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö vid några tillfällen har kommenterat vilka övriga miljö kvalitetsmål som påverkas positivt av de åtgärder som vidtagits.

Gruppen noterar att av totalt nio etappmål med målar 2020 har fyra nåtts. De åtta etappmål som har beslutats sedan förra budgetpropositionen samt ytterligare fyra nya etappmål har ännu inte kunnat följas upp. Gruppen anser att det är önskvärt att regeringen följer upp dessa etappmål och redovisar resultatet av de insatser som gjorts för att nå dessa etappmål, så snart det är möjligt. Regeringen bedömer att etappmålen bidrar till att öka takten i arbetet med att nå målen trots att alla etappmål i dagsläget inte bedöms möjliga att nå. Därtill har som nämnts ännu inte alla etappmål följts upp. Gruppen anser därför att regeringen bör förtydliga på vilket sätt etappmålen bidrar till att uppfylla målen.

Gruppen konstaterar att regeringen även i år har föreslagit anslagsförstärkningar inom det miljöpolitiska området, t.ex. för 1:14 Skydd av värdefull natur, 1:16 Klimatinvesteringar och 1:17 Klimatpremier. Därför vill gruppen påminna om att det är angeläget att regeringen rapporterar vilka *effekter* och *resultat* som kommit av dessa anslagsförstärkningar och hur *dessa* i sin tur bidragit till att nå de uppsatta målen i kommande resultatredovisningar.

Begränsad klimatpåverkan

Gruppen påminner om att det i kommande budgetpropositioner är viktigt att regeringen fortsätter att redovisa resultat så snart som möjligt för samtliga insatser. Om det inte finns någon resultatredovisning för en viss insats blir det enligt gruppen svårt att bedöma om och i så fall hur insatsen har bidragit till att uppfylla målen.

Gruppen saknar även i år kommentarer om effekter på andra områden. Därför önskar gruppen att regeringen ser över möjligheten att kommentera effekter på andra områden, eftersom sådana kommentarer är i enlighet med riksdagens önskemål.

Gruppen konstaterar att regeringen i år har utelämnat redovisningen av klimatpåverkan från svensk konsumtion under miljö kvalitetsmålet. Ingen hänvisning finns heller till bilagan med klimatredovisningen. I bilagan redovisar regeringen flera indikatorer för konsumtionsbaserade utsläpp i ett eget avsnitt. Därtill redovisar regeringen vad den gör för att främja de beteendeförändringar som stärker möjligheterna att nå miljömålen i ett avsnitt under kapitlet som handlar om Klimatpolitiska rådets rapport 2021. Dessutom redovisas i bilagan en lista med några av de klimatåtgärder som föreslås i budgetpropositionen för 2022 med exempel från flera utgiftsområden.

Gruppen anser att det vore värdefullt om regeringen på ett tydligare sätt kunde hänvisa till dessa avsnitt i bilagan.

Giftfri miljö

Regeringen redovisar i år på ett tydligare sätt vilka resultat som hänför sig till miljö kvalitetsmålets olika preciseringar, vilket underlättar för läsaren. Gruppen välkomnar detta förtydligande. Gruppen ser också positivt på att regeringen i resultatredovisningen i år kommenterar indikatorn Efterbehandlingsåtgärder som pågår eller är avslutade och att den redovisar indikatorn Miljögifter i modersmjölk och blod som diagram med kommentarer i text.

Gruppen noterar att regeringen kommenterar att satsningen på läkemedel i miljön bidragit till att öka takten i installationen av avancerad rening och därmed minska utsläppen av läkemedel till miljön och också möjliggör återanvändning av avloppsvatten. Gruppen noterar att tillkännagivandet om att främja utvecklingen av avancerad vattenrening och om att utreda om det på sikt bör införas krav på en sådan rening vid reningsverk där sådana krav ger störst miljönytta, fortfarande inte är slutbehandlat enligt regeringens skrivelse 2020/21:75. Vidare noterar gruppen att utredningen Framtidens kemikaliekontroll fortfarande är under beredning inom Regeringskansliet. Tillkännagivandet om hantering av grupper av kemiska ämnen är således inte heller slutbehandlat, vilket framgår av samma skrivelse från regeringen. Gruppen ser därför fram emot att ta del av regeringens förslag till åtgärder med anledning av utredningen.

Gruppen noterar att regeringen i årets resultatredovisning vid några tillfällen kommenterat vilka andra miljö kvalitetsmål som också påverkas positivt av åtgärder som genomförs för att uppfylla miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Gruppen ser positivt på denna utveckling och välkomnar en fortsatt utveckling av konsekvensanalyser på andra områden.

Ett rikt odlingslandskap

Gruppen noterar att regeringen i årets redovisning fortfarande inte har några underrubriker men att texten följer preciseringarnas ordning. Gruppen välkomnar denna förändring men ser gärna att kopplingarna mellan resultaten och preciseringarna blir ännu tydligare, t.ex. genom underrubriker eller kursiveringar.

Miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap har många kopplingar till resultatredovisningen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Gruppen noterar att det fortfarande inte finns några hänvisningar till exempelvis jordbrukets utveckling inom utgiftsområde 23 i avsnitten med resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet. Gruppen upprepar därför sitt önskemål om att regeringen hänvisar till de indikatorer och/eller avsnitt som har kopplingar till utgiftsområde 23 där det är relevant.

Gruppen noterar att regeringen liksom förra året redovisar längre tidsserier vid ett par tillfällen, och vid flera tillfällen resultat för det gångna året jämfört med året före, t.ex. när det gäller antalet nötkreatur. Mot bakgrund av de förtydligade riktlinjer som tagits fram för resultatredovisningen anser gruppen att det är angeläget att regeringen utökar jämförelserna över en längre tidperiod, t.ex. med minst tioåriga tidsserier.

Utvecklingen av miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap är beroende av jordbrukets utveckling och möjligheterna att bo och leva på landsbygden, vilket regeringen kommenterar. Dock redovisar regeringen fortfarande inga konsekvensanalyser på andra områden för insatser och åtgärder som vidtas inom miljö kvalitetsmålet. Gruppen anser därför att det vore önskvärt om regeringen kunde utveckla sådana analyser i kommande resultatredovisningar, t.ex. vilka effekter åtgärder inom miljö kvalitetsmålet har på livsmedelsproduktionen.

Gruppen vill informera regeringen om att miljö- och jordbruksutskottet publicerat en uppföljning av lantbrukets sårbarhet. Slutsatserna i den uppföljningen berör miljö kvalitetsmålet och gruppen anser därför att det skulle ha varit önskvärt om den hade nämnts i resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet.

Ett rikt växt- och djurliv

Gruppen noterar att regeringen har återinfört underrubriker som motsvarar preciseringarna av miljö kvalitetsmålet. Gruppen välkomnar förändringen som gör att det är enklare att följa utvecklingen av varje precisering.

Regeringen har i årets resultatredovisning tagit med en längre tidsserie över rödlisteindex. Gruppen välkomnar förändringen och uppmanar regeringen att även i kommande budgetpropositioner redovisa längre tidsserier och att fortsätta att utöka jämförelserna över en längre tidperiod. Dock anser gruppen att regeringen bör förtydliga hur den har använt och tolkat indexet i sin bedömning av miljö kvalitetsmålet.

Regeringens bedömning av etappmålen redovisas i resultatredovisningen och en hänvisning ges till den tabell där samtliga etappmål redovisas. Gruppen anser nu att bedömningen av etappmålen redovisas tydligt och bra.

Gruppen noterar att det saknas en heltäckande statistik för att kunna följa upp preciseringen värdefull tätortsnära natur och att arbete pågår för att utveckla statistik. Gruppen är positiv till detta arbete och ser fram emot att ta del av ny statistik på området inom en snar framtid.

Gruppen noterar att regeringen bereder ett nytt förslag till etappmål för marint områdesskydd till 2030. Gruppen vill därför påminna om vikten av att regeringen redovisar vilka åtgärder som ska genomföras för att uppnå det målet samt vilka resultat dessa åtgärder får i kommande budgetpropositioner.

1 Inledning

1.1 Riksdagens arbete med uppföljning och utvärdering

Enligt 4 kap. 8 § regeringsformen ska varje utskott följa upp och utvärdera riksdagsbeslut inom utskottets ämnesområde. Av förarbetena⁴ framgår att denna uppföljning och utvärdering ingår i riksdagens granskning av rikets styrelse och förvaltning. Detta genomförs bl.a. genom utskottens löpande uppföljningar av regeringens resultatredovisning som enligt budgetlagen (2011:203) ska lämnas i budgetpropositionen.

Riksdagen har tidigare – senast juni 2006 – antagit riktlinjer⁵ för riksdagens arbete med hur bl.a. regeringens resultatredovisning till riksdagen ska behandlas. Av riktlinjerna framgår att riksdagen är en central länk i den statliga styrkedjan, när det gäller såväl ekonomisk styrning som regelstyrning. För att styrningen ska fungera måste riksdagen få information om resultaten, bl.a. om i vilken utsträckning resurser har fördelats enligt de politiska prioriteringarna, om avsedda resultat har uppnåtts och om de lagar som riksdagen har beslutat om har fått avsedda effekter. Utskottens uppföljning och utvärdering är ett sätt att få en sådan resultatinformation och stärka kopplingen till beslut om lagstiftning och budget. Uppföljning och utvärdering bör enligt förarbetsuttalandena⁶ användas som ett instrument för att bedöma vilka eventuella justeringar som kan behövas i bl.a. budgeten. Utskottens löpande uppföljning av resultatinformationen i budgetpropositionen bör ha en framåtblickande inriktning och användas till att ge underlag för väl underbyggda ställningstaganden i utskottens beredningsarbete.

1.2 Miljö- och jordbruksutskottets arbete med uppföljning och utvärdering

Miljö- och jordbruksutskottet har sedan 2007 årligen följt upp regeringens resultatredovisningar till riksdagen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Utöver den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen har miljö- och jordbruksutskottet även genomfört ett antal fördjupade uppföljningar av frågor inom utskottets beredningsområde. Under senare år har utskottet behandlat följande frågor:

- stöd till lokala åtgärder mot övergödning (2014/15:RFR1, bet. 2014/15: MJU1)

⁴ Prop. 2009/10:80 s. 117 och bet. 2009/10:KU19 s. 31.

⁵ Framst. 2005/06:RS3 och bet. 2005/06:KU21 samt även förs. 2000/01:RS1 och bet. 2000/01:KU23.

⁶ Uttalandet i denna del kom från Riksdagskommittén (jfr framst. 2005/06:RS3 s. 132) och mötte inga invändningar under riksdagsbehandlingen (se bet. 2005/06:KU21 s. 67).

- uppföljning av systemet med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket (2016/17:RFR7, bet. 2016/17:MJU14)
- uppföljning av lantbrukets sårbarhet (2020/21:RFR7, bet. 2020/21:MJU18).

1.3 Syfte och frågeställningar

Den 6 maj 2021 beslutade miljö- och jordbruksutskottet att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder.⁷

Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka eventuella justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas. Uppföljningen kan även användas som ett underlag i dialogen med regeringen om hur den ekonomiska styrningen utvecklas när det gäller verksamhet och insatser som finansieras med statliga medel inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Arbetet med uppföljningen har tagit sin utgångspunkt i de mål för utgiftsområde 20 som riksdagen har beslutat om och det sätt på vilket regeringen redovisar resultat i förhållande till målen. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har även följt upp vad som har hänt med anledning av utskottets tidigare löpande och fördjupade uppföljningar samt det som utskottet anförde om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 förra året.

Utgiftsområde 20 är indelat i områdena Miljöpolitik och Miljöforskning. Gruppen har avgränsat uppföljningen av regeringens resultatredovisning till att omfatta en översiktlig bedömning av redovisningens innehåll och struktur samt delar av området Miljöpolitik. De miljökvalitetsmål som uppföljningen omfattar är Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. Gruppen gör också en sammanfattande bedömning av statens ekonomiska styrning.

⁷ Miljö- och jordbruksutskottets protokoll 2020/21:45.

2 Ekonomisk styrning och regeringens resultatredovisning

2.1 Budgetlagens krav på resultatredovisningen m.m.

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har antagit. Redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena. Redan i 2 § dåvarande lagen (1996:1959) om statsbudgeten fanns krav på att regeringen till riksdagen skulle redovisa de mål som åsyftas och de resultat som uppnåtts inom olika verksamhetsområden.

2.2 Skälen bakom mål- och resultatstyrning

Att i budgetlagen särskilt beröra frågor om resultatstyrning var enligt förarbetena⁸ till 1996 års budgetlag lämpligt då styrningen av den statliga verksamheten hade fått en så stark anknytning till budgetprocessen. Att ange ett mål (eller ett förväntat resultat) och jämföra detta med det resultat som faktiskt uppnåtts ansågs alltså helt grundläggande i en styrprocess som syftar till en allt effektivare och mer ändamålsenlig verksamhet. Flera skäl angavs för en reglering av resultatstyrningen i budgetlagen. Ett skäl var att klargöra att om regeringen begär statliga medel för ett ändamål måste den också kunna ange vad den vill uppnå samt vidta åtgärder så att resultatet av verksamheten kan följas upp och jämföras med vad som var avsett. Ett annat skäl var att underlätta för riksdagen att i ökad utsträckning ägna sig åt uppföljning och utvärdering av resultat. Av nämnda förarbeten framgår att budgetpropositionen var det naturliga dokumentet för den löpande mål- och resultatredovisningen på områden där ekonomiska styrmedel, särskilt anslag, används i stor utsträckning. Även före 1990-talets mitt innebar mål- och resultatstyrningen⁹ att riksdagen och regeringen skulle bestämma mål och inriktning för den statliga verksamheten och ställa bestämda resultatkrav och likaledes krav på förbättrad uppföljning.

2.3 Tidigare utvecklingen av resultatredovisning

Formerna för resultatredovisningen har varit och är alltjämt (se avsnitt 2.4 nedan) föremål för ett utvecklingsarbete för att ge främst riksdagen men även regeringen bättre underlag för prioriteringsdiskussioner och göra det lättare att bedöma värdet av insatta resurser i förhållande till politiskt beslutade mål. Inom riksdagen har utvecklingen av mål- och resultatstyrningen bl.a.

⁸ Prop. 1995/96:220 s. 21 f.

⁹ Jfr bl.a. prop. 1987/88:150 bil. 1 s. 68–74 och prop. 1990/91:100 bil. 1 s. 53 f.

behandlats av Riksdagskommittén och varit föremål för insatser inom olika utskott.

I budgetpropositionen för 2018 redovisades den dåvarande regeringens arbete med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten. Arbetet hade bedrivits med utgångspunkt i regeringens behov av att styra olika verksamheter för att genomföra sin politik och nå beslutade mål för olika områden samt regeringens och riksdagens behov av att följa upp genomförandet av och måluppfyllelsen i verksamheten. Vidare angavs i propositionen¹⁰ att regeringen hade vidtagit flera åtgärder för att utveckla resultatredovisningen av statens insatser, bl.a. i fråga om regeringens redovisning till riksdagen. I budgetpropositionen hänvisades även till finansutskottets uttalanden¹¹ om att det är rimligt att utvecklingsarbetet inriktas mot att koncentrera resultatredovisningen till att beskriva och bedöma resultat av statliga insatser i förhållande till riksdagens mål. Finansutskottet har också betonat vikten av att skapa en tydlig uppföljning och analys av måluppfyllelse som grund för prioriteringar och budgetförslag.

I budgetpropositionen för 2020 framförde regeringen att ett riktat utvecklingsarbete har bedrivits inom Regeringskansliet (RK) under 2019. De berörda utgiftsområdena var denna gång 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 6 Försvar och samhällets krisberedskap samt 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Syftet var bl.a. att förbättra översikten och presentationen inom områdena.¹²

Utvecklingsarbetet inom RK fortsatte inför budgetpropositionen för 2021 och mynnade ut i förtydligade riktlinjer med innebörden att resultatredovisningens texter bör visa de mest centrala resultaten inom respektive område och disponeras efter centrala resultatindikatorer och bedömningsgrunder. Riktlinjerna innebar bl.a. att tabeller och diagram bör ha minst tioåriga tids-serier om möjligt, att en samlad bedömning av måluppfyllelsen bör redovisas och att uppföljning och analys ur ett jämställdhetsperspektiv bör möjliggöras.¹³

2.4 Utveckling av resultatredovisningen i BP 2022

Av propositionen för 2022 framgår¹⁴ att utrymmet inom RK för utvecklingsarbetet av den ekonomiska styrningen har varit begränsat under pandemin. Vidare pekas på att ESV har lämnat flera rapporter om den ekonomiska styrningen i staten (jfr bl.a. ESV 2021:19 och 18). Vad gäller den fortsatta utvecklingen av resultatredovisningen till riksdagen anges att detta arbete har

¹⁰ Prop. 2017/18:1 Förslag till statens budget för 2018, finansplan och skattefrågor s. 772 f.

¹¹ Se bet. 2015/16:FiU1 s. 165.

¹² Se prop. 2019/20:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor s. 180. I sammanhanget kan nämnas att det också bedrevs ett fördjupat utvecklingsarbete inför budgetpropositionen för 2018. De områden som då ingick i det arbetet var internationell samverkan (utg.omr. 5), funktionshinderspolitik (del av utg.omr. 9), migration (utg.omr. 8) samt allmän miljö- och naturvård (utg.omr. 20).

¹³ Prop. 2020/21:1 Förslag till statens budget för 2021, finansplan och skattefrågor s. 181 f.

¹⁴ Prop. 2021/22:1 Förslag till statens budget för 2021, finansplan och skattefrågor s. 168 f.

fortsatt i RK för att resultatredovisningarna ska utformas i enlighet med riktlinjerna som togs fram inför budgetpropositionen för 2021. Från och med BP 2022 har avsnitten ”Analyser och slutsatser” bytt namn till ”Regeringens bedömning av måluppfyllelse”. Syftet med ändringen är att rubriken tydligare ska återspegla det avsedda innehållet i avsnittet.

Utöver detta redogörs i propositionen även för utfallet av arbetet med digitaliseringen av de finansiella underlagen i budgetprocessen samt ESV:s rapport om den interna styrningen och kontroll samt interrevisionen i staten.

2.5 Resultatredovisningens utformning

Av budgetpropositionen för 2022 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård framgår att målen för miljöpolitiken är strukturerade i ett målsystem som kallas för miljömålssystemet. Målen omfattar

- ett generationsmål som anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljökvalitetsmålen
- miljökvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till
- etappmål som beskriver de samhällsomställningar som är viktiga steg för att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet.

Regeringen uppger att generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och att det målet beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Det finns 16 miljökvalitetsmål:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv.

Regeringen har beslutat om etappmål inom miljömålssystemet. Riksdagen har beslutat om etappmål som bidrar till att öka takten i arbetet med att nå

miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Sammantaget finns det nu 19 etappmål med målår som sträcker sig till 2021 eller senare. Övriga etappmål är enligt regeringen slutredovisade i tidigare budgetpropositioner.

Länsstyrelserna och 26 nationella myndigheter har i sina instruktioner ett utpekad ansvar för att verka för att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet. Åtta av dessa myndigheter har även ett utpekad ansvar för att samordna uppföljningen, utvärderingen och rapporteringen av ett eller flera miljökvalitetsmål.

Naturvårdsverket har i uppgift att vägleda de myndigheter som har ett ansvar i miljömålssystemet i deras arbete med genomförande och uppföljning.

Klimatlagen (2017:720) trädde i kraft 2018. Den utgör en viktig del i arbetet inom politikområdet. Regeringen uppger att miljömålen är den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling. Miljömålen är därför enligt regeringen en viktig utgångspunkt för Sveriges genomförande av Agenda 2030 med sina 17 globala mål för hållbar utveckling. Miljömålen utgör det nationella genomförandet av Agenda 2030:s miljörelaterade mål och delmål. Arbetet för att nå miljömålen bidrar även till att nå andra mål i Agenda 2030. Generationsmålet och de 16 miljökvalitetsmålen är tydligt knutna till flera av de globala målen, som redovisas i en tabell.

Till varje miljökvalitetsmål hör ett antal s.k. preciseringar. Regeringen uppger att preciseringarna beskriver innebörden av miljökvalitetsmålet och det miljötillstånd som ska uppnås och att de är bedömningsgrunder för resultaten i budgetpropositionen. Vidare uppger regeringen att för varje mål finns även ett antal indikatorer som redovisas återkommande i budgetpropositionen i form av tabeller och diagram.

Regeringen presenterar en övergripande bedömning av miljöuppfyllelsen. Den sammanlagda bilden är att 14 av de 16 miljökvalitetsmålen fortfarande inte nås. Bedömningen är att endast miljökvalitetsmålet Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö bedöms nås respektive vara nära att nås. De mål där utvecklingen är positiv men inte tillräcklig är Frisk luft och Bara naturlig försurning. För vissa mål går det enligt regeringen inte att utläsa en tydlig riktning i utvecklingen av miljön. Det kan bero på att det saknas tillräckliga underlag för att kunna mäta utvecklingen i miljön. En annan anledning kan vara att utvecklingen inom samma mål är motsägelsefull. Dessa mål är: Giftfri miljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård och God bebyggd miljö. Mål där utvecklingen är negativ är: Begränsad klimatpåverkan, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Av totalt nio etappmål med målår 2020 har fyra nåtts. De åtta etappmål som har beslutats sedan förra budgetpropositionen samt ytterligare fyra har ännu inte följts upp. Regeringen bedömer att trots att inte alla etappmål i dagsläget bedöms möjliga att nå bidrar de till att öka takten i arbetet.

2.6 Utskottets tidigare bedömningar

I budgetbetänkandet för 2021¹⁵ framförde utskottet återigen att det ser positivt på det utvecklings- och erfarenhetsutbyte som pågått mellan företrädare för regeringen och miljö- och jordbruksutskottet i syfte att utveckla resultatredovisningen i budgetpropositionerna. Det fördes en dialog såväl på politisk nivå mellan de ansvariga statssekreterarna i Regeringskansliet och utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp som på tjänstemannanivå. Liksom tidigare ansåg utskottet att det är väsentligt att dialogen fortsätter att utvecklas.

Utskottet konstaterade att tabellen med kopplingar mellan Agenda 2030-målen och miljö kvalitetsmålen var borttagen. Även under varje miljö kvalitetsmål hade denna information utelämnats. Utskottet ansåg att det var önskvärt om regeringen återinför antingen tabellen eller redovisningen av vilka kopplingar som finns under varje miljö kvalitetsmål.

Gruppen noterade att regeringen hade reducerat antalet redovisade indikatorer som en följd av den översyn som gjordes av resultattexterna i budgetpropositionen för 2021. Detta gällde även indikatorer som utgör bedömningsgrunder och som inte hade uppdaterats. Gruppen såg det som angeläget att indikatorer som utgör bedömningsgrunder åtminstone kommenteras kortfattat oavsett om de är uppdaterade eller inte.

Resultatredovisningen hade överlag blivit mer fokuserad på resultat och den långsiktiga utvecklingen. Utskottet ansåg dock att resultatredovisningen kunde förbättras ytterligare, exempelvis när det gäller längre tidsserier i redovisningen av miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv. Därför ville utskottet återigen påminna om vikten av att redovisningen koncentreras till resultaten av insatserna samt till den långsiktiga utvecklingen. Det är också viktigt att effektiviteten i insatserna redovisas om möjligt.

I resultatredovisningen för de miljö kvalitetsmål som utskottet följde upp hade regeringen inte gjort några utpräglade konsekvensanalyser på andra områden, t.ex. vilka effekter åtgärder inom miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap har på livsmedelsproduktionen. Utskottet efterfrågade därför återigen överlag fler konsekvensanalyser av om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som kan uppstå.

2.7 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Här redovisas gruppens allmänna iakttagelser och bedömningar när det gäller resultatredovisningens struktur och innehåll.

¹⁵ Bet. 2020/21:MJU1, rskr. 2020/21:142 och 143.

Fortsatt positivt med dialog

Miljö- och jordbruksutskottets uppföljningsgrupp vill även i år framföra att den ser positivt på utvecklings- och erfarenhetsutbytet mellan företrädare för regeringen och utskottet för att utveckla resultatredovisningen i budgetpropositionerna. Liksom tidigare har en dialog förts under det gångna året såväl på politisk nivå mellan berörda statssekreterare och gruppen som på tjänstemannanivå. Gruppen anser liksom tidigare att det är väsentligt att dialogen fortsätter.

Kopplingar till Agenda 2030 redovisas åter med en tydlig tabell

Gruppen konstaterar att regeringen har återinfört tabellen med kopplingar mellan Agenda 2030-målen och miljökvalitetsmålen i årets budgetproposition. Gruppen välkomnar att regeringen har hörsammat utskottets önskemål från förra året och anser att tabellen bör finnas med även i kommande budgetpropositioner.

Redovisningen är bättre men kan förbättras

Det tidigare avsnittet som benämndes Analys och slutsatser har bytt namn till Regeringens bedömningar av måluppfyllelsen. Det nya namnet på avsnittet är enligt gruppen en bättre beskrivning av vad avsnittet handlar om.

Gruppen noterar att de flesta indikatorer som regeringen valt som kompletterande bedömningsgrunder nu redovisas som diagram eller kommenteras i text. Dock redovisas inga indikatorer i resultatredovisningen för generationsmålet då inga nya data fanns tillgängliga. En av indikatorerna, Andelen förnybar energi, kommenteras i text men i avsnittet Regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Gruppen beklagar att regeringen fokuserar på genomförda *insatser* men att nästan inga *resultat* för generationsmålet redovisas. Det finns heller inga hänvisningar till bilagan med klimatredovisningen, där indikatorn Konsumtionsbaserade utsläpp redovisas. Gruppen ser det som angeläget att indikatorer som utgör bedömningsgrunder åtminstone kommenteras kortfattat oavsett om de är uppdaterade eller inte samt att hänvisningar görs till bilagan Klimatredovisning där det är relevant.

Resultatredovisningarna som gruppen följer upp har blivit tydligare när det gäller vilka resultat som hänför sig till vilka preciseringar. Ett av miljökvalitetsmålen, Ett rikt växt- och djurliv, har också kompletterats med en längre tidsserie, vilket är i linje med vad utskottet önskade i förra årets budgetbetänkande.

Konsekvensanalyser fortsatt mycket angeläget

I resultatredovisningen för de miljökvalitetsmål som gruppen följer upp har regeringen ännu inte gjort några utpräglade konsekvensanalyser på andra områden, t.ex. vilka effekter åtgärder inom miljökvalitetsmålet Ett rikt

odlingslandskap har på livsmedelsproduktionen. Gruppen betonar därför vikten av att regeringen utökar sin redovisning i nästa budgetproposition med sådana analyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som i så fall uppstår. Det är viktigt att regeringen på detta sätt redovisar en helhetssyn. Gruppen välkomnar dock att regeringen i resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö vid några tillfällen har kommenterat vilka övriga miljö kvalitetsmål som påverkas positivt av de åtgärder som vidtagits.

Viktigt att de nya etappmålen följs upp

Gruppen noterar att av totalt nio etappmål med målår 2020 har fyra nåtts. De åtta etappmål som har beslutats sedan förra budgetpropositionen samt ytterligare fyra nya etappmål har ännu inte kunnat följas upp. Gruppen anser att det är önskvärt att regeringen följer upp dessa etappmål och redovisar resultatet av de insatser som gjorts för att nå dessa etappmål, så snart det är möjligt.

Regeringen bedömer att etappmålen bidrar till att öka takten i arbetet med att nå målen trots att alla etappmål i dagsläget inte bedöms möjliga att nå. Därtill har som nämnts ovan ännu inte alla etappmål följts upp. Gruppen anser därför att regeringen bör förtydliga på vilket sätt etappmålen bidrar till att uppfylla målen.

Tillkännagivandet om regeringens resultatredovisning slutbehandlat

Gruppen noterar att regeringen i årets budgetproposition redovisar att den har slutbehandlat riksdagens tillkännagivande om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 i budgetbetänkandet från 2016.¹⁶

¹⁶ Bet. 2016/17: MJU1 punkt 1, rskr. 2016/17:116.

3 Årets budgetförslag

3.1 Regeringens anslagsförslag

Tabell 1 Anslag inom utgiftsområde 20 för 2022 jämfört med 2021

Miljoner kronor

	Budget 2021*	Förslag 2022	Förändring
Miljöpolitik	17 010	20 619	+3 609
1:1 Naturvårdsverket	608	645	+37
1:2 Miljöövervakning m.m.	508	514	+6
1:3 Åtgärder för värdefull natur	1 972	2 064	+92
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	1 147	1 167	+20
1:5 Miljöforskning	99	97	-2
1:6 Kemikalieinspektionen	281	298	+17
1:7 Avgifter till internationella organisationer	272	282	+10
1:8 Klimatbonus	4 810	3 510	-1 300
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	295	298	+3
1:10 Klimatanpassning	118	140	+22
1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	1 405	1 580	+175
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	250	154	-96
1:13 Internationellt miljösamarbete	47	47	0
1:14 Skydd av värdefull natur	1 686	3 726	+2 040
1:15 Havs- och vattenmyndigheten	252	307	+55
1:16 Klimatinvesteringar	1 915	2 755	+840
1:17 Klimatpremier	270	1 601	+1 331
1:18 Stöd för gröna och trygga samhällen	150	200	+50
1:19 Industrilivet	751	909	+158
1:20 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	175	215	+40
1:21 Driftstöd för bio-CCS (ny)		10	+10
1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen (ny)		100	+100
Miljöforskning	1 190	1 233	+43
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	101	128	+27
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 089	1 105	+16
Summa utgiftsområde 20	18 200	21 852	+3 652

* Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen för 2022. Källa: Prop. 2021/22:1 utg.omr. 20, tabell 2.1 samt egen beräkning.

Regeringen föreslår två nya anslagsområden inom utgiftsområdet: 1:21 Driftstöd för bio-CCS och 1:22 Kompetenslyft för klimatomställningen. Totalt föreslår regeringen att anslagen till utgiftsområde 20 anvisas 21,9 miljarder kronor 2022, vilket innebär en ökning med 3,7 miljarder kronor i förhållande till 2021.

Anslaget som regeringen föreslår ska öka mest är 1:14 Skydd av värdefull natur, där anslaget föreslås bli 3,7 miljarder kronor 2022, en ökning med 2 miljarder kronor. För anslaget 1:8 Klimatbonus föreslår regeringen en sänkning med 1,3 miljarder kronor jämfört med budgeten för 2021. Anslagsnivån för 2022 är dock högre än vad regeringen beräknade för 2022 i budgetpropositionen för 2021.

3.2 Utskottets tidigare bedömningar

Utskottet konstaterade förra året att regeringen hade föreslagit anslagsförstärkningar inom det miljöpolitiska området. Därför menade utskottet att det är än mer angeläget att regeringen rapporterar hur medlen har använts och framför allt hur olika insatser har bidragit till att nå de uppsatta målen i kommande resultatredovisningar.

3.3 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Gruppen konstaterar att regeringen även i år har föreslagit anslagsförstärkningar inom det miljöpolitiska området, t.ex. för 1:14 Skydd av värdefull natur, 1:16 Klimatinvesteringar och 1:17 Klimatpremier. Därför vill gruppen påminna om att det är angeläget att regeringen rapporterar vilka *effekter* och *resultat* som kommit av dessa anslagsförstärkningar och hur *dessa* i sin tur bidragit till att nå de uppsatta målen i kommande resultatredovisningar.

4 Begränsad klimatpåverkan

4.1 Mål

Miljökvalitetsmålet innebär att halten av växthusgaser i atmosfären i enlighet med FN:s ramkonvention om klimatförändringar ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Arbetet med att nå målet ska ske på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att nå det globala målet.

Följande bedömningsgrund används för att redovisa resultaten inom området för miljökvalitetsmålet:

Den globala medeltemperaturökningen begränsas till långt under 2 grader Celsius över förindustriell nivå och ansträngningar görs för att hålla ökningen under 1,5 grader Celsius över förindustriell nivå. Sverige ska verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål.

4.2 Regeringens resultatredovisning

Avsnitten som berörs i denna del benämner regeringen Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder, Resultatredovisning samt Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.

4.2.1 Redovisningens struktur

I avsnitten används preciseringen av miljökvalitetsmålet som bedömningsgrund. Som komplement redovisas indikatorerna Global medeltemperatur och Växthusgasutsläpp per sektor som diagram. En hänvisning görs till en mer detaljerad redovisning av bl.a. utsläppsutvecklingen, scenarier och målen i bilagan Klimatredovisning. Annan statistik tas upp för att redovisa resultat från insatser och särskilda satsningar. Därutöver redovisas beskrivningar av vilka insatser som genomförts.

Kopplingar som finns mellan miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan och Agenda 2030-målen återfinns i år i en tabell i början av avsnittet Miljöpolitik.¹⁷

4.2.2 Redovisade resultat och bedömningar

Regeringen bedömer att trenden är negativ och att nuvarande beslutade eller planerade styrmedel inte är tillräckliga för att nå miljökvalitetsmålet. Inte heller det internationella samarbetet ger tillräcklig effekt.

¹⁷ Dessa 2030-mål är 7 Hållbar energi för alla, 13 Bekämpa klimatförändringen och indirekt 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Den globala utvecklingen av medeltemperaturen är oroande

Den globala medeltemperaturen fortsätter att stiga. De globala utsläppen av växthusgaser är ca 50 gigaton koldioxidekvivalenter årligen, vilket är 50 procent högre än 1990. För att hålla den globala uppvärmningen under 1,5 grader behöver dessa utsläpp halveras till 2030 jämfört med i dag. Halten av koldioxid i atmosfären fortsätter att öka och är högre än vad den har varit på minst 800 000 år.

Utsläppen minskar i Sverige men inte tillräckligt fort

Utsläppen i Sverige minskar samtidigt som befolkningen växer. År 2019 var utsläppen av växthusgaser i Sverige ca 51 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Jämfört med 2018 har utsläppen minskat med ca 2,4 procent. Ungefär en tredjedel av utsläppen kommer från inrikes transporter, en tredjedel från industrin och en tredjedel från andra sektorer. Energieffektivare fordon och ökad användning av biodrivmedel har bidragit till att utsläppen från inrikes transporter minskat över tid, trots ökat trafikarbete. Utsläppen minskar dock inte tillräckligt fort.

Ytterligare åtgärder behövs för att etappmålen ska nås

Det mest långsiktiga etappmålet innebär att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Därefter ska Sverige uppnå negativa utsläpp. Regeringen bedömer att beslutade insatser inte räcker för att nå målet.

Etappmålet till 2020 innebär att utsläppen bör vara 40 procent lägre än utsläppen 1990 för de verksamheter som inte omfattas av EU:s utsläpps-handelssystem (EU ETS). Regeringen bedömer att etappmålet kommer att nås.

Målen för 2030 och 2040 innebär att utsläppen bör vara minst 63 procent lägre 2030 respektive minst 75 procent lägre 2040 jämfört med 1990 års nivåer. Högst 8 respektive 2 procentenheter av dessa utsläppsminskningar får ske genom kompletterande åtgärder. Regeringen bedömer att det inte kommer att gå att nå dessa mål med befintliga styrmedel och åtgärder.

Etappmålet för inrikes transporter (utom inrikes flyg som ingår i EU ETS) innebär att växthusgasutsläppen från inrikes transporter senast 2030 ska ha minskat med minst 70 procent jämfört med 2010. Regeringen bedömer att styrmedel som beslutats under året, exempelvis nya reduktionsnivåer i reduktionsplikten, minskar utsläppsgapet kraftigt till 2030, vilket även t.ex. satsningar som ökar elektrifieringen i transportsektorn bidrar till. Om de beslutade reduktionspliktsnivåerna i sig gör att Sverige når etappmålet om 70 procents minskade utsläpp från inrikes transporter beror på en rad osäkra faktorer. Det handlar bl.a. om hur trafikarbetet och bränsleförbrukningen i fordon kommer att utvecklas. Även om utsläppen från transporter har minskat över tid måste de minska i en betydligt snabbare takt för att målet ska nås. Om transportmålet i huvudsak nås genom reduktionsplikten kan det dock leda till

högre utsläpp av kväveoxider, med risk för att åtagandet i EU:s takdirektiv överskrids.

Utsläppen från vägtrafiken står för ca 95 procent av transportsektorns utsläpp. Effektivare fordon och en ökad användning av biodrivmedel har bidragit till att minska utsläppen, men effekten motverkas av att trafikarbetet har ökat över tid. Utsläppen från inrikes flyg, som inte ingår i etappmålet, minskade med 11 procent 2019 jämfört med 2018. Det beror nästan enbart på att färre har rest med flyg. De åtgärder som vidtagits har hittills inte på ett tydligt sätt gjort Sverige till ett mer transporteffektivt samhälle, där trafikarbetet kan minska utan att man gör avkall på tillgängligheten. Regeringen bedömer att transportsektorn har goda förutsättningar att minska utsläppen av växthusgaser genom ökad transporteffektivitet, effektivare fordon och fartyg samt elektrifiering och genom att gå från fossila drivmedel till hållbara, förnybara drivmedel.

Regeringen bedömer att det klimatpolitiska ramverket med klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd bidrar till ökat fokus på klimatomställningen. Arbetet i klimatkollegiet har bidragit till stärkt genomförande av den klimatpolitiska handlingsplanen.

Regeringen utgår från den klimatpolitiska handlingsplanen

Den klimatpolitiska handlingsplanen tas fram enligt klimatlagen och är utgångspunkten för regeringens klimatpolitik under mandatperioden.

Under 2020 nyregistrerades knappt 100 000 nya klimatbonusbilar, vilket är drygt 200 procent fler än 2019. Det är främst andelen elbilar som har ökat. Den 1 april 2021 skärpte regeringen klimatbonuskraven för laddhybrider. Samtidigt skärptes reglerna kring koldioxidbeloppet för nya bensin- och dieseldrivna lätta fordon i bonus malus-systemet. Vidare höjdes maxbonusen för elbilar från 60 000 till 70 000 kronor.

Sedan stödet från Klimatklivet infördes 2015 har totalt ca 3 600 projekt beviljats stöd på sammanlagt 7 miljarder kronor (t.o.m. mars 2021). Under perioden mars 2020 t.o.m. mars 2021 beviljades stöd om ca 2,2 miljarder kronor. Naturvårdsverket beräknar att klimatinvesteringarna minskar utsläppen med motsvarande drygt 1,5 miljoner ton koldioxid per år framöver.

De projekt som fått stöd från Industriklivet t.o.m. januari 2021 uppskattas ha potential att på lång sikt minska växthusgasutsläppen med ca 9 miljoner ton per år samt med ca 3 miljoner ton negativa utsläpp per år genom infångning och lagring av biogena koldioxidutsläpp. Utöver detta har stöd gått till forskningsprojekt vars potential för utsläppsminskning är svårare att bedöma.

Under 2020 införde regeringen en klimatpremie till den som köper en eldriven arbetsmaskin eller en miljölastbil. Tillsammans med utbyggnad av laddinfrastruktur för tunga fordon bedömer regeringen att introduktionsstödet kan leda till en snabbare elektrifiering av lastbilar, bussar och arbetsmaskiner och därmed väsentliga utsläppsminskningar till 2030 och 2045. Under

perioden januari till september 2021 hade Energimyndigheten fått in ansökningar om 77 elbussar, 239 miljölastbilar och fyra eldrivna arbetsmaskiner och sammanlagt betalat ut 86,5 miljoner kronor.

Sedan 2018 har 22 branscher presenterat färdplaner för fossilfri konkurrenskraft. I mars överlämnade Fossilfritt Sverige en vätgasstrategi och en batteristrategi till regeringen som tar sin utgångspunkt i branschernas färdplaner. Under 2021 beslutade regeringen att förlänga regeringsinitiativet till 2024 (dir. 2020:50). I januari 2021 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att ta fram förslag till en strategi för vätgas och elektrobränslen. Uppdraget redovisas i november 2021.

Nya reduktionsnivåer i reduktionsplikten för bensin och diesel har trätt i kraft.¹⁸ Till 2030 ökar reduktionsnivåerna till 66 procent för diesel och 28 procent för bensin. De ökade reduktionsnivåerna förväntas minska utsläppen 2030 med ytterligare ca 5 miljoner ton för vägtrafiksektorn och ca 1,5–2 miljoner ton för arbetsmaskiner.

EU skärper sitt klimatmål för att bidra till Parisavtalets uppfyllelse

Europeiska rådet enades i december 2020 om att skärpa EU:s klimatmål till 2030 till en nettominskning av utsläppen med minst 55 procent jämfört med 1990. I december 2020 antog rådet ett nytt nationellt fastställt bidrag under Parisavtalet, som innehöll det nya 2030-målet. Det nya målet ingick även i medlemsstaternas position i slutförhandlingen om EU:s klimatlag, som antogs den 28 juni 2021.

I juli 2021 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket för att nå det nya 2030-målet. Paketet, som kallas Fit for 55 innehåller förslag till revidering av den viktigaste lagstiftningen som ska bidra till att EU når sitt klimatmål om minst 55 procents nettoutsläppsminskning till 2030.

Utsläppen inom EU ETS minskade rekordmycket med – 13,3 procent – under 2020 jämfört med 2019. Under det första kvartalet 2021 steg priset på utsläppsrätter till rekordnivåer på över 40 euro per ton koldioxid. Det svenska överskottet av utsläppsenheter under EU:s ansvarsfördelningsbeslut uppgick till 5,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter för 2018. Överskottet har tagits bort för att minska utsläppsutrymmet.

Alla länder behöver bidra i det internationella klimatarbetet

Regeringen bedömer att förhandlingarna om rättsakterna i det s.k. Fit for 55-paketet behöver utmytna i ambitiös lagstiftning som säkerställer att EU uppfyller det övergripande målet om att nettoutsläppen 2030 ska vara minst 55 procent lägre än 1990. Alla länder och sektorer behöver bidra till att nå målet. Fokus ska fortsatt vara att i första hand minska utsläppen av växthusgaser, men för 2050-målet kommer även negativa utsläpp att vara viktiga, och där kan Sverige vara ett föregångsland. Annulleringen av överskott från

¹⁸ Prop. 2020/21:180, bet. 2020/21: MJU23, rskr. 2020/21:411.

de sektorer som omfattas av EU:s ansvarsfördelningsbeslut har gett en viktig signal om Sveriges ambitiösa klimatpolitik både nationellt och inom EU.

Annuleringen innebär att utsläppsutrymmet inom EU och enligt Kyotoprotokollet minskas permanent. I det internationella klimatarbetet flyttas fokus alltmer från förhandling till genomförande av Parisavtalet. Den senaste vetenskapen och ländernas nuvarande åtaganden visar tydligt att ambitionen i ländernas samlade klimatplaner är otillräckliga. För att nå målet om att begränsa den globala temperaturhöjningen till 1,5 grader måste länderna höja ambitionerna i sina nuvarande och kommande klimatplaner samt i gröna återhämtningsplaner. Regeringen bedömer att det regionala samarbetet i Norden, Arktis och Barents hav bidrar till konkreta samarbeten och därmed till höjd ambition på klimatområdet. Sverige bidrar aktivt till att utveckla Parisavtalet bl.a. genom Sveriges program för internationella klimatinvesteringar. Inom ramen för detta program engagerar sig Sverige både bilateralt och multilateralt i arbetet med att utveckla nya internationella samarbetsformer under Parisavtalet. Konkreta investeringar i samarbetsländerna genom anslaget 1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar förväntas minska utsläppen med motsvarande 35,7 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter.

Fler insatser genomförs för klimatanpassning

Nuvarande åtgärder för klimatanpassning är enligt regeringen otillräckliga, men arbetet utvecklas fortfarande. Myndigheternas insatser bidrar till anpassningsåtgärder inom olika verksamhetsområden i enlighet med målsättningen i den nationella strategin för klimatanpassning.¹⁹ Många myndigheter lyfter behovet av ytterligare underlag som bidrar till arbetet, såsom geologisk information och klimatinformation.

4.3 Utskottets tidigare bedömningar

4.3.1 Tidigare bedömningar av redovisningens struktur

Utskottet lämnade inga bedömningar av redovisningens struktur förra året.

4.3.2 Tidigare bedömningar om resultat

Utskottet saknade förra året kommentarer om effekter på andra områden. Därför önskade utskottet att regeringen såg över möjligheten att kommentera effekter på andra områden, eftersom sådana kommentarer är i enlighet med riksdagens önskemål. Utskottet noterade att regeringen hade publicerat en miljöbilaga, som bilaga till finansplanen, i syfte att belysa perspektiv som inte behandlas mer utförligt i resultatredovisningen inom utgiftsområde 20.

¹⁹ Prop. 2017/18:163.

Bilagan fokuserade på hur klimatförändringarna kan påverka makroekonomin. Utskottet konstaterade att regeringen hade reducerat redovisningen av klimatpåverkan från svensk konsumtion under miljö kvalitetsmålet, och i stället hänvisade regeringen till bilagan med klimatredovisningen för en mer detaljerad redovisning av bl.a. utsläppsutveckling, scenarier och mål. I bilagan redovisade regeringen styrmedel för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen i andra länder i ett avsnitt under det kapitel som handlar om Klimatpolitiska rådets rapport 2020. Dessutom redovisades i bilagan en lista med några av de klimatåtgärder som föreslås i budgetpropositionen för 2021 med exempel från flera utgiftsområden. Utskottet ansåg att det vore värdefullt om regeringen på ett tydligare sätt kunde hänvisa till dessa avsnitt i bilagan.

4.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

4.4.1 Gruppens iakttagelser och bedömningar av strukturen

Redovisning av resultat fortsatt viktigt

Gruppen påminner om att det i kommande budgetpropositioner är viktigt att regeringen fortsätter att redovisa resultat så snart som möjligt för samtliga insatser. Om det inte finns någon resultatredovisning för en viss insats blir det enligt gruppen svårt att bedöma om och i så fall hur insatsen har bidragit till att uppfylla målen.

4.4.2 Gruppens iakttagelser och bedömningar av resultaten

Effekter på andra områden saknas i årets redovisning

Gruppen saknar även i år kommentarer om effekter på andra områden. Därför önskar gruppen att regeringen ser över möjligheten att kommentera effekter på andra områden, eftersom sådana kommentarer är i enlighet med riksdagens önskemål.

Ingen redovisning av konsumtionsbaserade utsläpp i andra länder

Gruppen konstaterar att regeringen i år har utelämnat redovisningen av klimatpåverkan från svensk konsumtion under miljö kvalitetsmålet. Ingen hänvisning finns heller till bilagan med klimatredovisningen. I bilagan redovisar regeringen flera indikatorer för konsumtionsbaserade utsläpp i ett eget avsnitt. Därtill redovisar regeringen vad den gör för att främja de beteendeförändringar som stärker möjligheterna att nå miljömålen i ett avsnitt under kapitlet som handlar om Klimatpolitiska rådets rapport 2021.

Dessutom redovisas i bilagan en lista med några av de klimatåtgärder som föreslås i budgetpropositionen för 2022 med exempel från flera utgiftsområden. Gruppen anser att det vore värdefullt om regeringen på ett tydligare sätt kunde hänvisa till dessa avsnitt i bilagan.

5 Giftfri miljö

5.1 Mål

Miljökvalitetsmålet Giftfri miljö innebär att

- förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden
- halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar
- halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

De bedömningsgrunder som används utgörs av preciseringarna²⁰ av målet, vilka är

- den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen
- användningen av särskilt farliga ämnen
- oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper
- förorenade områden
- kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsofarliga egenskaper
- information om farliga ämnen i material, kemiska material, produkter och varor.

En särskild strategi²¹ för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet antogs av riksdagen i mars 2014. Syftet var att ge tydlig prioritet åt insatser inom områden där det fanns ett stort behov av åtgärder för att öka takten så att målen nås. Strategin bestod av åtta etappmål för farliga ämnen, varav följande tre etappmål med målår 2020 fortfarande är aktuella:²²

- Information om farliga ämnen i varor
- Utveckling och tillämpning av EU:s kemikaliereregler
- Ökad miljöhänsyn i EU:s läkemedelslagstiftning.

Regeringen beslutade i januari 2021 om två nya etappmål med målår 2030 som ska bidra till en giftfri miljö genom att väsentligt minska användningen av växtskyddsmedel och biocidprodukter med särskilt farliga egenskaper. Etappmålen ska även bidra till flera andra miljökvalitetsmål.

²⁰ Preciseringarna presenteras här på rubriknivå. För att läsa preciseringarna i fulltext, se webbplatsen sverigesmiljomal.se.

²¹ Prop. 2013/14:39, bet. 2013/14:MJU13, rskr. 2013/14:185.

²² Se tabell 3.2 i budgetpropositionen för 2022 utg.omr. 20 s. 15.

5.2 Regeringens resultatredovisning

5.2.1 Redovisningens struktur

Kopplingar som finns mellan miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och Agenda 2030-målen återfinns i år i en tabell i början av avsnittet Miljöpolitik.²³

Som komplement till bedömningsgrunderna redovisar regeringen dels indikatorn Miljögifter i modersmjölk och blod i ett diagram, dels kommenteras indikatorn för efterbehandlingsåtgärder i text utan diagram. På miljömålsportalen redovisas förutom dessa två indikatorer ytterligare tre indikatorer²⁴ för att följa upp miljö kvalitetsmålet. Regeringen redovisar vad handlingsplanen för en giftfri vardag som avslutades 2020 har bidragit till och lämnar en bedömning av etappmålen med slutår 2020. Regeringen beskriver i resultatredovisningsavsnittet även vilka insatser och åtgärder som har genomförts samt i flera fall även vilka resultat dessa har lett till.

5.2.2 Redovisade resultat och bedömningar

Regeringen bedömer att det inte går att avgöra om trenden är positiv eller negativ och att nuvarande beslutade eller planerade styrmedel inte är tillräckliga för att nå miljö kvalitetsmålet.

De etappmål om farliga ämnen som främst skulle bidra till att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö med slutår 2020 har inte nåtts inom uppsatt tid, även om förutsättningarna blivit bättre. Arbete inom EU med utvecklad lagstiftning bedöms t.ex. vara viktigt för att kunna nå etappmålen. De nya etappmål som regeringen har beslutat om inom området är viktiga steg framåt.

Sverige har arbetat för att minska exponering av kemiska ämnen och användning av särskilt farliga ämnen

Långlivade miljögifter har fått en omfattande spridning i miljön och återfinns bl.a. i modersmjölk och blod från människor. Halterna av hårt reglerade miljögifter, som PCB, dioxiner och PFOS, minskar. Den långsamma minskningen beror på att flera ämnen är långlivade i miljön och finns kvar under en mycket lång tid i människor och djur.

De åtgärder som vidtagits genom t.ex. begränsningar och förbud har enligt regeringen effekt och bidrar till att nå miljö kvalitetsmålet. Samtidigt är det enligt regeringen tydligt att de skadliga ämnen som inte är reglerade eller tillräckligt uppmärksammade eller skadliga ämnen som redan finns i varor, byggnader och miljön påverkar möjligheterna att nå målet.

²³ Dessa Agenda 2030-mål är 2 Ingen hunger, 3 Hälsa och välbefinnande, 6 Rent vatten och sanitet, 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, 12 Hållbar konsumtion och produktion, 14 Hav och marina resurser och indirekt 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

²⁴ Allergiframkallande kemiska produkter, Farliga ämnen i slam och Växtskyddsmedel i ytvatten.

Sammantaget bedömer regeringen att satsningen på handlingsplanen för giftfri vardag under 2011–2020 har bidragit positivt till måluppfyllelsen, särskilt vad gäller arbetet inom EU. Regeringens nya satsning på Giftfritt från början under 2021–2022 förväntas också bidra till bättre förutsättningar för en säker omställning till en giftfri cirkulär ekonomi, genom t.ex. arbete för att byta ut skadliga ämnen och säkerställa en design som är fri från skadliga ämnen från början.

Fler förorenade områden åtgärdas

I dag bedöms ca 1 160 av totalt ca 26 000 riskklassade förorenade områden utgöra mycket stor risk för miljö och människors hälsa, dvs. de är i riskklass 1. Ytterligare ca 7 900 områden bedöms utgöra stor miljö- och hälsorisk (riskklass 2). Under 2020 pågick totalt 663 efterbehandlingsinsatser i Sverige (för båda riskklasserna) och det totala antalet åtgärdade områden uppgår nu till 748 områden (2019 var 642 områden åtgärdade). Under 2020 var 27 procent av objekten i riskklass 1 och 2 åtgärdade, vilket innebär att 73 procent återstår för att uppnå preciseringen om förorenade områden. Detta är en liten ökning av andelen åtgärdade objekt jämfört med 2019 då 26 procent var åtgärdade och 2018 då 24 procent var åtgärdade. Under tiden har det också tillkommit fler riskklassade objekt.

Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden används för att kunna åtgärda förorenade områden där ingen kan hållas ansvarig. Antalet helt eller delvis statligt finansierade åtgärder har ökat successivt från totalt 145 avslutade åtgärder 2019 till totalt 157 avslutade åtgärder 2020. Cirka 100 miljoner kronor av anslaget avsattes särskilt för sanering av miljögifter för att minska spridning till havs- och vattenmiljö, särskilt av förorenade sediment. Det bidrar även till de vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen. Under 2020 utnyttjades anslaget endast till ca 73 procent, framför allt på grund av att covid-19-pandemin fick konsekvenser i form av försenade projekt och att kommuner och länsstyrelser inte kunnat prioritera arbetet med ansökningar.

Regeringen uppger att den har gjort flera satsningar som bidrar till Giftfri miljö men också till miljö kvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag och Hav i balans samt levande kust och skärgård för att få bort eller minska mängden miljögifter i miljön. Regeringens satsning på att minska mängden läkemedel i miljön, t.ex. genom avancerad rening av avloppsvatten, har enligt regeringen bidragit till att öka takten i installationen av avancerad rening och därmed minska utsläppen av läkemedel till miljön och det möjliggör också återanvändning av avloppsvatten. Regeringens satsningar på förorenade områden har bidragit till att öka takten i saneringsarbetet, vilket bidrar till en giftfri miljö och har möjliggjort att mark frigjorts för t.ex. bostadsbyggande. Det återstår enligt regeringen arbete för att förorenade områden ska vara åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön.

Kunskap och information om skadliga ämnen minskar exponering och risker för människors hälsa och miljön

Ett krav har införts i EU-direktivet om avfall om att inrätta en databas som ett EU-gemensamt verktyg för att samla kunskap om varors innehåll av särskilt farliga ämnen (SCIP-databasen). Sedan januari 2021 behöver de företag som sätter varor som innehåller särskilt farliga ämnen på marknaden rapportera detta. Enligt regeringen ökar kunskapen successivt i och med genomförandet av EU-lagstiftningen, men inte i samma takt som nya ämnen sätts på marknaden, och kunskapen om den sammanlagda exponeringen är fortfarande begränsad.

År 2020 lanserade Naturvårdsverket ett elektroniskt avfallsregister för rapportering av uppgifter om farligt avfall. Arbetet för att förbättra statistiken om och spårbarheten av farligt avfall har enligt regeringen ökat förutsättningarna för en korrekt hantering av avfallet och därmed en minskad risk för utsläpp av skadliga ämnen i miljön.

5.3 Utskottets tidigare bedömningar

5.3.1 Tidigare bedömningar om redovisningens struktur

Utskottet såg förra året positivt på att regeringen kommenterade indikatorn Efterbehandlingsåtgärder som pågår eller är avslutade. Utskottet konstaterade vidare att regeringen hade valt att inte redovisa indikatorn Miljögifter i modersmjölk och blod, eftersom den inte hade uppdaterats sedan senaste redovisningen. Utskottet ansåg att det var önskvärt att indikatorn åtminstone kommenterades kortfattat i nästa års resultatredovisning oavsett om den är uppdaterad eller inte, eftersom den utgör en grund för regeringens bedömning av miljö kvalitetsmålet.

Utskottet noterade att regeringen kommenterade att satsningen på avancerad rening av avloppsvatten hade bidragit till att minska utsläppen av läkemedel till miljön. Tillkännagivandet om att främja utvecklingen av avancerad vattenrening och om att utreda om det på sikt bör införas krav på avancerad vattenrening vid de reningsverk där sådana krav ger störst miljönytta var fortfarande inte slutbehandlat enligt regeringens skrivelse 2019/20:75. Vidare noterade utskottet att utredningen Framtidens kemikaliekontroll hade presenterats i november 2019 och att den nu bereddes inom Regeringskansliet. Tillkännagivandet om hantering av grupper av kemiska ämnen var således inte heller slutbehandlat, vilket framgick av samma skrivelse från regeringen. Utskottet såg därför fram emot att ta del av regeringens förslag till åtgärder med anledning av utredningen.

Utskottet konstaterade att regeringen bedömde utvecklingen av de tre återstående etappmålen, som ingick i den särskilda strategi för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö som riksdagen antagit. Utöver regeringens bedömning skulle det enligt utskottet vara önskvärt om regeringen även

förtydligade vilka ytterligare åtgärder den anser behöver vidtas för att uppnå etappmålen.

5.3.2 Tidigare bedömningar om resultat

Utskottet lämnade inga bedömningar om redovisningens resultat förra året.

5.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

5.4.1 Gruppens iakttagelser och bedömningar av strukturen

Tydligare redovisning med kommentarer

Regeringen redovisar i år på ett tydligare sätt vilka resultat som hänför sig till miljö kvalitetsmålets olika preciseringar, vilket underlättar för läsaren. Gruppen välkomnar detta förtydligande.

Gruppen ser också positivt på att regeringen i resultatredovisningen i år kommenterar indikatorn Efterbehandlingsåtgärder som pågår eller är avslutade och att den redovisar indikatorn Miljögifter i modersmjölk och blod som diagram med kommentarer i text.

Åtgärder till följd av tillkännagivanden

Gruppen noterar att regeringen kommenterar att satsningen på minskad mängd läkemedel i miljön bidragit till att öka takten i installationen av avancerad rening och därmed minska utsläppen av läkemedel till miljön och det möjliggör också återanvändning av avloppsvatten. Gruppen noterar att tillkännagivandet om att främja utvecklingen av avancerad vattenrening och om att utreda om det på sikt bör införas krav på en sådan rening vid reningsverk där sådana krav ger störst miljönytta²⁵ fortfarande inte är slutbehandlat enligt regeringens skrivelse 2020/21:75. Vidare noterar gruppen att utredningen Framtidens kemikaliekontroll²⁶ fortfarande är under beredning inom Regeringskansliet. Tillkännagivandet om hantering av grupper av kemiska ämnen²⁷ är således inte heller slutbehandlat, vilket framgår av samma skrivelse från regeringen.²⁸ Gruppen ser därför fram emot att ta del av regeringens förslag till åtgärder med anledning av utredningen.

²⁵ Bet. 2017/18: MJU11, rskr. 2017/18:171.

²⁶ SOU 2019:45.

²⁷ Bet. 2016/17: MJU7, rskr. 2016/17:153.

²⁸ Skr. 2020/21:75 s. 244.

5.4.2 Gruppens iakttagelser och bedömningar av resultaten

Positivt att effekter på andra miljökvalitetsmål kommenteras

Gruppen noterar att regeringen i årets resultatredovisning vid några tillfällen har kommenterat vilka andra miljökvalitetsmål som också påverkas positivt av åtgärder som genomförs för att uppfylla miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Gruppen ser positivt på denna utveckling och välkomnar en fortsatt utveckling av konsekvensanalyser på andra områden.

EU-arbetet även i fortsättningen betydelsefullt

Gruppen anser fortfarande att EU-arbetet har stor betydelse för möjligheten att uppnå riksdagens beslutade miljökvalitetsmål Giftfri miljö. Gruppen ser även positivt på att Sverige är aktivt i arbetet med åtgärder för att reglera av hälsofarliga och miljöfarliga ämnen inom EU.

6 Ett rikt odlingslandskap

6.1 Mål

Miljökvalitetsmålet är att odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

De bedömningsgrunder som används utgörs av preciseringarna²⁹ av målet, vilka är

- åkermarkens egenskaper och processer
- halter av föroreningar i jordbruksmarken
- odlingslandskapets ekosystemtjänster
- odlingslandskapets livsmiljöer och spridningsvägar som en del i en grön infrastruktur
- gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter knutna till odlingslandskapet
- bevarande av husdjurens lantraser och de odlade växternas genetiska resurser
- hotade arter och naturmiljöer
- främmande arter och genotyper
- genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden är inte introducerade
- odlingslandskapets biologiska värden och kulturmiljövärden
- odlingslandskapets kultur- och bebyggelsemiljöer
- odlingslandskapets värden för friluftslivet.

6.2 Regeringens resultatredovisning

6.2.1 Redovisningens struktur

Kopplingar som finns mellan miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap och Agenda 2030-målen återfinns i år i en tabell i början av avsnittet om Miljöpolitik.³⁰

Det saknas liksom förra året underrubriker i årets resultatredovisning. Som komplement till bedömningsgrunderna redovisar regeringen indikatorn Populationsutvecklingen för 15 vanligt förekommande fågelarter i odlingslandskapet 1975–2019, i ett diagram. På Miljömålsportalen redovisas förutom indikatorn Fåglar och fjärilar fyra andra indikatorer³¹ för att följa upp miljökvalitetsmålet. Inom utgiftsområde 23 redovisar regeringen bl.a. indikatorer för jordbrukets utveckling och för en hållbar livsmedelskedja som har koppling till miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap.

²⁹ Preciseringarna presenteras här i en förkortad form. För att läsa preciseringarna i fulltext, se webbplatsen sverigesmiljomal.se.

³⁰ Dessa 2030-mål är 2 Ingen hunger och 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

³¹ Betesmarker och slätterängar, Ekologisk produktion i slättbygd, Jordbrukets utveckling och Skördenivåer vårkorn och höstvete.

Regeringen lämnar en bedömning av preciseringarna av miljö kvalitetsmålet i avsnittet om regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Regeringen beskriver i resultatredovisningsavsnittet även vilka insatser och åtgärder som har genomförts samt i flera fall även vilka resultat dessa har lett till.

6.2.2 Redovisade resultat och bedömningar

Regeringen bedömer att trenden är negativ och att nuvarande beslutade eller planerade styrmedel inte är tillräckliga för att nå miljö kvalitetsmålet.

För åtta av de tolv preciseringarna av odlingslandskapet bedöms tillståndet utifrån dagens kunskap vara godtagbart. För preciseringarna av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter knutna till odlingslandskapet, hotade arter och naturtyper, odlingslandskapets biologiska värden och kultur- miljö värden samt kultur- och bebyggelsemiljöer är tillståndet inte godtagbart, vilket drar ned den övergripande bedömningen. Regeringen bedömer att tillståndet för den biologiska mångfalden i odlingslandskapet är den största utmaningen för att kunna nå miljö kvalitetsmålet.

Arealen blommande träda ökade under 2020 med 700 hektar och omfattade totalt ca 1 900 hektar. Jordbruksverket bedömer dock att den potentiella arealen för blommande träda är betydligt större.

Arealen brukad åkermark fortsätter att minska även om minskningen bromsade något under 2020. Antalet betande djur fortsätter att minska. Nötkreatur minskade med 13 000 djur mellan 2019 och 2020 där mjölkkor stod för den största nedgången. Antalet får minskar också. Länsstyrelserna anger att det finns brist på betande djur i flera regioner, vilket försämrar förutsättningarna för att hävda ängs- och betesmarker. Under 2020 betalades miljöersättningar ut via landsbygdsprogrammet för 418 000 hektar ängs- och betesmark, varav nästan 16 000 hektar utgörs av fäbodbete. Av dessa är ca 223 000 hektar marker med höga naturvärden. Sedan 2018 har arealen slåtterängar med särskilda värden ökat med 4 100 hektar, vilket framför allt beror på att stora arealer med myrslåtter åter tagits i bruk i Norrbottens län. Flera länsstyrelser anger att det finns ett ökat intresse bland markägare och andra för att ansöka om stöd för restaurering av betesmarker och slåtterängar.

Jordbruksverket redovisar att andelen åkermark med ekologisk produktion i slättbygd ökade från 8 till 14 procent under perioden 2009–2019.

Lunds universitet har inventerat förekomsten av fåglar. Den negativa utvecklingstrend för fåglar som är vanliga i odlingslandskapet som pågått sedan mitten av 1970-talet har bromsats och möjligen vänt under de senaste fem åren. Orsakerna är inte kända och behöver analyseras vidare. Förekomsten av gräsmarksfjärilar och utvecklingstrenden för dessa har varit negativ under en tioårsperiod.

Arbetet med växtgenetiska resurser har fortsatt under programmet för odlad mångfald, men mycket av den utåtriktade verksamheten har fått ställas in på grund av den pågående pandemin. Antalet lokala klonarkiv har ökat till 15 för frukt och 21 för köks- och prydnadsväxter. Antalet äldre växtsorter som

marknadsförs under varumärket Grönt kulturarv omfattar nu 101 sorter. Intresset för kulturarvsgrödor ökar också i mer storskalig odling. På Gotland har t.ex. arealen med gotlandslinser ökat från 2 hektar 2016 till 27 hektar 2020.

Regeringen bedömer att för att nå en gynnsam utveckling för de arter som är knutna till odlingslandskapet är det viktigt att arbetet inriktas på fortsatt hävd och restaurering av ängs- och betesmarker, en grön infrastruktur med variationsrika inslag av småbiotoper och andra livsmiljöer. Ett rikt odlingslandskap är beroende av att det finns ett aktivt och livskraftigt jordbruk i hela landet som bedrivs på ett sätt där odlingslandskapets natur- och kulturmiljöer kan stärkas. Enligt regeringen förutsätter det dels att jordbruksföretag är lönsamma, dels att det finns möjligheter att bo, leva och verka på landsbygden.

6.3 Utskottets tidigare bedömningar

6.3.1 Tidigare bedömningar av redovisningens struktur

Utskottet noterade förra året att det inte fanns några hänvisningar till exempelvis jordbrukets utveckling inom utgiftsområde 23 i avsnitten med resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet. Utskottet ansåg därför att det var önskvärt att regeringen hänvisar till de indikatorer och/eller avsnitt som har kopplingar till utgiftsområde 23 där det är relevant.

6.3.2 Tidigare bedömningar om resultat

Mot bakgrund av de förtydligade riktlinjer som tagits fram för resultatredovisningen ansåg utskottet att det var angeläget att regeringen utökade jämförelserna över en längre tidsperiod, t.ex. med minst tioåriga tidsserier.

Utvecklingen av miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap är beroende av jordbrukets utveckling och möjligheterna att bo och leva på landsbygden, vilket regeringen hade kommenterat. Dock redovisade regeringen inga konsekvensanalyser på andra områden för insatser och åtgärder som vidtas inom miljö kvalitetsmålet. Utskottet ansåg därför att det vore önskvärt om regeringen kunde utveckla sådana analyser i kommande resultatredovisningar, t.ex. vilka effekter åtgärder inom området har på livsmedelsproduktionen.

6.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

6.4.1 Gruppens iakttagelser och bedömningar av strukturen

Positivt att texten följer preciseringarna

Uppföljnings- och utvärderingsgruppen noterar att regeringen i årets redovisning fortfarande inte har några underrubriker men att texten följer

preciseringarnas ordning. Gruppen välkomnar denna förändring men ser gärna att kopplingarna mellan resultaten och preciseringarna blir ännu tydligare, t.ex. genom underrubriker eller kursiveringar.

Hänvisningar till utgiftsområde 23 önskas fortfarande

Miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap har många kopplingar till resultatredovisningen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Gruppen noterar att det fortfarande inte finns några hänvisningar till exempelvis jordbrukets utveckling inom utgiftsområde 23 i avsnitten med resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet. Gruppen upprepar därför sitt önskemål om att regeringen hänvisar till de indikatorer och/eller avsnitt som har kopplingar till utgiftsområde 23 där det är relevant.

6.4.2 Gruppens iakttagelser och bedömningar av resultaten

Fler jämförelser över längre tid önskas återigen

Gruppen noterar att regeringen liksom förra året redovisar längre tidsserier vid ett par tillfällen, och vid flera tillfällen resultat för det gångna året jämfört med året före, t.ex. när det gäller antalet nötkreatur. Mot bakgrund av de förtydligade riktlinjer som tagits fram för resultatredovisningen anser gruppen att det är angeläget att regeringen utökar jämförelserna till en längre tidsperiod, t.ex. minst tioåriga tidsserier.

Konsekvensanalyser önskas

Utvecklingen av miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap är beroende av jordbrukets utveckling och möjligheterna att bo och leva på landsbygden, vilket regeringen kommenterar. Dock redovisar regeringen fortfarande inga konsekvensanalyser på andra områden för insatser och åtgärder som vidtas inom miljö kvalitetsmålet. Gruppen anser därför att det vore önskvärt om regeringen kunde utveckla sådana analyser i kommande resultatredovisningar, t.ex. vilka effekter åtgärder inom miljö kvalitetsmålet har på livsmedelsproduktionen.

Utskottets uppföljning av lantbrukets sårbarhet

Gruppen vill informera regeringen om att miljö- och jordbruksutskottet har publicerat en uppföljning av lantbrukets sårbarhet. Slutsatserna i den uppföljningen berör miljö kvalitetsmålet, och gruppen anser därför att det skulle ha varit önskvärt om den hade nämnts i resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet.

7 Ett rikt växt- och djurliv

7.1 Mål

Miljökvalitetsmålet är att den biologiska mångfalden ska bevaras och användas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska skyddas. Arter ska leva kvar i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

De bedömningsgrunder som används utgörs av preciseringarna³² av målet, vilka är

- gynnsam bevarandestatus och genetisk variation
- påverkan av klimatförändringar
- ekosystemtjänster och resiliens
- grön infrastruktur
- genetiskt modifierade organismer
- främmande arter och genotyper
- biologiskt kulturarv
- värdefull tätortsnära natur.

7.2 Regeringens resultatredovisning

7.2.1 Redovisningens struktur

Kopplingar som finns mellan miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv och Agenda 2030-målen återfinns i år i en tabell i början av avsnittet Miljöpolitik.³³

Underrubrikerna i avsnittet utgörs av bedömningsgrunderna. Som komplement till bedömningsgrunderna hänvisar regeringen till två indikatorer som redovisas i budgetpropositionerna för 2019 och 2020. Indikatorn Bevarandestatus för naturtyper och arter i art- och habitatdirektivet uppdateras vart sjätte år. Indikatorn Rödlisterindex uppdateras vart femte år. För indikatorn Rödlisterindex redovisas ett kompletterande diagram för vissa artgrupper 2000–2020. På Miljömålsportalen redovisas förutom dessa indikatorer även indikatorn Skyddad produktiv skog.

Regeringen lämnar en bedömning av miljökvalitetsmålet och etappmålen i avsnittet om regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Regeringen beskriver i resultatredovisningsavsnittet även vilka insatser och åtgärder som har genomförts samt i flera fall även vilka resultat dessa har lett till.

³² Preciseringarna presenteras här i en förkortad form. För att läsa preciseringarna i fulltext, se webbplatsen sverigesmiljomal.se.

³³ Dessa 2030-mål är 14 Hav och marina resurser, 15 Ekosystem och biologisk mångfald och indirekt 3 Hälsa och välbefinnande.

7.2.2 Redovisade resultat och bedömningar

Regeringen bedömer att trenden är negativ och att nuvarande beslutade eller planerade styrmedel inte är tillräckliga för att nå miljökvalitetsmålet.

Regeringen bedömer att etappmålet för skydd av områden inte har uppnåtts. Det behövs enligt regeringen ett kompletterat och förstärkt skyddsarbete samt en kunskapsuppbyggnad om värdefull natur för att hitta representativt utvalda områden som bildar ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av skyddade områden. Brist på kunskap innebär en risk för negativ påverkan vid brukande. Etappmålets delar om skydd av areal samt kvalitetskriterier för skog och våtmarker har inte kunnat tillgodoses med befintliga styrmedel. En väsentlig del av målet att skydda myrskyddsplanens objekt hade inte nåtts fram till 2020. För värdefulla skogar har varken arealmålet för formellt skyddade eller frivilliga avsättningar uppnåtts och de frivilliga avsättningarna har oklar varaktighet och kvalitet. För marina områden och sötvatten uppfylls mål om formellt skydd men inte kvalitetskriterier. Stärkta ekologiska samband i landskapet har motverkats, dels på grund av att betydande arealer skogar med höga naturvärden har avverkat, dels på grund av att andelen hänsynskrävande biotoper som påverkats negativt av skogsbruk under perioden 2012–2017 uppgick till närmare 40 procent. Miljömålsberedningen har i betänkandet Havet och människan (SOU 2020:83) lagt fram ett förslag på nytt etappmål för marint områdesskydd till 2030 som regeringen bereder.

Regeringen bedömer att etappmålet om genetisk mångfald har uppnåtts. Kunskap om genetisk variation har stor betydelse för det långsiktiga arbetet med att övervaka och bevara den biologiska mångfalden.

Gynnsam bevarandestatus, genetisk variation samt påverkan av klimatförändringar

Över tid är förändringarna små för rödlistade arter. Artgrupper med tydlig positiv utveckling är grod- och kräldjur samt däggdjur. Försämring syns för mossor och fåglar. Fåglar följt av bin är de artgrupper som har störst andel hotade arter. Resultat visar att de faktorer som påverkar flest rödlistade arter och naturtyper i Sverige är markanvändning för jord- och skogsbruket, främst avverkning av skog och igenväxning av naturbetesgräsmarker. Andra viktiga påverkansfaktorer är klimatförändringar, exploatering, torrläggning av våtmarker, vattenreglering, svampsjukdomar på alm och ask, konkurrens från främmande invasiva arter och fiske, t.ex. bottentrålning. Drygt 700 arter i flera olika artgrupper påverkas negativt av klimatförändringar, vilket innebär förändringar i artsammansättningen för olika naturtyper och ekosystem.

Under 2020 inrättades 164 nya och utökade statliga naturreservat som totalt omfattar knappt 184 500 hektar värdefulla naturområden.

Förlusten av rödlistade arter fortgick under perioden 2000–2020. Kunskapen om var i skogslandskapet höga skogliga naturvärden finns är enligt

regeringen fortfarande bristfällig. För att minska inavelsgraden och upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen behöver enligt regeringen inavelsgraden minska.

Ekosystemtjänster, resiliens och grön infrastruktur

Värdet av ekosystemtjänster integreras inte i verksamheter och beslut. Därför går det enligt regeringen inte att följa upp hur ekosystemtjänsternas värde förändras över tid. Pollinering är en viktig ekosystemtjänst, men situationen för vilda pollinatörer är allvarlig. Till exempel visar rödlisteindex att bin är den artgrupp som har näst störst andel hotade arter.

Inom ramen för den lokala naturvårdssatsningen (LONA) har nya våtmarksprojekt beviljats medel. Cirka 45 procent av de fördelade medlen för åtgärder för värdefull natur går till skötsel av natur. Under 2020 beviljades medel för projektet Life Restored för perioden 2021–2027 från EU:s Life-fond. Syftet med projektet är att restaurera skötselkrävande naturtyper i behov av hävd inom Natura 2000-områden, vilket innebär en ökad förmåga att leverera ekosystemtjänster och funktioner för grön infrastruktur.

Genomförda åtgärder för att nå uppsatta miljömål kopplade till ekosystemtjänster är enligt regeringen inte tillräckliga. Regeringen bedömer att arbetssätt, kommunikation, vägledning och uppföljning kan utvecklas till att också omfatta nyttan av ekosystemtjänster och grön infrastruktur, inklusive friluftsliv, och kopplingen till den biologiska mångfalden. Regeringen bedömer att påbörjade och genomförda åtgärder för vilda pollinatörer är värdefulla.

Regeringen bedömer även att de regionala handlingsplanerna om grön infrastruktur är viktiga planerings- och beslutsunderlag i arbetet med grön infrastruktur. Det saknas tillräcklig kunskap om nyttan av att arbeta utifrån ett landskapsperspektiv. Ny kunskap är inte tillräckligt införlivad i arbetet med kartläggning av ekosystemtjänster. Grön infrastruktur förväntas leda till utvecklade ekologiska samband i landskapet, underlätta klimatanpassning samt stärka förutsättningarna för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Det saknas enligt regeringen tillräcklig kunskap för att upptäcka och förutsäga vad som är effekter av klimatförändringar och vad som är effekter av dagens markanvändning.

Främmande arter och genotyper samt genetiskt modifierade organismer

Antalet inrapporterade fynd av invasiva främmande arter i Artportalen har fyrdubblats sedan 2019. Genetiskt modifierade organismer har introducerats i miljön i väldigt liten utsträckning. Det finns inga uppgifter om eventuell oavsiktlig introduktion och spridning av genetiskt modifierade organismer från t.ex. fältförsök. Ingen genetiskt modifierad växt odlades kommersiellt i Sverige under 2020. För vattenlevande organismer finns ett fåtal aktuella

tillstånd om att använda genetiskt modifierad zebrafisk för forskningsverksamhet i inneslutna system.

Biologiskt kulturarv och värdefull tätortsnära natur

Det finns ingen vedertagen definition av tätortsnära natur och det saknas heltäckande statistik på området, vilket försvårar förvaltningen och uppföljningen. Naturvårdsverket, Boverket, Skogsstyrelsen och Statistiska centralbyrån har därför påbörjat ett arbete för att utveckla statistik kring avverkningar, krontäckning kopplad till människors hälsa, tillgång till antal grönområden samt teoretiskt tryck på grönområden. En majoritet av kommunerna (81 procent) uppger att de arbetar med att bevara, utveckla och restaurera bostadsnära natur. Andelen av befolkningen som bor inom ett avstånd av upp till 1 000 meter från nationalparker, naturreservat eller naturvårdsområden ökar och uppgick 2019 till 29 procent jämfört med 21 procent 2013. Av åtgärderna inom LONA 2020 genomfördes 72 procent i tätortsnära områden och omfattade grönstrukturplaner, friluftspaner, naturvårdsprogram och skötselplaner. Samtliga syftade till att förbättra naturvärdena i den tätortsnära naturen och stärka förutsättningarna för friluftslivet.

Uppföljningen av strecksatserna under etappmålet om skydd av områden visar att i slutet av 2020 var ca 15 procent av land- och sötvattensområdena och 14 procent av de marina områdena formellt skyddade. Under 2012–2020 ökade arealen formellt skyddade skogar nedan fjällnära skog med 137 500 hektar produktiv skogsmark och frivilliga avsättningar ökade med ca 55 000 hektar. Det återstår att formellt skydda 12 500 hektar produktiv skogsmark och ca 145 000 hektar genom frivilliga avsättningar. Skydd av myrskyddsplanens områden har ökat med 44 000 hektar, vilket innebär att det återstår att formellt skydda drygt 166 000 hektar. Det formella skyddet av minst 12 000 hektar sjöar och vattendrag är uppnått. Men skyddet utgörs bara av ett fåtal stora sjöar. Det formella skyddet av minst 10 procent av marina områden är uppnått. Utpekanden av ett fåtal stora marina Natura 2000-områden har haft stor betydelse för måluppfyllelsen samtidigt som 100 marina naturreservat totalt har inrättats. Under 2020 inrättades ett nytt kulturreseptat, Stensjö by i Kalmar län.

7.3 Utskottets tidigare bedömningar

7.3.1 Tidigare bedömningar av redovisningens struktur

I avsnittet redovisade regeringen inte några längre tidsserier förra året, och jämförelserna längre tillbaka i tiden var få. Utskottet önskade därför att regeringen såg över möjligheten att utöka redovisningen med längre tidsserier och fler jämförelser längre tillbaka i tiden. Bedömningar av etappmålen återfanns inte i de avsnitt som tillhörde miljö kvalitetsmålet, utan endast i den övergripande tabellen till kapitlet. Utskottet efterfrågade därför ett

förtydligande av bedömningen av etappmålen i dessa avsnitt alternativt att en hänvisning görs till den övergripande tabellen.

7.3.2 Tidigare bedömningar av resultat

Regeringen redovisade många insatser utan att redovisa vad dessa gett för resultat. Utskottet noterade också att det saknades en hel del statistik som behövs för att kunna följa upp preciseringen värdefull tätortsnära natur. Utskottet hade förståelse för att det kan vara svårt att redovisa resultat av statliga insatser inom området men ville samtidigt peka på möjligheten att belysa utvecklingen av statliga resultat genom exempel även om detta inte ger en fullständig bild. Utskottet noterade att regeringen bedömde såväl att nuvarande beslutade eller planerade styrmedel inte är tillräckliga för att nå miljö kvalitetsmålet som att etappmålet Skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden kommer att nås. Det vore enligt utskottet därför önskvärt om regeringen i nästa budgetproposition nämner om den avser att vidta några åtgärder för att uppnå dessa mål, och i så fall vilka.

7.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

7.4.1 Gruppens iakttagelser och bedömningar av strukturen

Tydliga underrubriker

Uppföljnings- och utvärderingsgruppen noterar att regeringen har återinfört underrubriker som motsvarar preciseringarna av miljö kvalitetsmålet. Gruppen välkomnar förändringen som gjort att det är enklare att följa utvecklingen av varje precisering.

Tidsserier för rödlistade arter

Regeringen har i årets resultatredovisning tagit med en längre tidsserie över rödlisteindex. Gruppen välkomnar förändringen och uppmanar regeringen att även i kommande budgetpropositioner redovisa längre tidsserier och att fortsätta att utöka jämförelserna över en längre tidsperiod. Dock anser gruppen att regeringen bör förtydliga hur den har använt och tolkat indexet i sin bedömning av miljö kvalitetsmålet.

Förbättrad redovisning av regeringens bedömning av etappmålen

Regeringens bedömning av etappmålen redovisas i resultatredovisningen och en hänvisning ges till den tabell där samtliga etappmål redovisas. Gruppen anser nu att bedömningen av etappmålen redovisas tydligt och bra.

7.3.2 Gruppens iakttagelser och bedömningar av resultaten

Positivt att ny statistik utvecklas för att följa upp tätortsnära natur

Gruppen noterar att det saknas en heltäckande statistik för att kunna följa upp preciseringen värdefull tätortsnära natur och att arbete pågår för att utveckla statistik. Gruppen är positiv till detta arbete och ser fram emot att ta del av ny statistik på området inom en snar framtid.

I sammanhanget kan nämnas att kulturutskottet genomför en uppföljning av delar av den svenska friluftslivspolitiken, däribland målet om attraktiv tätortsnära natur. Uppföljningen planeras vara klar våren 2022.

Följ upp det kommande nya etappmålet i resultatredovisningen

Gruppen noterar att regeringen bereder ett nytt förslag till etappmål för marint områdesskydd till 2030. Gruppen vill därför påminna om vikten av att regeringen redovisar vilka åtgärder som ska genomföras för att uppnå det målet samt vilka resultat dessa åtgärder får i kommande budgetpropositioner.